בראשית

פון ארטאדאקסיש חסידיש יידיש בביל
קאפירייט (c) 2015 אמנים למען ישראל. אלע רעכט רעזערווירט

[בראשית]

בראשית 1

1 אין ראשית האט אלוקים ברא השמים און הארץ. 2 און הארץ איז געווען
תהו ובהו (וויסט און לער), און חושך איז געווען אויפן פני תהום, און דער
רוח אלוקים האט מרחפת אויפן פני המים. 3 און האט אלוקים אמר: עס זאל
זיין אור (ליכט). און עס איז געווארן אור [זען קור"ב 4:6 see
http://www.afii.org/mahzor/mahzorA.pdf see page 38
Yeshua Sar HaPanim, Machzor Rosh HaShanah v
Kippurim K
Company]. 4 און אלוקים האט ראה האור אז עס איז טוב; און אלוקים
האט געמאכט א צווישנשייד צווישן האור און צווישן החושך. 5 און אלוקים
האט גערופן דאס אור יום, און די חושך האט ער גערופן לילה. און עס איז
געווען ערב, און עס איז געווען בקר, 1טן יום [זען מרק' 16:2]. 6 און האט
אלוקים אמר: זאל ווערן א רקיע (קופאל) אין מיטן פון המים, און ער
געמאכט א צווישנשייד צווישן מים און מים. 7 און אלוקים האט געמאכט
דעם רקיע, און האט געמאכט א צווישנשייד צווישן המים וואס אונטער דעם
רקיע און צווישן המים וואס איבער דעם רקיע. און עס איז אזוי געשען. 8 און
אלוקים האט גערופן דעם רקיע שמים. און עס איז געווען ערב, און עס איז
געווען בקר, 2טן יום. 9 האט אלוקים אמר: יקוו המים פון אונטערן השמים
אין מקום אחד, און זאל זיך באווייזן די יבשה. און עס איז אזוי געשען. 10 און
אלוקים האט גערופן די יבשה ארץ, און די מקוה מים [זען בראשית 2:25;
כיפא א 3:21] האט ער גערופן ימען. און אלוקים האט ראה אז עס איז טוב.
11 און האט אלוקים אמר: זאל הארץ ארויסגראזן דשא עשב, מזריע זרע עץ

פרי וואס נשׂא פרי לויט זיין מין, וואס זייער זרע איז אין זיי אויף הארץ. און עס איז אזוי געשען. 12 און הארץ האט יצא דשא עשב מזריע זרע לויט זיין מין, און עץ וואס נשׂא פרי, וואס זרעו בו לויט זיין מין [זען ישעיהו 53:10 משיח מיט זיין אשם קרבן פון זיין נפש יראה זרע פון משיח, יהודים אין משיח און חסידי אומות העולם אין משיח]. און אלוקים האט ראה אז עס איז טוב. 13 און עס איז געווען ערב, און עס איז געווען בקר, 3טן יום [יום שלישי משיח איז הבכורים פון תחית המתים; זע ויקרא 23:11; ניסן 16, 3793 פסח קורבן שה משיח ישעיהו 53:7 לרצונכם; זען דניאל 9:25-26]. 14 און האט אלוקים אמר: זאלן ווערן מאורות אין דעם רקיע פון שמים, פאר א צווישנשייד צווישן דעם יום און צווישן דער לילה, און זיי זאלן זיין פאר אותות און פאר מועדים, און פאר טעג און יארן. 15 און זיי זאלן זיין פאר מאורות אין דעם רקיע פון שמים, צו לייכטן אויף הארץ. און עס איז אזוי געשען. 16 און אלוקים האט געמאכט די 2 מאורות הגדולים: דאס מאור הגדול פאר דער ממשלת פון היום, און דאס מאור הקטון פאר דער ממשלת פון דער לילה; און גם די כוכבים. 17 און אלוקים האט זיי נתן אין דעם רקיע פון שמים, צו לייכטן אויף הארץ, 18 און למשול איבער היום און איבער דער לילה, און פאר א צווישנשייד צווישן האור און צווישן החושך. און אלוקים האט ראה אז עס איז טוב. 19 און עס איז געווען ערב, און עס איז געווען בקר, 4טן יום. 20 און האט אלוקים אמר: זאל המים שרץ שרץ נפש חיה, און עוף זאלן פליען איבער הארץ, על פני רקיע פון שמים. 21 און אלוקים האט ברא התנינם הגדולים, און כל נפש החיה וואס רמש, וואס המים האט שרץ לויט זייערע מינים, און כל עוף כנף [זען כנף דניאל 27 :9, כנף פון בית המקדש; זע אנטי-משיח, דניאל 11:36-37] לויט זיין מין. און אלוקים האט ראה אז עס איז טוב. 22 און אלוקים האט זיי ברוך, לאמור: פרוכפערט אייך און מערט אייך, און פילט אן המים אין די ימען, און די עוף זאלן זיך מערן אויף הארץ. 23 און עס איז געווען ערב, און עס איז געווען בקר, 5טן יום. 24 און האט אלוקים אמר: זאל הארץ יצא נפש חיה לויט איר מין, בהמה און רמש און חיתו ארץ לויט איר מין. און עס איז אזוי געשען. 25 און אלוקים האט געמאכט די חית הארץ לויט איר מין, און די בהמה לויט איר מין, און כל רמש האדמה לויט זיין מין. און אלוקים האט ראה אז עס איז טוב. 26 און האט אלוקים אמר: נעשׂה אדם בצלמנו כדמותנו, און זיי זאלן האבן רדה

איבער די דגה פון דעם ים, און איבער די עוף השמים, און איבער די בהמה, און איבער כל הארץ, און איבער כל רמש וואס רמש אויף הארץ. 27 און אלוקים האט ברא האדם בצלמו, בצלם אלוקים ברא אים [אדם איז באשאפן צו מאכן א שפיגל פון ה': אדם איז אחד נאך המשולש: גוף און נפש און רוח, ווי דער אויבערשטער און דער זון פון דער אויבערשטער און דער רוח פון דער אויבערשטער איז ה' אחד נאך המשולש, קוהלת 4:12]; זכר און נקבה האט ער זיי ברא. 28 און אלוקים האט זיי ברוך, און אלוקים האט צו זיי אמר: פרוכפערט אייך און מערט אייך, און פילט אן הארץ, און כבש זי, און רדה איבער די דגה פון ים, און איבער די עוף השמים, און איבער כל חיה וואס רמש אויף הארץ. 29 און אלוקים האט אמר: הנה, איך האב אייך נתן כל־עשׂב זורע זרע, וואס אויפן פני כל הארץ, און כל-העץ וואס אויף אים איז דא פרי-עץ וואס זורע זרע; פאר אייך זאל דאס זיין פאר אכלה. 30 און פאר כל חית הארץ, און פאר כל עוף השמים, און פאר כל וואס רמש אויף הארץ, וואס אין אים איז דא נפש חיה, איז כל גרין עשׂב פאר אכלה. און עס איז אזוי געווען. 31 און אלוקים האט ראה כל וואס ער האט עשה, און הנה עס איז טוב מאוד. און עס איז געווען ערב, און עס איז געווען בקר, 6טן יום.

בראַ2

1 אזוי עס איז געענדיקט [זען יוח' 30: 19], השמים און הארץ און כל זייער צבא.
2 און אלוקים האט געענדיקט צום 7טן יום זיין מלאכה וואס ער האט עשה, און ער האט שבת אויפן 7טן יום פון כל זיין מלאכה וואס ער האט עשה. 3 ויברך אלוקים 7טן יום ויקדש אתו, מחמת אין אים האט ער שבת פון כל זיין מלאכה וואס ברא אלוקים לעשות. 4 דאס איז די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון שמים און ארץ ווען זיי זיינען ברא געווארן, אין דעם יום וואס ה' אלוקים האט געמאכט ארץ און שמים. 5 און כל שיח השדה איז נאך נישט געווען אויף הארץ, און קיין עשב השדה האט נאך נישט יצמח [זען צמח, זכריה 12: 6 בעל אותו שם פון משיח איז יהושע/ישוע, יהושע הנה איש צמח (משיח) שמו], מחמת ה' אלוקים האט נישט המטיר אויף הארץ, און אדם אֵין [זען ואין לו, משיח, דניאל 26: 9] לעבוד האדמה; 6 און אן אד עלה

פון הארץ, און שקה כל פני האדמה. 7 האט ה' אלוקים יצר האדם פון עפר
[זען עפר דניאל 12:2] פון האדמה, ויפח באפיו נשמת חיים, און האדם איז
געווארן א נפש חיה. 8 און ה' אלוקים האט נטע א גן אין עדן מקדם, און
האט דארטן שום האדם וואס ער האט יצר. 9 ויצמח [זען זכריה 6:12 צמח
משיח יהושע/ישוע שמו] ה' אלוקים פון האדמה כל עץ [זען בן דוד משיח
תלוי בעץ שמואל ב 10: 18; זכריה 12:10] נחמד למראה און טוב פאר מאכל;
גם העץ החיים [זען בראשית 3:22; דניאל 12:2; זע העץ החיים משיח (קורבן
פסח שה, לקח ואכל וחי לעולם, ישעיהו 53:7)], אין מיטן גן, און העץ הדעת
טוב ורע [זען דברים 12:8; ישעיהו 53:6]. 10 און א נהר איז יצא פון עדן שקה
דעם גן, און פון דארטן האט ער זיך פרד, און איז געווארן 4 הויפט טייכן. 11
דער שם פון 1טן איז פישון; דאס איז דער וואס רינגלט ארום דאס כל ארץ
חוילה, וואס דארטן איז דא זהב; 12 און דאס זהב הארץ ההוא טוב. דארטן
איז דער בדולח און דער אבן השוהם. 13 און דער שם פון 2טן נהר איז גיחון;
דאס איז דער וואס רינגלט ארום דאס כל ארץ כוש. 14 און דער שם פון 3טן
נהר איז חדקל [זען דניאל 10:4]; דאס איז דער וואס הלך צו קדמת אשור. און
דער 4טן נהר, דאס איז פרת. 15 און ה' אלוקים האט לקח האדם, און האט
אים נוח אין גן עדן, אים לעבד ולשמר איבער. 16 און ה' אלוקים האט האדם
נתן מצוה, לאמור: פון כל עץ הגן אכל תאכל; 17 אבער פון העץ הדעת טוב
ורע [זען דברים 12:8; ישעיהו 53:6], פון אים לא תאכל, מחמת אין דעם יום
וואס דו אכל פון אים, מות תמות [זען יוח' 4:34; 6:50]. 18 און ה' אלוקים
האט אמר: עס איז נישט טוב האדם זאל זיין אליין; איך וועל אים עשה אן
עזר נגוד פאר אים. 19 און ה' אלוקים האט יצר פון האדמה כל חית פון
השדה און כל עוף פון השמים, און געבראכט צו האדם, צו ראה וואס ער
וועט זיי קרא, און וואס נאר האדם וועט קרא איטלעך נפש חיה, דאס זאל
זיין שמו [זען שמו, זע זכריה 6:12 צמח משיח יהושע/ישוע שמו]. 20 און האט
האדם אנגערופן נעמען פאר כל הבהמה, און פאר די עוף השמים, און פאר
כל חית פון שדה; אבער פאר אדם האט ער נישט מצא אן עזר נגוד פאר אים.
21 און האט ה' אלוקים געלאזט פאלן א תרדמה אויף האדם, און ער איז
איינגעשלאפן; און ער האט ארויסגענומען 1 פון זיינע צלעות, און האט
פארמאכט איר מקום מיט בשר. 22 און ה' אלוקים האט געבויט פון דער
צלע, וואס ער האט ארויסגענומען פון האדם, אן אשה, און האט זי

געבראַכט צו האדם. 23 און האדם אמר: דאס הפעם איז דאס עצם פון מיינע
עצם, און בשר פון מיין בשר; די דאזיקע זאל גערופן ווערן אשה, ווייל פון
איש איז לקח געווארן די דאזיקע. 24 דעריבער עזב אן איש אביו און אמו, און
זאל דבק צו זיין אשה, און זיי [2] ווערן בשר אחד [1, איין ,בשר, זע אחד,
דברים 6:4 ספר הזוהר ג, ב288, בר אנש און עתיק יומיא, 2 ווערן 1, דניאל
7:13-14]. 25 און זיי זיינען ביידע געווען ערומים, האדם און זיין אשה, ולא
יתבששו [דאס איז צדק קדמון לפני חטא קדמון. רעכטפארטיקונג איז די
"געבראכט צוריק" פון צדק קדמון דרוך בריאה חדשה חתחדשות תשובה
אמונה אין משיח מיט לב חדש רוח חדשה, זע ישעיהו 53:11; אפס' 4:24; קול'
3:10; רומ' 6:3; מלכים ב 5:14].

בראַ3

1 און הנחש איז געווען ערום פון כל חיות השדה וואס ה' אלוקים האט עשה,
און הנחש האט אמר צו דער אשה: אף כי אמר אלוקים, לא תאכלו מכל עץ
הגן? 2 און האט די אשה אמר צו דער נחש: פון דער פרי עץ הגן מעגן מיר
נאכל, 3 נאר פון דער פרי העץ וואס אין מיטן הגן האט אלוקים אמר: לא
תאכלו דערפון אכל, און איר זאלט זיך דעראן נישט נגע [זען נגע ישעיהו
53:4], אזיסט וועט איר מות [דברים 4:2; מרק' 7:6,8; מתי 5:20]. 4 און האט
די נחש אמר צו דער אשה: לא מות תמתון, 5 נאר אלוקים האט דעת אז אין
דעם יום וואס איר עסט דערפון, וועלן זיך פקח אייערע אויגן, און איר וועט
זיין אזוי ווי אלוקים ידעי טוב און רע [זען משלי 16:25 ; תהילים 119:11]. 6
און האט די אשה ראה אז העץ איז טוב פאר מאכל, און אז ער איז תאוה
פאר די אויגן, ונחמד העץ להשכיל, און זי האט לקח פון זיין פרי, און האט
אכל; און זי האט גם נתן צו איר איש מיט איר, און ער האט אכל. 7 און ביידע
פון זיי, זייער אויגן האבן זיך פקח, און זיי האבן דעת אז זיי זיינען עירומם
[זען בראשית 2:25]; האבן זיי תפר עלה תאנה (פייגנבלעטער), און זיך עשה
חגורות. 8 און זיי האבן שמע דעם קול פון ה' אלוקים, ווי ער הלך ארום אין
הגן אין דער קילקייט היום; און האדם און זיין אשה האבן זיך חבא מפני ה'
אלוקים בתוך די עץ הגן [ישעיהו 59:2; רומ' 5:12-21]. 9 און האט ה' אלוקים
קרא צו האדם, און האט צו אים אמר: ווו ביסטו? 10 און האט ער אמר: איך

האב שמע דיין קול אין הגן, און איך האב ירא געהאט, ווייל עירום אנוכי;
דעריבער האב איך מיך חבא. 11 און האט ער אמר: מי האט דיר נגד אז אתה
ביסט עירום? האסטו אכל פון העץ וואס איך האב דיר נתן מצוה נישט צו
אכל פון אים? 12 און האט האדם אמר: די אשה וואס דו האסט מיר נתן
עמדי, הוא האט מיר נתן פון העץ, און איך האב אכל. 13 און האט ה' אלוקים
אמר צו דער אשה: מה זאת עשה? און האט די אשה אמר: די נחש האט מיך
השיאני (נשא ,האט מיך גענארט, בראשית 29:25) , און איך האב אכל. 14 און
האט ה' אלוקים אמר צו דער נחש: ווייל דו האסט זאת עשה, זאלסטו זיין
ארור אתה מכל הבהמה, און מכל חית השדה; אויף דיין גחון זאלסטו הלך,
און עפר זאלסטו אכל כל ימי חייך. 15 ואיבה איך שית בינך ובין האשה ובין
זרעך ובין זרעה: [זען "זרה זה מלך המשיח," מדרש רבה כג, ה; זרע "אות" פון
העלמה מיידל בתולה פון בית דוד, ישעיהו 7:14; שמואל ב 7:12-14; זען
העלמה בתולה רבקה, בראשית 24:16,43 און העלמה בתולה מרים, שמות
2:8 און העלמה בתולה מוטער פון משיח ישעיהו 7:14]; הוא ישופך ראש
ואתה תשופנו עקב [עקב משיח,

http://www.youtube.com/watch?v=6Xnhzw_A9fU, תהילים
22:17; דניאל 9:26; ישעיהו 53:8, מדרש רבה כג, ה זרע זה מלך המשיח]. 16
צו דער אשה האט ער אמר: מערן וועל איך מערן דיין עצבון און דיין הריון;
מיט עצב וועסטו געבערן בנים, און צו דיין איש וועט זיין דיין תשוקה, והוא
ימשל איבער דיר. 17 און צו אדם האט ער אמר: ווייל דו האסט שמע צו דעם
קול פון אשתך, און אכל פון העץ וואס איך האב דיר נתן מצוה, לאמר: לא
תאכל ממנו; זאל האדמה זיין ארורה בעבורך; מיט עצבון זאלסטו אכל
דערפון כל ימי חייך. 18 און קוץ און דרדר תצמיח לך [זען צמח משיח שמו
יהושע/ישוע, זכריה 6:11-12], און זאלסט אכל עשב השדה. 19 מיט דעם זעה
פון דיין אף זאלסטו תאכל לחם, ביז דו שוב זיך צו האדמה; ווייל פון האדמה
ביסטו לקח געווארן; פאר עפר אתה, און צו עפר תשוב. 20 און האדם האט
קרא דעם שם פון זיין אשה חוה, ווייל הוא היתה די אם כל חי. 21 און ה'
אלוקים האט עשה פאר אדם און פאר זיין אשה כתנות עור, און ער האט זיי
לבש. 22 און ה' אלוקים האט אמר: זע, האדם איז געווארן ווי איינער פון
אונדז לדעת טוב און רע, און איצט פן ער שלח ידו, און לקח גם פון העץ
החיים, און ער וועט אכל, און וועט חי לעולם [יוח' 3:5]. 23 האט ה' אלוקים

אים שלח פון דעם גן-עדן, לעבוד האדמה, פון וואנעט ער איז לקח געווארן.
24 און ער האט גרש האדם; און ער האט שכן מקדם לגן-עדן די כרובים, און
די פלאמיקע חרב וואס הפך זיך ארום, לשמר איבער דרך עץ החיים [זען יוח'
14:6].

בראַ4

1 און האדם האט דעת פון זיין אשה חוהן, און זי איז הרה געווארן [זען הרה,
אם המשיח, ישעיהו 7:14], און האט געבארן קין, און זי האט אמר: קניתי [זען
קנה, זען משלי 8:22; 30:4, זען חכמה ה' און אלצדינג איז דורך אים באשאפן
געווארן; דאס געפינען אָפּשפּיגלונג אין משיח ווי דער חכמה פון שאַפונג
(קול' 1:16; קור"א 8:6); משיח איז די חכמה פון ה' (קור"א 1:24,31; הדרך
המשיחיסטים 1:1-3), די אייביק אלוקים אין זיין נאַטור ווי דאס מאמר
מימרא דה'.] איש את ה'. 2 און זי האט ווידער געבארן אחיו הבלען. און הבל
איז געווען א רועה הצאן, און קין איז געווען אן עובד אדמה. 3 און עס איז
געווען אין קץ ימים, האט קין געבראכט פון דער פרי האדמה א מנחה צו ה'.
4 און הבל, ער גם האט געבראכט פון די בכורות פון זיינע צאן און פון זייערע
חלב. און ה' האט זיך שעה צו הבלען און צו זיין מנחה, 5 אבער צו קינען און
צו זיין מנחה האט ער זיך נישט שעה. און האט קינען חרה מאד, און זיין פנים
איז נפל. 6 און האט ה' אמר צו קינען: למה חרה דיך, און למה איז נפל דיין
פנים? 7 איז עס נישט אזוי, אויב דו וועסט יטב וועסטו אויפגענעמען ווערן
[שׂאת, נשׂא], און אויב דו וועסט נישט יטב, רבץ חטאת ביי דער פתח; און צו
דיר איז איר תשוקה [זען תשוקה, בראשית 3:16], ואתה תמשל-בו [זען רומ'
8:13]. 8 און האט קין אמר צו אחיו הבלען: גלכה השדה. און עס איז געווען,
ווי זיי זיינען געווען אין שדה, אזוי איז קין קום קעגן אחיו הבלען, און האט
אים הרג. 9 און האט ה' אמר צו קינען: ווו איז אחיך הבל? און האט ער אמר:
איך האב דעת נישט; השומר אחי אנוכי? 10 און האט ער אמר: וואס האסטו
עשה? דער קול פון דעם דם פון אחיך צעק צו מיר פון האדמה. 11 און איצט,
ארור אתה זיין פון האדמה וואס האט פצה איר פה צו לקח דעם דם פון
אחיך פון ידך. 12 אז דו וועסט תעבד [עבד] האדמה, זאל זי דיר מער נישט
נתן איר כוח; נע-ונד זאלסטו זיין אויף הארץ. 13 און האט קין אמר צו ה':

מיין עוון איז צו גדול צו נשׂא. 14 אט האסטו מיך היום גרש פון דעם פני
האדמה, און פון דיין פנים וועל איך זיין סתר [זען ישעיהו 53:3], און איך וועל
זיין נע-ונד אויף הארץ; וועט זיין, יעדערער וואס וועט מיך מצא וועט מיך
הרג. 15 און האט ה' צו אים אמר: לכן כל הרג קינען זאל 7 מאל ווערן נקם
פון אים. און ה' האט שום לקין אן אות, אז כל וואס מצא אים, זאל אים
נישט נכה. 16 און קין איז יצא מלפני ה', און האט זיך ישב אין ארץ נוד, אין
קדמת-עדן. 17 און קין האט דעת פון זיין אשה, און זי איז הרה געווארן [זען
הרה, אם המשיח, ישעיהו 7:14], און האט ילד חנוך. און קין האט בנה אן עיר,
און האט קרא דעם שם פון דער עיר אזוי ווי דער שם פון בנו, חנוך. 18 און
ביי חנוכן איז ילד געווארן עירד, און עירד האט ילד מחויאלן, און מחויאל
האט ילד מתושאלן, און מתושאל האט ילד למך. 19 און למך האט זיך לקח
2 נשים; דער שם פון 1 איז געווען עדה, און דער שם פון דער 2טן צלה. 20
און עדה האט ילד יבל; ער איז געווען אבי ישב אוהל און האבן מקנה. 21 און
דער שם פון אחיו איז געווען יובל; ער איז געווען אבי פון כל וואס תפשׂ כנור
און עוגב. 22 און צלה, זי גם האט ילד תובל-קין, דעם לטש כל-חרש נחשת
און ברזל; און די אחות פון תובל-קין איז געווען נעמה. 23 און למך האט
אמר צו זיינע נשים, עדה און צלה: שמע מיין קול, נשים פון למך, אזן מיין
אמרה [זען יוח' 1:1, משיח איז מאמר מימרא דה', משלי 30:4; 8:30; תהילים
33:6]; ווייל איך הרג אן איש פאר מיין פצע, און א ילד פאר מיין חבורה [זען
גלט' 6:17]; 24 ווייל אויב 7 מאל ווערט נקם פאר קין, פאר למך 77 מאל. 25
און אדם האט ווידער דעת פון זיין אשה, און זי האט ילד א בן, און האט
קרא שמו שת, ווייל: אלוקים האט מיר שית אן אנדער זרע תחת הבל, אז קין
האט אים הרג. 26 און ביי שת, ביי אים גם איז ילד געווארן א בן, און ער
האט קרא שמו אנוש. דעמאלט האט מען חלל קרא בשם ה'.

בראשית 5

1 דאס איז דאס ספר תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון אדם
אין יום ווען אלוקים האט ברא אדם, האט ער אים אין דער דמות פון
אלוקים עשה; 2 זכר און נקבה האט ער זיי ברא, און ער האט זיי ברוך, און
האט קרא זייער שם אדם אין יום וואס זיי זיינען ברא געווארן. 3 און אדם

האט חיה 130 שנה, און האט ילד אין זיין דמות, אזוי ווי זיין צלם, און האט
קרא שמו שת [זען שמו משיח, זע זכריה 6:12 צמח משיח יהושע/ישוע שמו]. 4
און ימי אדם נאכדעם ווי ער האט ילד שת, זיינען געווען 800 שנה; און ער
האט ילד בנים און בנות. 5 און כל ימי אדם האט חיה, זיינען געווען 930 שנה;
און ער איז מות. 6 און שת האט חיה 105 שנה, און האט ילד אנוש. 7 און שת
האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד אנוש 807 שנה; און ער האט ילד בנים און
בנות. 8 און כל ימי שת זיינען געווען 912 שנה; און ער איז מות. 9 און אנוש
האט חיה 90 שנה, און האט ילד קינן. 10 און אנוש האט חיה נאכדעם ווי ער
האט ילד קינן 815 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 11 און כל ימי אנוש
זיינען געווען 905 שנה; און ער איז מות. 12 און קינן האט חיה 70 שנה, און
האט ילד מהללאל. 13 און קינן האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד מהללאל,
840 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 14 און כל ימי קינן זיינען געווען
910 שנה; און ער איז מות. 15 און מהללאל האט חיה 65 שנה, און האט ילד
ירד. 16 און מהללאל האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד ירד, 830 שנה; און
ער האט ילד בנים און בנות. 17 און כל ימי מהללאל זיינען געווען 895 שנה;
און ער איז מות. 18 און ירד האט חיה 162 שנה, און האט ילד חנוך. 19 און
ירד האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד חנוך, 800 שנה; און ער האט ילד בנים
און בנות. 20 און כל ימי ירד זיינען געווען 962 שנה; און ער איז מות. 21 און
חנוך האט חיה 65 שנה, און האט ילד מתושלח. 22 און חנוך איז הלך מיט
האלוקים נאכדעם ווי ער האט ילד מתושלח, 300 שנה; און ער האט ילד בנים
און בנות. 23 און כל ימי חנוך זיינען געווען 365 שנה. 24 און חנוך האט הלך
מיט האלוקים; און ער איז נישט מער געווען, ווייל אלוקים האט אים לקח
[מלכים ב 2:11]. 25 און מתושלח האט חיה 187 שנה, און האט ילד למך. 26
און מתושלח האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד למך, 782 שנה; און ער האט
ילד בנים און בנות. 27 און כל ימי מתושלח זיינען געווען 969 שנה; און ער איז
מות. 28 און למך האט חיה 182 שנה, און האט ילד בן. 29 און ער האט קרא
שמו נוח, לאמור: דער דאזיקער וועט אונדז נחם אין מעשנו, און אין דער
עצבון פון ידינו, פון וועגן האדמה וואס ה' האט זי ארר. 30 און למך האט
חיה נאכדעם ווי ער האט ילד נוח, 595 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות.
31 און כל ימי למך זיינען געווען 777 שנה; און ער איז מות. 32 און אז נוח איז
געווארן 500 שנה, האט נוח ילד שם, חם, און יפת.

ברא6

1 און עס איז געווען, אז האדם האבן זיך רבב אויפן פני האדמה, און ביי זיי
זיינען ילד געווארן בנות, 2 און האבן די בני-האלוקים ראה די בנות האדם אז
זיי זיינען טובות, הנה זיי האבן זיך לקח נשים פון כל וואס זיי האבן בחר. 3
און ה' האט אמר: מיין רוח [הקודש] זאל נישט דין מיט האדם לעולם, ווייל
ער איז בשר; אבער זיינע ימים זאלן זיין 120 שנה. 4 די נפילים זיינען געווען
אויף הארץ אין ימים ההם און גם דערנאך ווען די בני-האלוקים פלעגן בוא
צו די בנות האדם, און זיי פלעגן ילד פון זיי; דאס זיינען די גיבורים אשר
מעולם אנוש השם. 5 און ה' האט ראה אז דאס רעת האדם איז רבה אויף
הארץ, און כל יצר פון די מחשבות פון לבו איז רק רע כל היום [ירמיהו 17:9;
רומ' 7:18]. 6 און ה' האט חרטה געהאט וואס ער האט עשה האדם אויף
הארץ, עצב אין לבו. 7 און ה' האט אמר: איך וועל מחה האדם וואס איך האב
ברא, פון דעם פני האדמה; פון אדם ביז בהמה, ביז רמש, און ביז עוף השמים;
ווייל איך האב חרטה וואס איך האב זיי עשה. 8 אבער נוח האט מצא חן אין
די אויגן פון ה' [זען אפס' 2:8-9; יוח"א 5:19].

[נֹח]

9 דאס איז די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון נוח. נוח איז
געווען איש צדיק, ערלעכער איש און תמים אין זיין דורות; נוח איז הלך מיט
האלוקים. 10 און נוח האט ילד 3 בנים: שם, חם, און יפת. 11 ותשחת [שחת]
הארץ [זען תהילים 16:10, משיח לא שחת] לפני האלוקים, און הארץ איז
מלא געווארן מיט חמס [זען ישעיהו 53:9, לא חמס מיט משיח]. 12 און
אלוקים האט ראה הארץ, און הנה נשחתה [שחת], ווייל השחית [שחת] כל
בשר זיין דרך אויף הארץ [זען ישעיהו 53:6; איוב 25:4; תהילים 51:5; יוח' 3:5].
13 און אלוקים האט אמר צו נוח: דער קץ כל בשר איז בא פאר מיר, ווייל
הארץ איז פול מיט חמס [זען ישעיהו 53:9] דורך זיי; והנני, איך וועל זיי שחת
מיט הארץ. 14 עשה דיר א תבה פון עצי-גופר; אין קנים (קן) זאלסטו עשה די
תבה, און כפר אתה מבית ומחוץ אין כפר. 15 און אט ווי דו זאלסט זי עשה:

300 אמה די אורך פון דער תבה, 50 אמה איר ברייט, און 30 אמה איר הייך. 16 צוהר זאלסטו עשה צו דער תבה, און כלה זי אמה פון אויבן; און דעם פתח פון דער תבה זאלסטו עשה אין איר צד; מיט תחתים, 2טן, 3טן דעקן זאלסטו זי עשה. 17 און איך, הנני, איך ברענג דער מבול מים אויף הארץ צו שחת [זען תהילים 16:10, משיח לא שחת] כל בשר וואס אין אים איז דא רוח חיים, פון אונטערן שמים; כל וואס אויף הארץ וועט גוע. 18 אבער איך וועל קום מיין ברית מיט דיר, און וועסט בוא אין דער תבה, אתה און בניך, און אשתך, און נשים פון בניך, מיט דיר. 19 ומכל-החי מכל-בשר 2 מכל, בוא אין דער תבה צו חיה מיט דיר [זען יוח' 14:3]; זכר און נקבה זאלן זיי זיין. 20 פון די עוף לויט זיין מין, און פון די בהמה לויט איר מין, פון כל רמש האדמה לויט זיין מין, צו 2 מכל זאלן בוא צו דיר [זען מתי 19:14], צו חיה. 21 און אתה לקח פאר דיר פון כל מאכל וואס ווערט אכל, און אסף פאר דיר, כדי עס זאל זיין פאר דיר און פאר זיי לאכלה. 22 און נוח האט אזוי עשה; אזוי ווי כל וואס אלוקים האט אים צווה, אזוי האט ער עשה.

בראש7

1 און ה' האט אמר צו נוח: בוא אתה וכל-ביתך אין דער תבה, ווייל דיך האב איך ראה צדיק פאר מיר אין דעם דאזיקן דור. 2 מכל הבהמה הטהורה זאלסטו דיר לקח מיט דיר 7 און 7, איטלעכס מיט זיין פאָר; און פון די בהמה וואס זיי זיינען נישט טהורה, 2, איטלעכס מיט זיין פאָר. 3 גם פון די עוף השמים 7 און 7, זכר און נקבה, כדי צו חיה זרע [זען זרע פון משיח, ישעיהו 53:10] אויפן פני כל הארץ. 4 ווייל אין 7 ימים עוד, אנכי מטר אויף הארץ 40 יום און 40 לילה, און איך וועל מחה דעם כל היקום וואס איך האב עשה, פון דעם פני האדמה. 5 און נוח האט עשה אזוי ווי כל וואס ה' האט אים צוה. 6 און נוח איז געווען 600 שנה, ווען דער מבול מים איז געווען אויף הארץ. 7 און נוח, און זיין בנים, און זיין אשה, און נשים פון זיין בנים, מיט אים [זען יוח' 14:3], זיינען בוא אין דער תבה, פון פני פון דעם מים פון המבול. 8 פון די הבהמה הטהורה, און פון די בהמה וואס זיינען נישט טהורה, און פון די עוף און כל וואס רמש אויף האדמה, 9 זיינען 2 און 2 [זען לוקס 10:1] בוא צו נוח אין דער תבה, זכר און נקבה, אזוי ווי אלוקים האט

צוה צו נוח. 10 און עס איז געווען צו 7 ימים, אזוי איז מים פון מבול געווען
אויף הארץ. 11 אין דעם 600טן שנה פון חיי נוח, אין 2טן חדש, אין 17טן יום
פון חודש, אין דעם דאזיקן יום האבן בקע כל מעינות [מעין] פון תהום רבה,
און די ארבות [ארבה] השמים האבן זיך פתח. 12 און דער גשם איז געווען
אויף הארץ 40 יום און 40 לילה. 13 אין דעם דאזיקן אייגענעם יום זיינען בוא
נוח, און שם, און חם, און יפת, בני-נוח, און אשת נוח, און די 3 נשים פון זיין
בנים מיט זיי, אין דער תבה; 14 זיי, און כל חיות לויט איר מין, און כל בהמה
לויט איר מין, און כל רמש וואס רמש אויף הארץ לויט זיין מין, און כל עוף
לויט זיין מין, איטלעך צפור, כל כנף. 15 און זיי זיינען בוא צו נוח אין דער
תבה, 2 און 2 פון כל בשר וואס אין זיי איז דא רוח חיים. 16 און די וואס
זיינען בוא, זיינען בוא זכר און נקבה פון כל בשר, אזוי ווי אלוקים האט אים
צוה; און ה' האט סגר בעד אים. 17 און דער מבול איז געווען 40 יום אויף
הארץ, און די מים האבן זיך רבה, און זיי האבן נשׂא די תבה, און זי האט זיך
רום איבער הארץ. 18 און המים האבן זיך גבר, און האבן זיך זייער רבה אויף
הארץ, און די תבה איז הלך אויף דער פני המים. 19 און די מים האבן זיך
מאד מאד גבר אויף הארץ; און עס זיינען כסה געווארן כל הויכע הרים וואס
אונטערן כל השמים. 20 אמה פון 15 איבער האבן זיך מים גבר און ההרים
זיינען כסה געווארן. 21 און עס איז גוע כל בשר וואס רמש זיך אויף הארץ,
סיי עוף, סיי בהמה, סיי חיה, סיי כל שרץ וואס שרץ אויף הארץ, און כל
האדם; 22 כל וואס אין זיין אף איז געווען נשמת רוח חיים, כל וואס אויף דער
חרבה, איז מות. 23 און ער האט מחה דעם כל היקום וואס אויפן פני
האדמה, פון אדם ביז בהמה, ביז רמש, און ביז עוף השמים; און זיי זיינען
מחה געווארן פון הארץ, און נאר נוח איז שאר, און די וואס מיט אים אין דער
תבה [זען יוח' 14:6]. 24 און מים האבן זיך גבר אויף הארץ 150 יום.

בראא8

1 און אלוקים האט זכר נוח, און אן כל חיה, און כל בהמה, וואס מיט אים
אין דער תבה, און אלוקים האט געמאכט עבר א ווינט אויף הארץ, און מים
האבן זיך שכך. 2 און עס זיינען סכר געווארן די מעינות [מעין] תהום, און
ארובות [ארבה] השמים; און דער גשם פון שמים איז כלא געווארן. 3 און

דער מים האבן שוב פון אויף הארץ; און המים זיינען הלך און שוב און חסר
געווארן צום סוף פון 150 יום. 4 און די תבה האט נוח אין דעם 7טן חודש,
אין דעם 17טן יום פון חודש, אויף די הר אררט. 5 און המים האבן הלך און
חסר ווערן ביזן דעם 10טן חודש; אין 1טן יום פון 10טן חודש, האבן זיך
באוויזן די ראשים פון די הרים. 6 און עס איז געווען צום קץ פון 40 יום, האט
נוח פתח דעם חלון פון דער תבה וואס ער האט עשה. 7 און ער האט שלח
דעם עורב, און יצא ער יצא און שוב, ביז דאס יבושה פון המים איז פון אויף
הארץ. 8 האט ער שלח פון זיך די יונה, צו ראה אויב המים איז קלל פון פני
האדמה. 9 נאר די יונה האט נישט מצא קיין מנוח [זען רות 1:9] פאר איר כף
רגל, און זי האט זיך שוב צו אים אין דער תבה [זען יוחנן 6:68], ווייל מים איז
געווען אויפן פני כל הארץ. האט ער שלח ידו, און האט זי לקח און זי בוא צו
זיך אין דער תבה. 10 און ער האט חול נאך אנדערע 7 ימים, און האט ווידער
שלח די יונה פון דער תבה. 11 און די יונה איז בוא אין ערב, און הנה אן טרף
עלה-זית איז אין איר פה, און נוח האט דעת אז המים איז קלל פון אויף
הארץ. 12 האט ער יחל נאך 7 ימים אחרים, און האט שלח די יונה, און זי
האט זיך מער נישט שוב צו אים ווידער. 13 און עס איז געווען אין דעם
601טן שנה, אין 1טן חודש, אין 1טן יום פון חודש, איז חרב געווארן המים
פון אויף הארץ, און נוח האט סור דעם מכסה פון דער תבה, און האט ראה,
און הנה דאס פני האדמה איז חרב. 14 און אין 2טן חודש, אין 27טן יום פון
חודש, איז יבשה געווארן הארץ. 15 און אלוקים האט דבר צו נוח, לאמור: 16
גיי ארויס פון דער תבה, אתה, און אשתך, און בניך, און די נשים פון בניך,
מיט דיר. 17 כל החיה וואס מיט דיר, פון כל בשר, סיי עוף, סיי בהמה, סיי כל
רמש וואס רמש אויף הארץ, ברענג ארויס מיט זיך, און זיי זאלן זיך שרץ אויף
הארץ, און זיך פרה און רבה אויף הארץ. 18 און איז יצא נוח, און זיין בנים,
און זיין אשה, און נשים פון זיין בנים, מיט אים [זען מה"ש 16:31]. 19 כל חיה,
כל רמש, און כל עוף, כל וואס רמש אויף הארץ, לויט זייערע משפחות, זיינען
יצא פון דער תבה. 20 און נוח האט בנה א מזבח צו ה', און ער האט לקח פון
כל בהמה טהורה, און פון כל עוף הטהור, און האט עלה עולות אויפן מזבח.
21 און ה' האט ריח דעם ריח ניחח, און ה' האט אמר אין לבו: איך וועל מער
ווידער נישט קלל האדמה בעבור האדם; ווארום די יצר לב האדם איז רע פון
זיין נעורים אן; און איך וועל מער ווידער נישט נכה כל חי, אזוי ווי איך האב

עשה. 22 אזוי לאנג ווי די ימי הארץ, זאל זרע און קציר, און קור און חום, און
קיץ און חורף, און יום און לילה, נישט שבת.

ברא9

1 ויברך אלוקים את-נוח און זיין בנים, און האט צו זיי אמר: פרוכפערט אייך
און מערט אייך, און מלא הארץ. 2 און אייער מורא און אייער חת זאל זיין
אויף כל חית הארץ, און אויף כל עוף השמים, אויף כל וואס רמש אויף
האדמה, און אויף כל דגים פון ים; אין ידכם זיינען זיי נתן. 3 כל רמש וואס
הוא חי, זאל זיין פאר אייך פאר אכלה; אזוי ווי ירק עשב האב איך אייך דאס
כל נתן. 4 נאר בשר מיט זיין נפש, זיין דם, זאלט איר נישט אכל. 5 און
פארוואר, אייער דם, פון אייערע נפשות, וועל איך דרש [זען דרש דברים
18:15-19 און משמעת צו נביא משיח]; פון דער יד פון כל חיה וועל איך עס
דרש, און פון דער יד האדם, פון דער יד פון איש אחיו, וועל איך דרש דאס
נפש האדם. 6 שופך דם האדם, זאל דורך אדם זיין דם שפך ווערן; ווייל אין
דער צלם אלוקים האט ער עשה האדם. 7 און אתם, פרה אייך און מערט
אייך; שרץ אייך אויף הארץ, און רבה אייך אויף איר. 8 און אלוקים האט אמר
צו נוח און צו זיין בנים מיט אים, לאמור: 9 און איך, הנני, איך קום מיין ברית
[זען מה"ש 21:18-26] מיט אייך, און מיט אייער זרע נאך אייך, 10 און מיט
כל נפש החיה וואס מיט אייך, סיי עוף, סיי בהמה, סיי כל חית הארץ מיט
אייך, פון די כל וואס זיינען יצא פון דער תבה, כל חית הארץ. 11 און איך
וועל קום מיין ברית [זען מה"ש 21:18-26] מיט אייך, און עס וועלן מער
נישט כרת [זען דניאל 9:26, משיח יכרת] כל בשר פון מים המבול, און עס
וועט מער נישט זיין קיין מבול צו שחת [זען נישט שחת פון משיח, תהילים
16:10] הארץ. 12 און אלוקים האט אמר: דאס איז דער אות הברית וואס
איך נתן צווישן מיר און צווישן אייך, און צווישן כל נפש חיה וואס מיט אייך,
דורות עולם [זען דור פון משיח, ישעיהו 53:8]: 13 מיין קשת האב איך נתן אין
ענן, און עס וועט זיין פאר אן אות ברית צווישן מיר און צווישן הארץ. 14 און
עס וועט זיין, ווען איך וועל ענן אן ענן אויף הארץ, אזוי וועט זיך ראה דער
קשת בענן, 15 און איך וועל זיך זכר מיין ברית וואס צווישן מיר און צווישן
אייך, און צווישן כל נפש חיה פון כל בשר, און המים וועט מער נישט ווערן א

מבול צו שחת כל בשר. 16 און דער קשת בענן איך וועל ראה אים, כדי זיך צו
זכר ברית עולם צווישן אלוקים און צווישן כל נפש חיה פון כל בשר וואס
אויף הארץ. 17 און אלוקים האט אמר צו נוח: דאס איז דער אות הברית וואס
איך האב קום צווישן מיר און צווישן כל בשר וואס אויף הארץ. 18 און די
בני-נוח וואס זיינען יצא פון דער תבה, זיינען געווען שם, חם, און יפת; און
חם, דאס איז דער אבי כנען. 19 די דאזיקע 3 זיינען געווען די בני-נוח, און פון
זיי האט זיך נפץ כל הארץ. 20 ויחל [חלל] נוח איש האדמה און האט נטע א
כרם. 21 און ער האט שתה פון דעם יין, און איז געווארן שכר און האט זיך
גלה אין זיין אוהל. 22 און האט חם אבי כנען ראה די ערות אביו, און האט
נגד זיינע 2 אחים דרויסן. 23 האבן שם און יפת לקח א שמלה, און שום אויף
זייערע 2 שכם, און זיי זיינען הלך אחרנית, און האבן כסה די ערות פון
אביהם, מיט זייערע פנימער אחרנית, און זיי האבן נישט ראה די ערות פון
אביהם. 24 און נוח האט זיך יקץ [זען יקיצו (קיץ), דניאל 12:2] פון זיין יין, און
האט דעת וואס בנו הקטן האט אים עשה. 25 און ער האט אמר: ארור זאל
זיין כנען. עבד עבדים זאל ער זיין ביי אחיו. 26 און ער האט אמר: ברוך ה'
אלוקי שם; און כנען זאל זיין עבד ביי אים. 27 פתה זאל אלוקים יפת, און ער
[יפת] זאל שכן אין די אהלים פון שם; און כנען זאל זיין עבד ביי אים. 28 און
נוח האט חיה נאכן המבול 350 שנה. 29 און כל ימי נוח זיינען געווען 950
שנה; און ער איז מות.

בראש10

1 און דאס זיינען די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון בני-נוח:
שם, חם, און יפת; און ביי זיי זיינען ילד געווארן בנים נאכן המבול. 2 די
בני-יפת זיינען געווען: גומר, און מגוג, און מדי, און יון, און תובל, און משך,
און תירס. 3 און די בני-גומר: אשכנז, און ריפת, און תוגרמה. און די בני-יון:
אלישה, און תרשיש, כתים, און דודנים. 5 פון די דאזיקע האבן זיך פרד די
איים פון די גוים אין זייערע לענדער, איש לויט זיין לשון, לויט זייערע
משפחות, אין זייערע גוים. 6 און די בני-חם זיינען געווען: כוש, און מצרים,
און פוט, און כנען. 7 און די בני-כושן: סבא, און חוילה, און סבתה, און רעמה,
און סבתכא. און די בני-רעמה: שבא און דדן. 8 און כוש האט ילד נמרוד. ער

איז געווען דער 1טן גבור אויף הארץ. 9 ער איז געווען א גבור ציד פאר ה';
דעריבער ווערט אמר: אזוי ווי נמרוד, א גבור ציד פאר ה'. 10 און דער 1טן פון
זיין מלכות איז געווען בבל, און ארך, און אכד, און כלנה, אין ארץ שנער. 11
פון יענעם ארץ איז ער יצא קיין אשור, און האט בנה נינוה, און רחובות עיר,
און כלח, 12 און רסן, צווישן נינוה און צווישן כלח; דאס איז די עיר גדול. 13
און מצרים האט ילד לודים, און ענמים, און להבים, און נפתוחים, 14 און
פתרוסים, און כסלוחים פון וואנען פון דארט זיינען יצא פלשתים און
כפתורים. 15 און כנען האט ילד צידון זיין בכור, און חת, 16 און דעם יבוסי,
און דעם אמורי, און דעם גרגשי, 17 און דעם חוי, און דעם ערקי, און דעם
סיני, 18 און דעם ארודי, און דעם צמרי, און דעם חמתי; און דערנאך האבן
זיך פוץ די משפחות פון דעם כנעני. 19 און דער גבול פון דעם כנעני איז
געווען פון צידון, ווי דו בוא קיין גרר, ביז עזה; ווי דו בוא קיין סדום, און
עמורה, און אדמה, און צבוים, ביז לשע. 20 דאס זיינען בני-חם לויט זייערע
משפחות, לויט זייערע לשונות, אין זייערע לענדער, אין זייערע גוים. 21 די
עלטערע ברודער פון יפת איז שם. ביי שם ילד בנים אויך. שם איז אבי כל בני
עבר [זען משיח בן שם דורך יוסף בן דוד (מרים בת עלי), לוקס 3:36], 22
בני-שם: עילם, און אשור און ארפכשד און לוד און ארם. 23 און די בני-ארם:
עוץ, און חול און גתר און מש. 24 און ארפכשד האט ילד שלח, און שלח
האט ילד עבר. 25 און ביי עבר זיינען ילד געווארן 2 בנים; דער שם פון 1 איז
געווען פלג, ווייל אין זיינע יום איז פלג געווארן הארץ; און דער שם פון אחיו
איז געווען יקטן. 26 און יקטן האט ילד אלמודד און שלף און חצרמות און
ירח, 27 און הדורם און אוזל און דקלה, 28 און עובל און אבימאל און שבא,
29 און אופר און חוילה און יובב. די כל זיינען געווען בני-יקטן. 30 און זייער
מושב איז געווען פון משא, ווי דו בוא קיין ספר אין הר הקדם. 31 דאס זיינען
די בני-שם לויט זייערע משפחות, לויט זייערע לשונות, אין זייערע לענדער,
לויט זייערע גוים. 32 דאס זיינען די משפחות פון בני-נוח לויט זייערע תולדות
[זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1], אין זייערע גוים; און פון די דאזיקע
האבן זיך פרד די גוים אויף הארץ נאכן המבול.

ברא11

1 און די כל הארץ איז געווען 1 שפה און דברים אחדים. 2 און עס איז געווען,
אז זיי האבן נסע פון קדם, האבן זיי מצא א בקעה אין ארץ שנער, און האבן
זיך דארטן ישב. 3 און זיי האבן אמר איש אל זיין רֵעַ: יהב בוא לאמיר אונדז
לבן לבנים און שרף מיט שרף. און די לבנה איז זיי געווען פאר אבן, און חמר
איז זיי געווען פאר חומר. 4 און זיי האבן אמר: יהב לאמיר אונדז בנה עיר, און
א מגדל מיט זיין ראש אין שמים, און לאמיר אונדז עשה א שם לנו, כדי מיר
זאלן נישט פוץ ווערן אויפן פני כל הארץ. 5 נאר האט ה' ירד צו ראה די עיר
און דעם מגדל, וואס די בני-האדם האבן בנה [זען תהילים 22: 118]. 6 און ה'
האט אמר: זע, זיי זיינען 1 עם, און 1 שפה און דאס חלל צו עשה, און איצט
וועט פון זיי נישט בצר ווערן כל וואס זיי זמם צו עשה. 7 יהב לאמיר ירד און
בלל דארטן זייער שפה, אז זיי זאלן נישט שמע שפה איש צו זיין רֵעַ. 8 און ה'
האט זיי פוץ פון דארטן אויפן פני כל הארץ, און זיי האבן חדל צו בנה די עיר.
9 דעריבער האט מען קרא איר שם בבל, ווייל דארטן האט ה' בלל די שפה
פון כל הארץ, און פון דארטן האט זיי ה' פוץ אויפן פני כל הארץ. 10 דאס
זיינען די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון שם: ווען 100 שנה
האט שם ילד ארפכשד [זען משיח בן שם דורך יוסף בן דוד (מרים בת עלי),
לוקס 3:36], 2 שנה נאכן המבול. 11 און נאכדעם ווי ער האט ילד ארפכשד,
שם האט חיה 500 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 12 און ארפכשד
האט חי 35 שנה, און האט ילד שלח. 13 און נאכדעם ווי ער האט ילד שלח,
ארפכשד האט חיה 403 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 14 און שלח
האט חי 30 שנה, און האט ילד עבר. 15 און שלח האט חיה נאכדעם ווי ער
האט ילד עבר, 403 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 16 און עבר האט
חיה 34 שנה, און האט ילד פלג. 17 און עבר האט חיה נאכדעם ווי ער האט
ילד פלג, 430 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 18 און פלג האט חיה 30
שנה, און האט ילד רעו. 19 און פלג האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד רעו,
209 שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 20 און רעו האט חיה 32 שנה, און
האט ילד שרוג. 21 און רעו האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד שרוג, 207
שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 22 און שרוג האט חיה 30 שנה, און
האט ילד נחור. 23 און שרוג האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד נחור, 200
שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 24 און נחור האט חיה 29 שנה, און
האט ילד תרח. 25 און נחור האט חיה נאכדעם ווי ער האט ילד תרח, 119

שנה; און ער האט ילד בנים און בנות. 26 און תרח האט חיה 70 שנה, און
האט ילד אברם [זען משיח בן דוד בן אברהם דורך יוסף בן דוד, מתי 1:1],
נחור, און הרן. 27 און דאס זיינען די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי
1:1] פון תרח: תרח האט ילד אברם, נחור און הרן; און הרן האט ילד לוט. 28
בשעת אביו תרח איז געווען לעבעדיק, הרן איז מות אין ארץ פון זיין מולדת
אין אור כשדים. 29 און אברם און נחור האבן זיך לקח נשים; דער שם פון
אשת אברם איז געווען שרי, און דער שם פון אשת נחור איז געווען מלכה בת
הרן. הרן איז געווען אבי מלכה און יסכה. 30 און שרי איז געווען עקרה און
ילד אֵין להּ [זען דניאל 9:26 משפט מות אשמה "אֵין לו" (משיח)]. 31 און תרח
האט לקח בנו אברם, און זיין אייניקל לוט בן הרן, און זיין שנור שרי אשת
אברם בנו, און זיי זיינען יצא מיט זיי פון אור כשדים, צו הלך קיין ארץ כנען.
און זיי זיינען בוא ביז חרן, און האבן זיך דארטן ישב. 32 און די ימי תרח
זיינען געווען 205 שנה. און אין חרן תרח איז מות.

[לך לך]

בראנ12

1 און ה' האט אמר צו אברם: גיי דיר אוועק פון ארצך, און פון דיין מולדת,
און פון בית אביך, צו הארץ וואס איך וועל דיר ווייזן. 2 און איך וועל דיך
עשה פאר א גוי גדול, און איך וועל דיך ברך, און גדל שמך, און וועסט זיין א
ברכה [זען מתי 1:1; תהילים 22:17, 29]. 3 און איך וועל ברך די וואס ברך
דיך, און דעם וואס קלל דיך וועל איך ארר; און כל משפחות האדמה וועט
זיין ברוך אין דיין ברכה. 4 און אברם איז הלך אזוי ווי ה' האט צו אים
גערעדט; און לוט איז הלך מיט אים. און אברם איז געווען אן איש פון 75
שנה ביי זיין יצא פון חרן. 5 און אברם האט לקח זיין אשה שרי, און לוט בן
אחיו, און זייער כל רכוש וואס זיי האבן רכש, און די נפשות וואס זיי האבן
זיך עשה אין חרן, און זיי זיינען יצא צו הלך קיין ארץ כנען; און זיי זיינען בוא
קיין ארץ כנען. 6 און אברם איז עבר דורך הארץ ביז דעם מקום פון שכם, ביז
דעם בוים [אלון] פון מורה. און דער כנעני איז דעמאלט געווען אין הארץ. 7
און ה' האט זיך באוויזן צו אברם, און האט אמר: צו דיין זרע וועל איך נתן

הארץ הזאת. און ער האט דארטן בנה א מזבח צו ה' וואס האט זיך באוויזן
צו אים. 8 און ער האט זיך עתק פון דארטן צום הר קדם פון בית-א-ל; און
ער האט נטה זיין אוהל מיט בית-א-ל פון ים, און עי פון קדם; און ער האט
דארטן בנה א מזבח צו ה', און האט קרא בשם ה'. 9 און אברם האט נסע צו
הלך און נסע צו נגב. 10 איז געווארן א רעב אין הארץ, און אברם האט ירד
קיין מצרים, זיך דארטן צו גור, מחמת דער רעב איז געווען שווער אין הארץ.
11 און עס איז געווען, ווי ער איז בוא נאענט צו מצרים, אזוי האט ער אמר צו
זיין אשה שרי: הנה, נא, איך האב דעת אז דו ביסט אן אשה פון א
יפת-מראה. 12 איז, ווי די מצרים וועלן דיך ראה, אזוי וועלן זיי אמר: דאס איז
זיין אשה; און זיי וועלן מיך הרג, און דיך וועלן זיי לאזן חיה. 13 זאג, נא, דו
ביסט מיינע אחות, כדי מיר זאל יטב זיין פון דיינעטוועגן, און מיין נפש זאל
בלייבן חיה בגלל דיר. 14 און עס איז געווען, ווי אברם איז בוא קיין מצרים,
אזוי האבן די מצרים ראה די אשה, אז זי איז יפה מאד. 15 און די שרים פון
פרעה האבן זי ראה, און האבן זי הלל פאר פרעהן, און די אשה איז לקח
געווארן אין בית פרעה. 16 און עס ווען יטב פאר אברם פון אירעטוועגן; און
ער האט געקריגן צאן, און בקר, און חמורים, און עבדים, און שפחות, און
אתונות, און גמלים. 17 האט ה' נגע פרעהן [זען "נגע" משיח, ישעיהו 53:4] און
זיין בית מיט נגעים גדלים פון וועגן שרי אשת אברם. 18 און פרעה האט
קרא אברם, און האט צו אים אמר: וואס האסטו דא עשה צו מיר? למה
האסטו מיר נישט נגד אז זי איז אשתך? 19 למה אמרת: זי איז מיינע אחות?
און איך האב זי לקח פאר אן אשה! און איצט, הנה איז אשתך, לקח און הלך.
20 און פרעה האט צוה וועגן אנוש, און זיי האבן שלח אים, און זיין אשה, און
כל וואס ער האט געהאט.

בראשית 13

1 און אברם איז עלה פון מצרים, ער און זיין אשה, און כל וואס ער האט
געהאט, און לוט מיט אים, קיין נגב. 2 און אברם איז געווען זייער רייך אין
מקנה, אין כסף, און אין זהב. 3 און ער איז הלך אויף זיינע מסע, פון נגב און
ביז בית-א-ל, ביז דעם מקום וואס זיין אוהל איז דארטן געווען אין תחלה,
צווישן בית-א-ל און צווישן עי, 4 צו דעם מקום פון דעם מזבח וואס ער האט

דארטן עשה בראשונה; און וואס אברם האט דארטן קרא בשם ה'. 5 און גם
ביי לוטן, וואס איז הלך מיט אברם, זיינען געווען צאן און בקר און אוהלים. 6
און הארץ האט זיי נישט געקענט נשׂא, צו ישב יחד; ווייל זייער רכוש איז
געווען רב, און זיי האבן נישט יכל צו ישב יחד. 7 און עס איז געווען א ריב
צווישן די רועים פון מקנה אברם און צווישן די רועים פון מקנה לוט. און
דער כנעני און דער פרזי זיינען דעמאלט ישב אין הארץ. 8 און האט אברם
אמר צו לוטן: זאל, נא, נישט זיין קיין מריבה צווישן מיר און צווישן דיר, און
צווישן מיינע רועים און צווישן דיינע רועים; כי אנשים אחים אנחנו. 9 דאס
כל הארץ ליגט דאך פאר דיר; פרד זיך נא פון מיר. אויב אויף שמואל, און איך
וועל זיך ימין, אדער אויב אויף ימין, און איך וועל זיך שמואל. 10 האט לוט
נשׂא זיינע אויגן, און האט ראה די כל ככר פון ירדן, אז זי איז אין כל משקה.
דאס איז געווען איידער ה' האט שחת [זען שחת, תהילים 10: 16] סדום און
עמורה. דאס איז אזוי ווי דער גן ה', אזוי ווי ארץ מצרים, ביז דו בוא קיין
צוער. 11 און לוט האט בחר פאר זיך די כל ככר פון ירדן; און לוט האט נסע
קיין קדם, און זיי האבן זיך פרד איש מעל אחיו. 12 אברם האט זיך ישב אין
ארץ כנען, און לוט האט זיך ישב אין די ערים פון דער ככר; און ער אהל ביז
סדום. 13 און די אנוש סדום זיינען געווען זייער רעים און חטאים לה' מאד.
14 און ה' האט אמר צו אברם, נאכדעם ווי לוט האט זיך פרד פון אים: נשׂא
נא דיינע אויגן, און ראה פון דעם מקום ווו דו ביסט, קיין צפון און קיין נגב
און קיין קדם און קיין מערב; 15 ווייל כל הארץ וואס דו ראה, וועל איך נתן
צו דיר און צו דיין זרע עד עולם. 16 און איך וועל שום דיין זרע אזוי ווי עפר
הארץ, אז אויב עמיצער וועט קענען מנה דעם עפר הארץ, וועט גם דיין זרע
מנה ווערן. 17 קום, הלך דורך הארץ פאר ארך און פאר ברייט, ווייל צו דיר
וועל איך עס נתן. 18 און אברם האט אהל, און ער איז בוא און האט זיך ישב
ביי די ביימער (אלון) פון ממרא, וואס אין חברון; און ער האט דארטן בנה א
מזבח צו ה'.

ברא14

1 און עס איז געווען אין די ימי אמרפל מלך שנער, אריאך מלך אלסר,
כדרלעומר מלך עילם, און תדעל מלך גוים, 2 האבן זיי עשה מלחמה מיט

ברע מלך סדום, און מיט ברשע מלך עמורה, שנאב מלך אדמה, און שמאבר
מלך צביים, און מלך בלע, דאס איז צוער. 3 די כל האבן זיך חבר אין עמק
פון שדים, דאס איז דער ים-המלח. 4 12 שנה האבן זיי עבד כדרלעומרן, און
אויפן 13טן שנה האבן זיי מרד. 5 און אויפן 14טן שנה איז בוא כדרלעומר
און די מלכים וואס מיט אים, און זיי האבן נכה די רפאים אין
עשתרות-קרנים, און די זוזים אין הם, און די אימים אין שוה-קריתים, 6 און
די חורים אויף זייער הר שעיר, ביז איל-פארן וואס ביים מדבר. 7 און זיי
האבן זיך שוב, און זיינען בוא קיין עין-משפט, דאס איז קדש, און האבן נכה
דאס כל שדה פון עמלק, און גם דעם אמורי וואס איז ישב אין חצצון-תמר.
8 איז יצא מלך סדום, און מלך עמורה, און מלך אדמה, און מלך צבויים, און
מלך בלע, דאס איז צוער, און זיי האבן ערך מיט זיי מלחמה אין עמק שדים 9
מיט כדרלעומר מלך עילם, און תדעל מלך גוים, און אמרפל מלך שנער, און
אריוך מלך אלסר; 4 מלכים אקעגן 5. 10 און דער עמק השדים איז געווען
גריבער אויף גריבער מיט חמר, און ווי די מלכים פון סדום און עמורה זיינען
נוס, אזוי זיינען זיי אהין נפל; און די שאר זיינען נוס צום הר. 11 און יענע
האבן לקח דעם כל רכוש פון סדום און עמורה, און דאס כל אכל זייערס, און
זיינען הלך. 12 און זיי האבן לקח לוט בן אחי אברם און זיין רכוש, און הלך,
ווייל לוט ישב אין סדום. 13 איז בוא דער פליט, און האט נגד אברם העברי;
און ער האט שכן ביי די ביימער פון ממרא האמורי אחי אשכול און אחי ענרן;
און זיי זיינען געווען בעלי ברית אברם. 14 און ווי אברם האט שמע אז אחיו
איז שבה געווארן, אזוי האט ער ריק זיינע חניך, געבארענע אין זיין בית, 318,
און ער האט רדף ביז דן. 15 און ער האט זיך חלק אקעגן זיי ביי לילה, ער און
זיינע עבדים, און ער האט זיי נכה און זיי רדף ביז חובה וואס משמואל פון
דמשק. 16 און ער האט שוב כל רכוש, און אויך לוט אחיו און זיין רכוש האט
ער שוב, און אויך די נשים און העם. 17 איז מלך סדום אים יצא צו קרא,
נאכדעם ווי ער האט זיך שוב פון נכה כדרלעומר און די מלכים וואס מיט
אים, אין עמק שוה, דאס איז דעם עמק המלך. 18 און מלכי-צדק מלך שלם
האט יצא לחם און ווין; און ער איז געווען כהן צו א-ל עליון [זען כהונה פון
משיח, הדרך המשיחיסטים 7:1-10; תהילים 110:4, זען דברי הימים א 21:17;
ישעיהו 53:8]. 19 און ער האט אים ברוך, און האט אמר: ברוך אברם לא-ל
עליון קונה [פארמאגער, זען בראשית 4:1; משלי 8:22] שמים און ארץ. 20 און

ברוך זאל זיין דער א-ל עליון וואס האט מגן דיינע צרים אין ידך. און ער
האט אים נתן מעשר [זען הדרך המשיחיסטים 7:4] פון אלצדינג. 21 און מלך
סדום האט אמר צו אברם: נתן מיר די נפשות און דעם רכוש לקח דיר. 22
און האט אברם אמר צו מלך סדום: איך רום ידי צו ה' א-ל עליון קונה
[פארמאגער, זען בראשית 4:1; משלי 8:22] פון שמים און ארץ, 23 אויב א
חוט [זען קוהלת 4:12] אדער א שרוך נעל! אדער אויב איך וועל לקח פון
עפעס וואס איז דיינס! כדי זאלסט נישט אמר: איך האב עשר געמאכט
אברם. 24 נישט מיר! נאר וואס די נערים האבן אכל, און דעם חלק פון די
אנוש וואס זיינען הלך מיט מיר, ענר, אשכול, און ממרא; זיי מעגן לקח זייער
חלק.

בראשית 15

1 נאך די דאזיקע דברים איז דאס דבר-ה' געווען צו אברם אין א מחזה,
לאמור: זאלסט נישט מורא האבן, אברם, איך בין דיר מגן; דיין שכר איז
הרבה מאד. 2 און האט אברם אמר: אֲדֹנָי ה', וואס קענסטו מיר נתן, אז איך
הלך ערירי, און בן-משך פון מיין בית איז דמשק אליעזר? 3 און אברם האט
אמר: זע, האסט מיר קיין זרע [זען זרע פון משיח, ישעיהו 53:10] נישט נתן,
און הנה וועט א בן [עבד] פון מיין בית מיך יורש. 4 און הנה דאס דבר-ה' איז
געווען צו אים, לאמר: נישט דער דאזיקער וועט דיך יורש, נאר דער וואס
וועט יצא פון דיינע מעה, ער וועט דיך יורש. 5 און ה' האט אים יצא חוץ, און
האט אמר: טו נבט נא אויפן השמימה, און ספר די כוכבים, אויב דו יכל זיי צו
ספר. און ער האט צו אים אמר: אזוי וועט זיין דיין זרע. 6 וְהֶאֱמִן בַּה' וַיַּחְשְׁבֶהָ
לּוֹ צְדָקָה [זען "וכבגד עדים כל צדקותינו", ישעיהו 64:5-6; וצדיק באמונתו
יחיה, חבק' 2:4; בדעתו יצדיק צדיק עבדי (משיח) לרבים; דברים 7:7-8; 9:4-6;
רומ' 4:3; 5:1; גלט' 3:6; יעקב 2:23; יוח' 6:28-29; 14:6]. 7 און ער האט צו אים
אמר: איך בין ה' וואס האט דיך יצא פון אור כשדים, דיר צו נתן הארץ הזאת,
עס צו ירש. 8 האט ער אמר: אֲדֹנָי ה', מיט וואס וועל איך האב דעת אז איך
וועל עס ירש? 9 און האט ער צו אים אמר: לקח מיר עגלה משולשת, און אן
עז משולשת, און אן איל משולש און א תור און א גוזל [זען קדושה משלשת
פון ה' אֲדֹנָי אחד, שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, קדוש קדוש קדוש, עתיק

יומיא און בר אנש און רוח הקודש, ישעיהו 48:16, ספר הזוהר ג, ב288]. 10
און האט ער אים לקח כל, און האט זיי בתר אין מיטן, און נתן 1/2 קעגן דער
אנדערער; נאר די צפור האט ער נישט בתר. 11 און האבן די עיט ירד אויף די
פגרים, אבער אברם האט זיי נשב. 12 און ווי די שמש איז געווען ביים
אונטערגיין, אזוי איז א תרדמה נפל אויף אברם; און הנה אן אימה, א חשכה
גדולה, נפל אויף אים. 13 און ער האט אמר צו אברם: ידע תדע אז דיינע זרע
וועלן זיין גר אין אן ארץ וואס נישט זייערס, און מע וועט זיי עבד, וענו [ענה]
זיי 400 שנה [זען שמות 12:40]. 14 און גם דאס גוי וועמען זיי וועלן עבד, וועל
איך דין; און דערנאך וועלן זיי יצא מיט רכוש גדול. 15 דו אבער וועסט בוא
צו אבותיך בשלום; אין א גוטער עלטער וועסטו קבר ווערן [זען קבר פון
משיח, ישעיהו 53:9]. 16 און אין דעם 4טן דור וועלן זיי זיך שוב הנה ווארום
לא שלם עוון האמורי עד הנה. 17 און עס איז געווען, ווי די שמש איז בוא, און
עס איז געווארן עלטה, און הנה א תנור מיט עשן, און א לפיד אש וואס איז
עבר צווישן די דאזיקע גזרים. 18 אין יום ההוא האט ה' כרת ברית [זען מה"ש
21:18-26] מיט אברם, לאמר: צו דיין זרע האב איך נתן הארץ הזאת, פון דעם
נהר מצרים ביז דעם נהר גדול, דעם נהר פרת; 19 [הארץ פון] דעם קיני, און
דעם קנזי, און דעם קדמוני, 20 און דעם חתי, און דעם פרזי, און די רפאים,
21 און דעם אמורי, און דעם כנעני, און דעם גרגשי, און דעם יבוסי.

ברא16

1 און שרי אשת אברם האט אים נישט ילד; און זי האט געהאט א מצרישע
שפחה [זען יואל 3:1-5, השפחות וועט באקומען די רוח הקודש מקוה] וואס
איר שם איז געווען הגר. 2 האט שרי אמר צו אברם: הנה נא ה' האט מיך עצר
מלדת; בוא, נא, צו מיין שפחה, אפשר וועל איך בנה דורך איר. האט אברם
שמע צו דעם קול פון שרין [זען בראשית 3:17]. 3 און שרי אשת אברם האט
לקח הגר די מצרית, איר שפחה, נאכדעם ווי אברם איז ישב אין ארץ כנען 10
שנה, און זי האט זי נתן איר איש אברם פאר אן אשה צו אים. 4 און ער איז
בוא צו הגרן, און זי איז הרה געווארן; און ווי זי האט ראה אז זי איז
טראגעדיק, אזוי איז איר גברת קלל געווארן אין אירע אויגן. 5 האט שרי
אמר צו אברם: מיין חמס אויף דיר! איך האב נתן מיין שפחה [זען יואל 3:1-5,

השפחות וועט באקומען די רוח הקודש מקוה] אין דיין חיק, און ווי זי האט
ראה אז זי איז טראגעדיק, אזוי בין איך קלל געווארן אין אירע אויגן; זאל ה'
שפט צווישן מיר און צווישן דיר. 6 און האט אברם אמר צו שרין: הנה איז
דיין שפחה [זען יואל 3:1-5, השפחות וועט באקומען די רוח הקודש מקוה]
אין ידך, עשה מיט איר וואס איז טוב אין דיינע אויגן. און שרי האט זי ענה,
און זי איז ברח פון איר פנים. 7 האט מלאך ה' זי מצא ביי אן עין המים אין
דער מדבר, ביי דעם עין אויפן דרך קיין שור. 8 און ער האט אמר: הגר שפחת
שרי, פון וואנען בוא, און וווהין הלך? האט זי אמר: פון מיין גברת שרין ברח
איך. 9 האט דער מלאך ה' [זען זכריה 12:8-10; ישעיהו 9:5; געטלעך טבע פון
משיח] צו איר אמר: שוב זיך אום צו דיין גברת, און ענה זיך אונטער אירע יד.
10 און דער מלאך ה' האט צו איר אמר: מערן וועל איך מערן דיין זרע, און ער
וועט נישט קענען ספר ווערן פון רב. 11 און דער מלאך ה' [זען זכריה
12:8-10; ישעיהו 9:5; געטלעך טבע פון משיח] האט צו איר אמר: זע, דו ביסט
הרה, און ילד בן, זאלסטו קרא שמו ישמעאל [זען "שמו" זכריה 6:11-12;
עזרא 3:8 צמח משיח שמו ישוע], ווייל ה' האט שמע דיין עני. 12 און ער וועט
זיין פרא אדם: ידו וועט זיין אקעגן כל, און יד כל וועט זיין אקעגן אים; און
אין פני כל אחיו וועט ער שכן. 13 האט זי קרא דעם שם ה' וואס האט צו איר
דבר דו ביסט א-ל ראי; ווארום זי האט אמר: אחרי אים נישט-שוין האב איך
דא ראה דעם וואס ראה מיך? 14 דעריבער האט מען קרא דעם באר
באר-לחי-רואי; הנה איז צווישן קדש און צווישן ברד. 15 און הגר האט ילד
אברם בן, און אברם האט קרא דעם שם בנו וואס הגר האט ילד, ישמעאל.
16 און אברם איז געווען 86 שנה, ווען הגר האט ילד ישמעאלן צו אברם.

בראׂ17

1 און אז אברם איז געווען 99 שנה, האט זיך ה' באוויזן צו אברם, און האט צו
אים אמר: איך בין א-ל שדי; הלך פאר מיר, און זיי תמים. 2 און איך וועל נתן
מיין ברית [זען מה"ש 21:18-26] צווישן מיר און צווישן דיר, און איך וועל דיך
רבה מאד מאד. 3 איז אברם נפל אויף זיין פנים, און אלוקים האט מיט אים
דבר, לאמור: 4 איך הנה, מיין ברית [זען מה"ש 21:18-26] וועט זיין מיט דיר,
און וועסט זיין אב המון גוים. 5 און שמך זאל מער נישט קרא ווערן אברם,

נאר שמך זאל זיין אברהם; ווארום פאר אב המון גוים האב איך דיך נתן [רומ' 4:17]. 6 און איך וועל דיך פרה מאד מאד, און איך וועל דיך נתן לגוים, און מלכים וועלן יצא פון דיר. 7 און איך וועל קום מיין ברית [זען מה"ש 21:18-26] צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן דיין זרע נאך דיר, אויף זייערע דור-דורות [זען דור ישעיהו 53:8], פאר א ברית עולם [זען מה"ש 21:18-26], צו זיין דיר צום אלוקים און דיין זרע נאך דיר. 8 און איך וועל נתן דיר און דיין זרע נאך דיר הארץ פון דיין מגור, דאס כל ארץ כנען, פאר אן אחוזת עולם; און איך וועל זיי זיין צום אלוקים. 9 און אלוקים האט אמר צו אברהמען: דו אבער זאלסט שמר מיין ברית [זען מה"ש 21:18-26], דו און דיין זרע נאך דיר, אויף זייערע דור-דורות. 10 דאס איז מיין ברית [זען מה"ש 21:18-26] וואס איר זאלט שמר צווישן מיר און צווישן אייך, און צווישן דיין זרע נאך דיר: ביי אייך זאל מול ווערן כל זכר [זען מה"ש 21:18-26]. 11 און איר זאלט מול ווערן אין דעם בשר פון אייער ערלה, און עס וועט זיין פאר אן אות ברית [זען מה"ש 21:18-26] צווישן מיר און צווישן אייך. 12 און בן 8 ימים זאל מול ווערן ביי אייך כל זכר אויף אייערע דור-דורות, ילד אין בית, אדער מקנה כסף פון כל בן-נכר וואס איז נישט פון דיין זרע. 13 מול מוז מול ווערן דער וואס איז ילד אין ביתך, און דער וואס איז מקנת כספך; און מיין ברית זאל זיין אין אייער בשר פאר א ברית עולם [זען מה"ש 21:18-26]. 14 און אן ערל זכר וואס וועט זיך נישט מול אין דעם בשר פון זיין ערלה, יענע נפש זאל זיין כרת [זען כרת משיח, דניאל 9:26] ווערן פון איר עם; מיין ברית האט ער הפר [פררך, זע ירמיהו 31:31]. 15 און אלוקים האט אמר צו אברהמען: אשתך שרין זאלסטו נישט קרא מיט איר שם שרי, נייערט שרה זאל זיין איר שם. 16 און איך וועל זי ברך, און וועל דיר גם נתן פון איר א בן; יא, איך וועל זי ברך, און גוים וועלן ווערן פון איר; מלכים פון עמים וועלן זיין פון איר. 17 איז אברהם נפל אויף זיין פנים, און צחק, און אמר ביי זיך אין לב: קען איש פון 100 שנה ילד ווערן? און קען שרה צו 90 שנה ילד? 18 און אברהם האט אמר צו האלוקים: הלוואי זאל ישמעאל חיה פאר דיר! 19 האט אלוקים אמר: אבל, אשתך שרה וועט דיר ילד בן, און זאלסט קרא שמו יצחק [זאלסט קרא שמו משיח יהושע/ישוע, זכריה 6:11-12, עזרא 3:8]; און איך וועל קום מיין ברית מיט אים פאר א ברית עולם צו זיין זרע נאך אים. 20 און וועגן ישמעאלן האב איך דיך שמע; הנה, איך האב אים ברוך, און איך וועל

איס פרה, און וועל איס רבה מאד מאד; 12 נשיאם [זען בראשית 25:16] וועט
ער ילד, און איך וועל איס נתן פאר א גוי גדול. 21 מיין ברית אבער וועל איך
קום מיט יצחקן, וואס שרה וועט דיר ילד צו דער מועד הזה בשנה האחרת.
22 און ווי ער האט כלה דבר מיט איס, אזוי האט אלוקים זיך עלה פון איבער
אברהמען. 23 און אברהם האט לקח בנו ישמעאלן, און כל זיינע ילידי ביתו,
און כל זיינע מקנת כספו, כל זכר צווישן די אנוש בית אברהמען, און ער האט
מול בשר פון זייער ערלה אין דעם דאזיקן אייגענעם יום, אזוי ווי אלוקים
האט צו איס דבר. 24 און אברהם איז געווען 99 שנה, ווען ער איז מול
געווארן אין דעם בשר פון זיין ערלה. 25 און בנו ישמעאל איז געווען 13 שנה,
ווען ער איז מול געווארן אין דעם בשר פון זיין ערלה. 26 אין דעם דאזיקן
אייגענעם יום איז מול געווארן אברהם און בנו ישמעאל. 27 און כל אנוש
ביתו, ילד אין בית, אדער מקנת כסף פון בן-נכר, זיינען מול געווארן מיט איס.

[וירא]

בראא18

1 און ה' האט זיך באוויזן צו איס, ביי די ביימער (אלון) פון ממרא, ווען ער
איז ישב אין פתח פון זיין אוהל, אין דער חם פון יום. 2 און ער האט נשׂא
זיינע אויגן און האט ראה, און הנה 3 אנוש נצב פאר איס [זען ישעיהו 48:16,
דריי ווייזן זיך נאָך אָבער דארטן איז ה' אחד; זען חוּט, קוהלת 4:12, חֶבֶל
אחד, חוּט מְשוּלָש; ה' איז מְשוּלָש נאָך אָבער אחד, זען קדושה משלשת פון ה'
אֲדֹנָי אחד, שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, קדוש קדוש קדוש, עתיק יומיא
און בר אנש און רוח הקודש, דניאל 7:13-14, זען ספר הזוהר ג, ב288; גייט
דערפאר און מאַכט תּלמידים פוּן כל אוּמות, און זיי מיט דער מקוה טובל
אין מָשיחַס מקוה, רומ' 6:3, אין דעם נאָמען פוּן דעם אלוקים הָאָב, און פוּן
דעם זוּן פוּן דער אויבּערשטער, און פוּן דעם רוּחַ הַקוֹדֶש פון ה', זען משלי
30:4; יוח' 3:13; תהלים 33:6; ה' האָט מיך, חכמה, פארמאגן, קנה, בראשית
4:1, אין אָנהייב פֿוּן זײַן דֶּרֶךְ, קֶדֶם (פריער צו) מִפְּעָל (אַקטן) מֵאָז (פון
דעמאָלט); במדבר 11:17; ישעיהו 63:16]; און ווי ער האט זיי ראה, אזוי איז

ער זיי רוץ אנטקעגן פון דעם פתח פון אוהל, און האט זיך שחה צו ארצה. 3
און ער האט אמר: אדוני, אויב, נא, איך האב מצא חן אין דיינע אויגן,
זאלסטו, נא, נישט עבר פון עבדך. 4 לאז לקח ווערן א ביסל מים, און רחץ
רגליכם, און שען אייך אן אונטערן העץ. 5 און איך וועל לקח א שטיקל לחם,
און איר וועט סעד לבבכם, דערנאך וועט איר עבר; אזוי ווי איר זייט שוין עבר
צו אייער עבד. האבן זיי אמר: כן, טו אזוי ווי דו האסט דבר. 6 און האט
אברהם מהר אין אוהל צו שרהן, און האט אמר: מהר זיך! 3 סאה קמח סלת,
לוש און עשה עגה. 7 און צו די בקר איז אברהם רוץ, און האט לקח א בן
בקר, רך און טוב, און נתן צום נער; און ער האט עס מהר צו עשה. 8 און ער
האט לקח חמאה און חלב, און דאס בן בקר וואס ער האט עשה, און האט
נתן פאר זיי; און ער איז עמד פאר זיי אונטערן העץ, און זיי האבן אכל. 9 און
האבן זיי צו אים אמר: ווו איז שרה אשתך? האט ער אמר: הנה אין אוהל. 10
האט ער אמר: שוב וועל איך זיך שוב כעת חיה, און הנה, שרה אשתך וועט
האבן א בן. און שרה האט זיך שמע אין פתח פון אוהל וואס הינטער אים. 11
און אברהם און שרה זיינען געווען באטאגטע זקנים; ביי שרהן האט חדל צו
זיין דער אורח ווי ביי נשים. 12 און שרה האט צחק אין זיך לאמור: נאכדעם
ווי איך בין בלה געווארן, זאל איך נאך האבן עדנה? דערצו איז אדוני אלט. 13
האט ה' אמר צו אברהמען: למה האט שרה צחק, לאמר: צי קען איך אין דער
אמתן ילד, אז איך בין זקן? 14 איז עפעס פאר ה' פלא? איך וועל שוב צו דיר
למועד כעת חיה, און שרה וועט האבן א בן [זען ישעיהו 7:14]. 15 האט שרה
כחש, לאמור: איך האב נישט צחק; ווייל זי האט מורא געהאט; און ער האט
אמר: לא, האסט יא צחק. 16 און די אנוש זיינען קום פון דארטן, און האבן
שקף אויף סדום. און אברהם איז הלך מיט זיי, זיי צו שלח. 17 און ה' האט
אמר: זאל איך כסה פון אברהמען וואס איך וויל עשה? 18 און אברהם וועט
ווערן א גוי גדול און עצום, און כל גויי הארץ וועלן זיך ברך אין אים; 19 ווייל
איך האב אים ידע, כדי ער זאל צוה זיין בנים, און זיין בית נאך אים, אז זיי
זאלן זיין שומר איבער הדרך ה', צו עשה צדקה און משפט, כדי ה' זאל הביא
(בוא) אויף אברהמען וואס ער האט דבר וועגן אים. 20 און ה' האט אמר:
דאס זעקה וועגן סדום און עמורה איז רבה, און זייער חטאת איז כבדה מאד.
21 איך ירד נא און ראה, אויב זיי האבן אין כל עשה אזוי ווי דאס זעקה וואס
איז בוא צו מיר; און אויב נישט, איך ידע. 22 און די אנוש האבן זיך פנה פון

דארטן, און זײנען הלך קײן סדום; און אברהם איז עוד עמד פאר ה'. 23 און אברהם האט נגש (גענענט) און האט אמר: נישט-שױן װעסטו ספּה דעם צדיק [חבקוק 2:4] מיט דעם רשע [הדרך משיחיסטים 11:6; רומ' 11:20-21]? 24 טאמער זײנען דא 50 צדיקם [חבקוק 2:4] אין דער עיר, נישט-שױן װעסטו זײ ספּה, און װעסט נישט נשא דעם מקום למען די 50 צדיקם װאס אין איר? 25 חלילה דיר צו עשה אזא זאך, צו מות דעם צדיק [חבקוק 2:4] מיט דעם רשע [הדרך משיחיסטים 11:6; רומ' 11:20-21], אז דער צדיק [חבקוק 2:4] זאל זײן אזױ װי דער רשע; חלילה דיר! זאל דער שופט כל הארץ נישט עשה משפט? 26 האט ה' אמר: אױב איך װעל מצא אין סדום 50 צדיקם [חבקוק 2:4] אין דער עיר, װעל איך נשא דעם כל מקום פון זײערטװעגן. 27 האט זיך ענה אברהם און האט אמר: הנה, נא, איך יאל מיך צו דבר צו אֲדֹנָי, הגם איך בין עפר און אפר. 28 טאמער װעלן חסר פון די 50 צדיקם 5, װעסטו פון װעגן די 5 שחת כל עיר? האט ער אמר: איך װעל נישט שחת, אױב איך װעל דארטן מצא 45. 29 און ער האט יסף א מאל צו אים דבר, און האט אמר: טאמער װעלן זיך דארטן מצא 40? האט ער אמר: איך װעל עס נישט עשה פון װעגן די 40. 30 האט ער אמר: זאל, נא, אֲדֹנָי נישט חרה, און איך װעל דבר: טאמער װעלן זיך דארטן מצא 30? האט ער אמר: איך װעל עס נישט עשה, אױב איך װעל דארטן מצא 30. 31 און האט ער אמר: הנה, נא, איך יאל מיך צו דבר צו אֲדֹנָי: טאמער װעלן זיך דארטן מצא 20? און האט ער אמר: איך װעל נישט שחת פון װעגן די 20. 32 און האט ער אמר: זאל, נא, אֲדֹנָי נישט חרה, און איך װעל דבר נאר דאס מאל: טאמער װעלן זיך דארטן מצא 10? האט ער אמר: איך װעל נישט שחת פון װעגן די 10. 33 און ה' איז הלך, װען ער האט כלה דבר צו אברהמען; און אברהם האט זיך שוב צו זײן מקום.

בראַ19

1 און די 2 מלאכים זײנען בוא קײן סדום אין ערב; און לוט איז ישב אין שער סדום. און לוט האט זײ ראה, און ער האט זיך קום זײ אנטקעגן, און האט זיך שחה מיטן פּנים צו ארצה. 2 און ער האט צו זײ אמר: הנה, נא, אדוני, סור אײן אין בית אײער עבד! לון, און רחץ אײערע רגלים [זען תהילים 22:17]; און

איר וועט זיך שכם, און וועט הלך אויף אייער דרך. האבן זיי אמר: לא, נייערט
אויף דער רחוב וועלן מיר לון. 3 איז ער זייער פצר צו זיי מאד, און זיי האבן
סור צו אים, און זיינען בוא אין זיין בית, און ער האט פאר זיי עשה א משתה,
און אפה מצה, און זיי האבן אכל. 4 איידער נאך זיי האבן זיך שכב, האבן די
אנוש פון העיר, די אנשים פון סדום, סבב דאס בית, פון נער ביז זקן, כל העם
פון עק צו עק. 5 און זיי האבן קרא צו לוטן, און האבן צו אים אמר: ווו זיינען
די אנוש וואס זיינען צו דיר בוא די לילה? יצא זיי ארויס צו אונדז, מיר זאלן
זיי ידע. 6 און איז לוט יצא צו זיי אין פתח, און די דלח האט ער סגר הינטער
זיך. 7 און ער האט אמר: אל-נא, אחי, רעע. 8 הנה, נא, זיינען ביי מיר 2 בנות
וואס ידע נישט פון קיין איש, לאמיך זיי יצא צו אייך, און עשה מיט זיי ווי עס
איז טוב אין אייערע אויגן, נאר די דאזיקע אנוש זאלט איר קיין זאך נישט
עשה, אזוי ווי זיי זיינען בוא אין דעם צל פון מיין קורה. 9 האבן זיי אמר: נגש
הלאה! און זיי האבן אמר: בוא איינער צו גור, און שפט וויל ער שפט! איצט
מיר וועט זיין רעע צו דיר ווי מיט זיי. און זיי זיינען זייער פצר צו דעם איש, צו
לוטן, און האבן נגש שבר די דלת. 10 האבן די אנוש שלח זייער יד, און בוא
לוטן צו זיך אין בית, און די דלת האבן זיי סגר [זען בראשית 7:16]. 11 און די
אנוש וואס ביים פתח פון בית האבן זיי נכה מיט סנורים פון קטן ביז גדול,
און זיי האבן לאה צו מצא דעם פתח. 12 און די אנוש האבן אמר צו לוטן:
וועמען נאך האסטו דא? אן חתן אדער בניך און דיינע בנות, אדער וועמען
נאר דו האסט אין דער עיר, יצא פון דעם מקום; 13 וויל מיר שחת דעם
דאזיקן מקום, וייל דאס צעקה וועגן זיי איז גדול פאר ה', און ה' האט אונדז
שלח זי צו שחת. 14 איז לוט יצא, און האט דבר צו זיינע איידעמס, די וואס
האבן לקח זיינע בנות, און ער האט אמר: קום, יצא פון דעם דאזיקן מקום,
וייל ה' שחת די עיר. און ער איז געוען ווי איינער וואס מאכט צחק אין די
אויגן פון זיינע איידעמס. 15 און ווי דער שחר איז עלה, אזוי האבן די
מלאכים אוץ לוטן, לאמור: קום, לקח אשתך, און דיינע 2 בנות וואס מצא זיך
דא, כדי זאלסט נישט ספה ווערן דורך דער עוון פון דער עיר. 16 און אז ער
האט מהה, האבן די אנוש חזק ידו, און די יד פון זיין אשה, און די יד פון זיינע
2 בנות; פון וועגן חמלה פון ה' אויף אים. און זיי האבן אים יצא, און האבן
אים נוח מחוץ עיר. 17 און עס איז געווען, ווי זיי האבן זיי יצא מחוץ, אזוי
האט ער אמר: מלט מיט דיין נפש; זאלסט זיך נישט נבט הינטער דיר, און זיך

נישט עמד אין דער כל הככר ההר; מלט, כדי זאלסט נישט ספה ווערן. 18
האט לוט צו זיי אמר: אל-נא, אדוני. 19 הנה, נא, עבדך האט מצא חן אין
דיינע אויגן, און האסט גדל דיין חסד וואס דו האסט עשה מיט מיר, צו חיה
מיין נפש; אבער איך יכל נישט מלט צום הר, כדי נישט הרעה וועט מיך דבק,
און איך וועל מות. 20 הנה, נא, איז יענע עיר, קרובה אהין צו נוס, און זי איז א
מצער; לאמיך, נא, אהין מלט. זי איז דאך א מצער: און מיין נפש וועט חיה. 21
האט ער צו אים אמר: הנה, איך נשא דיין פנים גם אין דער דאזיקער זאך,
איך זאל נישט הפך [זען מתי 18:3] די עיר וואס דו האסט דבר. 22 מהר, מלט
אהין, ווייל איך יכל נישט עשה קיין זאך, ביז דו בוא אהין. דעריבער האט מען
קרא דעם שם פון דער עיר צוער. 23 די שמש איז געווען יצא אויף הארץ, ווען
לוט איז בוא קיין צוער. 24 און ה' האט מטר אויף סדום און אויף עמורה
גפרית און אש, פון ה', פון השמים [זען התג' 20:9-10]. 25 און ער האט הפך
[זען מתי 18:3] די דאזיקע ערים, און די כל ככר, און כל ישב פון די ערים, און
די צמח האדמה [זען זכריה 6:11-12 צמח שמו, דער בעל אותו שם פון משיח
איז יהושע/ישוע, יהושע הנה איש צמח (משיח) שמו]. 26 און זיין אשה האט
זיך נבט פון הינטער אים, און איז געווארן א נציב מלח. 27 און אברהם האט
זיך שכם אין דער בוקר צו דעם מקום וואס ער איז דארטן עמד פאר ה'. 28
און ער האט שקף אויף סדום און עמורה, און אויף דעם כל פני ארץ פון דער
ככר, און ער האט ראה, און הנה דער קיטור הארץ עלה אזוי ווי דער קיטור
פון א כבשן. 29 אזוי עס איז געווען, ווען ה' האט שחת די ערים פון דער ככר,
אז אלקים האט זכר אן אברהמען, און האט שלח לוטן פון מיטן פון דער
הפכה, ביים הפך [זען מתי 18:3] פון די ערים וואס לוט איז אין זיי ישב. 30
און לוט איז עלה פון צוער, און האט זיך ישב אויפן הר, און זיינע 2 בנות מיט
אים; ווייל ער האט מורא געהאט צו ישב אין צוער; און ער איז ישב אין א
מערה, ער און זיינע 2 בנות. 31 האט די בכירה אמר צו דער יינגערער: אבינו
איז זקן, און קיין איש איז נישטא בארץ צו בוא צו אונדז, אזוי ווי הדרך כל
הארץ. 32 הלך, לאמיר שקה אבינו מיט ווייַן, און מיר וועלן שכב מיט אים,
און מיר וועלן חיה פון אבינו זרע. 33 האבן זיי שקה אביהן מיט ווייַן אין
יענער לילה, און די בכירה איז בוא און איז שכב מיט אביה; און ער האט
נישט ידע פון איר שכב זיך אדער פון איר קום. 34 און עס איז געווען אויף
מחרת, האט די בכירה אמר צו דער יינגערער: זע, אמש בין איך שכב מיט

אבי; לאמיר אים שקה מיט וויין גם די לילה, און בוא דו שכב מיט אים, און
מיר וועלן חיה פון אבינו זרע. 35 האבן זיי גם אין יענער לילה שקה אביהם
מיט וויין, און די יינגערע איז קום און איז שכב מיט אים; און ער האט נישט
ידע פון איר שכב זיך אדער פון איר קום. 36 און 2 בנות פון לוטן זיינען חרה
געווארן פון אביהם. 37 און די בכירה האט ילד בן, און זי האט קרא שמו
מואב; דאס איז אבי מואב עד היום. 38 און די יינגערע, זי גם האט ילד בן, און
זי האט קרא שמו בן-עמי; דאס איז אבי בני-עמון עד היום.

בראשית20

1 און אברהם האט נסע פון דארטן צום ארץ נגב, און ער האט זיך ישב
צווישן קדש און צווישן שור, און האט גור אין גרר. 2 און אברהם האט אמר
אויף זיין אשה שרהן: זי איז מיינע אן אחות. און אבימלך מלך גרר האט שלח,
און ער האט לקח שרהן. 3 איז אלוקים בוא צו אבימלכן אין א חלום הלילה,
און האט צו אים אמר: זע, ווערסט מות פון וועגן דער אשה וואס דו האסט
לקח, ווייל האשה אשר לקח איז בעלת בעל. 4 און אבימלך האט צו איר נישט
קרב און ער האט אמר: אֲדֹנָי, ווילסטו גם גוי צדיק הרג? 5 האט ער מיר נישט
אליין אמר: זי איז מיינע אן אחות? און זי, גם זי האט אמר: ער איז מיינער אן
אח. אין דער ערלעכקייט פון מיין לב און אין דער ריינקייט פון מיינע יד האב
איך דאס עשה. 6 און האט האלוקים צו אים אמר אין חלום: יא, איך ידע אז
אין דער ערלעכקייט פון לבבך האסטו דאס עשה, און איך האב דיך גם
געוואלט חשך פון חטא צו מיר, דעריבער האב איך דיך נישט נתן זיך נגע צו
איר. 7 און איצט, שוב אשת-האיש, ווייל ער איז א נביא, און ער וועט דאוונען
פאר דיר [זען דאוונען, לוקס 4-11:1], און דו וועסט חיה; אבער אויב דו שוב
זי נישט אום, זיי וויסן אז מות תמות, דו און כל וואס געהערן צו דיר. 8 און
האט אבימלך זיך שכם אין דער בוקר, און האט קרא כל זיינע עבדים, און
האט דבר כל די דאזיקע דברים אין זייערע אוזנים, און די אנוש האבן זייער
מורא געהאט. 9 און אבימלך האט קרא אברהמען, און האט צו אים אמר:
וואס האסטו אונדז עשה? און וואס האב איך חטא אקעגן דיר, וואס דו
האסט בוא אויף מיר און אויף מיין ממלכה אזא חטאת גדול? מעשים וואס
ווערן נישט עשה, האסטו עשה צו מיר. 10 און אבימלך האט אמר צו

אברהמען: וואס האסטו ראה, אז דו האסט עשה די דאזיקע זאך? 11 און
האט אברהם אמר: כי אמרתי רק: יראת אלוקים איז נישטא אין דעם דאזיקן
מקום, און זיי וועלן מיך הרג פון וועגן מיין אשה. 12 און זי איז גם אין דער
אמתן מיינע אן אחות, די בת אבי, נאר נישט די בת אמי; דעריבער איז זי מיר
געווארן פאר אן אשה. 13 און עס איז געווען, אז אלוקים האט מיך תעה פון
מיין בית אבי, האב איך צו איר אמר: דאס זאל זיין דיין חסד וואס דו זאלסט
עשה מיט מיר: אין כל המקום, וואס מיר וועלן אהין בוא, אמר אויף מיר: לי
אחי הוא. 14 און האט אבימלך לקח צאן און בקר, און עבדים און שפחות,
און האט נתן אברהמען, און ער האט אים שוב זיין אשה שרהן. 15 און
אבימלך האט אמר: הנה איז מיין ארץ פאר דיר; ווו עס איז טוב אין דיינע
אויגן, ישב! 16 און צו שרהן האט ער אמר: הנה האב איך נתן אחיך 1000
כסף; הנה, דאס איז דיר א כסות פאר די אויגן אקעגן כל וואס מיט דיר; און
פאר אלעמען ביסטו יכח [געוויזן צו זיין רעכט פאר אנשים, הצדיקה פאר
אנשים, ווי אמונה ווייזט איר צו זיין רעכט פאר ה', ענלעך צו אברהם,
בראשית 15:6]. 17 און אברהם האט דאווענען [זען דאווענען, לוקס 11:1-4]
געווען צו האלוקים, און אלוקים האט רפא אבימלכן, און זיין אשה, און זיינע
אמהות, און זיי האבן ילד. 18 כי עצור עצר האט ה' כל רחם פון בית אבימלך
פון וועגן שרה אשת אברהם.

בראשית 21

1 און ה' האט פקד אן שרהן, אזוי ווי ער האט אמר, און ה' האט עשה צו
שרהן אזוי ווי ער האט דבר. 2 און שרה איז הרה געווארן [זען מוטער פון
משיח הרה, ישעיהו 7:14], און האט ילד אברהמען בן אויף זיין זקנים, צו דער
מועד וואס אלוקים האט אים דבר. 3 און אברהם האט קרא שם בנו וואס
איז אים ילד געווארן, וואס שרה האט אים ילד, יצחק. 4 און אברהם האט
מול בנו יצחקן צו 8 ימים, אזוי ווי אלוקים האט אים צוה. 5 און אברהם איז
געווען 100 שנה, ווען בנו יצחק איז אים ילד געווארן. 6 און שרה האט אמר:
צחק האט מיר אלוקים עשה; כל וואס שמע עס, וועט יצחק וועגן מיר. 7 און
זי האט אמר: מי וואלט מלל צו אברהמען: שרה וועט בנים ינק? אז איך וועל
ילד בן אויף זיין זקנים? 8 און דאס ילד איז גדל, און איז גמל געווארן, און

אברהם האט עשה א משתה גדול אין דעם יום וואס יצחק איז גמל געווארן.
9 און שרה האט ראה בן הגר המצרית, וואס זי האט ילד אברהמען, ווי ער
צחק זיך. 10 און זי האט אמר צו אברהמען: גרש די דאזיקע אמה און איר בן,
ווייל דער דאזיקער בן-האמה וועט נישט ירש מיט בני, מיט יצחקן [גלט 3:18;
4:29-30]. 11 און די זאך איז געווען זייער רעע אין די אויגן פון אברהמען פון
וועגן בנו. 12 האט אלוקים אמר צו אברהמען: זאל נישט רעע זיין אין דיינע
אויגן איבער דעם נער, און איבער דער אמה; כל וואס שרה אמר דיר, שמע
זיך צו איר קול, ווייל אויף יצחקן וועט קרא ווערן דיין זרע [זען רומ' 8-9:7].
13 אבער גם דעם בן-האמה וועל איך שום פאר א גוי, ווייל ער איז דיין זרע.
14 האט אברהם זיך שכם אין דער בוקר, און ער האט לקח לחם און א חמת
מים, און נתן צו הגרן, שום אויף איר אקסל, און דאס ילד, און האט זי שלח;
און זי איז הלך, און האט תעה אין דעם מדבר באר-שבע. 15 איז מים כלה
פון חמת, און זי האט שלך דאס ילד אונטער איינעם פון די שיח, 16 און זי
איז הלך און האט זיך ישב אקעגנאיבער רחק פון טחה קשת, ווייל זי האט
אמר: לאמיך נישט ראה ווי דאס מות הילד. און זי איז ישב אקעגנאיבער, און
האט נשׂא איר קול און האט בכה. 17 און האט אלוקים שמע דעם קול פון
דעם נער, און מלאך אלוקים האט קרא צו הגרן השמים, און האט צו איר
אמר: וואס איז דיר, הגר? זאלסט נישט מורא האבן, ווייל אלוקים האט שמע
צו דעם קול פון דעם נער אווו ער איז דארט. 18 קום, נשא אויף דעם נער, און
חזק אים צו מיט דיין יד; ווייל פאר א גוי גדול וועל איך אים שום. 19 און
אלוקים האט פקח אירע אויגן, און זי האט ראה א באר מים, און זי איז הלך
און האט מלא דעם חמת מיט מים, און שקה דעם נער. 20 און אלוקים איז
געווען מיטן הנער, און ער איז גדל, און איז ישב אין מדבר, און איז געווען א
רובה קשת. 21 און ער איז ישב אין מדבר פארן; און אמו האט אים לקח אן
אשה פון ארץ מצרים. 22 און עס איז געווען אין יענער צייט, האט אבימלך
און פיכול זיין שר צבא אמר צו אברהמען, לאמור: אלוקים איז מיט דיר אין
כל וואס דו עשה; 23 דעריבער שווער מיר דא איצט ביי אלוקים, הנה דו
וועסט נישט שקר מיט מיר, אדער מיט מיין נין, אדער מיין נכד; אזוי ווי דער
חסד וואס איך האב עשה מיט דיר, זאלסטו עשה מיט מיר, און מיט הארץ
וואס דו האסט זיך גור. 24 האט אברהם אמר: איך וועל שווערן. 25 אבער
אברהם האט יכח אבימלכן וועגן דעם באר מים, וואס די עבדים פון

אבימלכן האבן גזל. 26 האט אבימלך אמר: איך ידע נישט מי עס האט עשה
די דאזיקע זאך; ווייל נישט דו האסט מיר נגד, און נישט איך האב עס שמע
בלתי היום. 27 האט אברהם לקח צאן און בקר, און נתן אבימלכן, און זיי
האבןביידע כרת א ברית. 28 און אברהם האט נצב 7 כבשה פון די צאן
באזונדער. 29 האט אבימלך אמר צו אברהמען: וואס זיינען די דאזיקע 7
כבשה, וואס דו האסט נצב באזונדער? 30 האט ער אמר: דאס די 7 כבשה
מוסטו לקח פון ידי, כדי דאס זאל מיר זיין צום עדות, אז איך האב חפר דעם
דאזיקן באר. 31 דעריבער האט מען קרא יענעם מקום באר-שבע, ווייל
דארטן האבן זיי 2 זיך שווער א שבועה. 32 אזוי האבן זיי כרת א ברית אין
באר-שבע; און אבימלך און פיכול זיין שר צבא זיינען קום, און האבן זיך שוב
אין ארץ פלשתים. 33 און ער האט נטע אן אשל אין באר-שבע, און האט
דארטן קרא צו דעם שם ה' א-ל עולם. 34 און אברהם האט זיך גור אין ארץ
פלשתים ימים רבים.

ברא22

1 און עס איז געווען נאך די דאזיקע דברים, האט האלוקים נסה אברהמען,
און האט צו אים אמר: אברהם! האט ער אמר: הנני. 2 האט ער אמר: לקח נא
בנך, דיין יחיד [זען יוח' 3:16], וואס דו האסט אהב, יצחקן, און הלך דיר קיין
ארץ מוריה [זען דברי הימים ב 3:1], און עלה אים דארטן פאר אן עולה [זען
ישעיהו 53:10, זען אשם פון נפש פון משיח עלה אויף גלגלתא] אויף איינעם
פון די הרים וואס איך וועל דיר אמר. 3 האט אברהם זיך שכם אין דער בוקר,
און ער האט חבש זיין חמור [זען זכריה 9:9] , און לקח מיט זיך זיינע 2 נערים,
און בנו יצחקן; און ער האט בקע דאס עצי עולה, און ער איז קום, און איז
הלך צו דעם מקום וואס האלוקים האט אים אמר. 4 אויפן 3טן יום האט
אברהם נשֹא זיינע אויגן, און האט ראה דעם מקום פון רחק. 5 און אברהם
האט אמר צו זיינע נערים: ישבו! אייך דא מיטן חמור, און איך און דער נער
וועלן הלך ביז אהין, און מיר וועלן זיך שחה, און זיך שוב צו אייך [הדרך
המשיחיסטים 11:19]. 6 און אברהם האט לקח דאס עצי העולה, און שום
אויף בנו יצחקן [זען און פאראויסזען משיח בן דוד דער יצחק פון אונדזער
גאולה, משיח בן דוד מיט בוים פון מסרת נפש, שמואל ב 18:9-15; תהילים

[22:17], און ער האט לקח אין ידו דאס אש און דעם מאכלת, און זיי זיינען 2
הלך באנאנד. 7 האט יצחק זיך אמר צו אביו אברהמען, און האט אמר: אבי!
האט ער אמר: הנני, בני. האט ער אמר: הנה דאס אש און העצים, און ווו איז
דאס שה [זען משיח שה, ישעיהו 53:7] פאר עולה? 8 האט אברהם אמר:
אלוקים וועט זיך ראה לו השה לעולה, בני. און זיי זיינען 2 הלך באנאנד. 9
און זיי זיינען בוא צו דעם מקום וואס האלוקים האט אים אמר; און אברהם
האט דארטן בנה המזבח, און האט ערך העצים, און ער האט געבונדן עקדה
[זען מרק' 15:1] אויפן בנו יצחקן, און אים שום אויפן מזבח, איבערן העצים.
10 און אברהם האט שלח ידו, און האט לקח דעם שלאכטמעסער צו שחט
בנו. 11 און האט מלאך ה' קרא צו אים פון שמים, און האט אמר: אברהם!
אברהם! און האט ער אמר: הנני. 12 און האט ער אמר: זאלסט נישט שלח
ידך אויפן הנער, און זאלסט אים גארנישט עשה; ווייל איצט ידע איך אז ירא
אלוקים אתה, אז דו האסט נישט חשך [צוריקהאלטן, האלטן צוריק, זע
מה"ש 5:3] בנך, דיין בן יחיד [משלי 30:4; 8:30; תהילים 33:6; יוח' 3:16 משיח
בן יחיד פון ה' און חכמה אצלו און זון פון דער אויבערשטער], פון מיר. 13
האט אברהם נשׂא זיינע אויגן, און האט ראה און הנה הינטן האט אן איל זיך
אחז אין א סבך מיט זיינע קרנות. איז אברהם הלך, און האט לקח דעם איל,
און האט אים עלה פאר אן עולה תחת [אנשטאט, זע בראשית 4:25; כפרה
תמורה פון משיח אנשטאט פון אונדזער עונש; תחת , זע דניאל 9:26; ישעיהו
53:5] בנו. 14 און אברהם האט קרא דעם שם פון יענעם מקום ה'-יראה;
אשר יאמר היום אויף ההר ה' יראה. 15 און מלאך ה' האט קרא צו אברהמען
א 2טן מאל פון שמים, 16 און האט אמר: איך שווער ביי זיך, זאגט ה', אז
ווייל דו האסט עשה די דאזיקע זאך, און האסט נישט צוריקהאלטן [חשך]
דיין בן, דיין בן יחיד, 17 איז, ברך וועל איך דיך ברך, און מערן וועל איך מערן
דיין זרע אזוי ווי די כוכבים פון השמים, און אזוי ווי דער חול וואס אויפן
שפת הים; און דיין זרע וועט ירש דעם שער פון זיינע אויבים. 18 און ברך
וועלן זיך מיט דיין זרע כל גויי הארץ, עקב דו האסט שמע צו מיין קול. 19
און אברהם האט זיך שוב צו זיינע נערים, און זיי זיינען קום, און זיינען הלך
באנאנד קיין באר-שבע. און אברהם איז ישב אין באר-שבע. 20 און עס איז
געווען נאך די דאזיקע דברים, איז נגד געווארן אברהמען, לאמור: הנה,
מלכה, זי גם האט ילד בנים צו אחיך נחורן: 21 עוץ זיין בכור, און בוז אחיו,

און קמואל אבי ארם, 22 און כשדן, און חזון, און פלדשן, און ידלפן, און בתואלן. 23 און בתואל האט ילד רבקהן [זען העלמה בתולה רבקה, בראשית 24:16,43 און העלמה בתולה מרים, שמות 2:8 און העלמה בתולה מוטער פון משיח ישעיהו 7:14]. די דאזיקע 8 האט מלכה געבארן צו נחור אחי אברהם. 24 און זיין פילגש [זען פילגש זיין א קאנטראסט מיט העלמה בתולה שיר השירים 6:8] וואס איר שם איז געווען ראומה, זי גם האט ילד טבחן, און גחמען, און תחשן, און מעכהן.

[חיי שרה]

בראש23

1 און דאס פון שרהן איז געווען 127 שנה; דאס זיינען געווען די יארן פון חיי
שרה. 2 און שרה איז מות אין קרית ארבע, דאס איז חברון, אין ארץ כנען. און
אברהם איז בוא צו ספד [זען ספד, זכריה 12:10 ווגען משיח] אויף שרהן און
זי צו בכה. 3 און אברהם איז קום פון פאר זיין מת, און ער האט דבר צו
בני-חת, לאמור: 4 א גר און א תושב בין איך ביי אייך, נתן מיר אן אחוזה קבר
ביי אייך, און איך וועל קבר מיין מת פון פאר מיר [זען קבר פון משיח, ישעיהו
53:9]. 5 האבן בני-חת ענה צו אברהמען, אים לאמור: 6 שמע צו אונדז, אדוני,
אתה א נשיא אלוקים ביסטו צווישן אונדז; אין דעם געקליבנסטן פון קברינו
קבר דיין טויטן; קיינער פון אונדז וועט נישט כלא זיין קבר פון דיר, אויף צו
קבר דיין טויטן. 7 איז אברהם קום, און האט זיך שחה צו עם הארץ, צו
בני-חת. 8 און ער האט צו זיי דבר, לאמור: אויב עס איז אייער ווילן צו קבר
מיין טויטן פון פאר מיר, שמע צו מיך, און פגע [זען פגע ישעיהו 53:12] פאר
מיר ביי עפרון בן צוחרן, 9 אז ער זאל מיר נתן די מערה פון מכפלה וואס
געהענט צו אים, וואס אין עק פון זיין שדה; אין פולן געלט זאל ער עס מיר
נתן צווישן אייך פאר אן אחוזה קבר. 10 און עפרון איז ישב צווישן בני-חת;
האט עפרון דער חתי ענה צו אברהמען אין די אוזנים פון בני-חת, פאר כל
בוא אין דעם שער פון זיין עיר, לאמור: 11 לאָ, אדוני, שמע צו מיך: דאס שדה
שענק איך דיר, גם די מערה וואס דרינען שענק איך דיר; פאר די אויגן פון
בני-עמי שענק איך עס דיר; קבר! דיין טויטן. 12 האט אברהם זיך שחה פאר

עם הארץ, 13 און ער האט דבר צו עפרונען אין די אוזנים פון עם הארץ,
לאמור: ווען דו וואלסט מיך נאר שמע! איך נתן דאס געלט פארן שדה, לקח
עס פון מיר, און איך וועל דארטן קבר מיין טויטן. 14 האט עפרון ענה צו
אברהמען, אים לאמור: 15 שמע צו מיך, אדוני, ארץ איז 400 שקל כסף, וואס
איז דאס צווישן מיר און צווישן דיר? מתך קבר. 16 האט אברהם שמע צו
עפרונען, און אברהם האט שקל עפרונען דאס כסף, וואס ער האט דבר אין
די אוזנים פון די בני-חת, 400 שקל כסף, גאנגבאר ביים סוחר. 17 אזוי איז
קום דאס שדה פון עפרונען, וואס אין מכפלה, וואס פאר ממרא, דאס שדה
מיט דער מערה וואס דרינען, און כל עץ וואס אויפן שדה, וואס אין זיין כל
גבול רונד ארום, 18 דער מקנה פון אברהמען, פאר די אויגן פון בני-חת, פאר
כל בוא אין דעם שער פון זיין עיר. 19 און דערנאך האט אברהם קבר זיין
אשה שרהן אין דער מערה פון דעם שדה פון מכפלה פאר ממרא. דאס איז
חברון, אין ארץ כנען. 20 אזוי איז קום דאס שדה, און די מערה וואס דרינען,
ביי אברהמען פאר א אחוזה קבר, פון בני-חת.

ברא24

1 און אברהם איז געווארן זקן און בוא אין ימים; און ה' האט ברוך אברהמען
מיט כל. 2 האט אברהם אמר צו זיין עבד, דעם זקן פון זיין בית, וואס האט
משל איבער כל וואס ער האט געהאט: שום, נא, ידך אונטער מיין ירך, 3 און
איך וועל דיך באשווערן ביי ה' אלוקי השמים און אלוקי הארץ, אז דו זאלסט
נישט לקח אן אשה פאר בני פון די בנות הכנעני וואס איך ישב צווישן אים. 4
נייערט צו מיין ארץ און צו מיין מולדת זאלסטו הלך, און לקח אן אשה פאר
בני, פאר יצחקן. 5 האט דער עבד צו אים אמר: טאמער וועט די אשה אבה
נישט צו הלך נאך מיר אין הארץ הזאת; זאל איך נישט אנדערש שוב דיין בן
צו הארץ וואס דו ביסט פון דארטן יצא? 6 האט אברהם צו אים אמר: שומר
דיך, זאלסט נישט שוב בני אהין. 7 ה' אלוקי השמים, וואס האט מיך לקח פון
דעם בית אבי, און פון הארץ פון מיין מולדת, און וואס האט צו מיר דבר, און
וואס האט מיר געשווארן, לאמור: צו דיין זרע וועל איך נתן הארץ הזאת, ער
וועט שלח זיין מלאך [זען בראשית 16:7; 22:11] דיר פארויס, און וועסט לקח
אן אשה פאר בני פון דארטן. 8 און אויב די אשה וועט נישט ווען הלך נאך

דיר, וועסט זיין נקה פון דער דאזיקער שבועה מיינער; נאר זאלסט נישט שוב
בני אהין. 9 האט דער עבד שום ידו אונטער דעם ירך פון אדניו אברהמען,
און ער האט אים געשווארן אויף דער דאזיקער זאך. 10 און דער עבד האט
לקח 10 גמלים פון די גמלים פון אדניו, און איז הלך מיט כל טוב פון אדניו
אין ידו; און ער איז קום, און איז הלך קיין ארם נהרים, צו דער עיר נחורן [זען
בראשית 11:31-32; 22:20; 27:43; 29:5]. 11 און ער האט געמאכט קניען די
גמלים אויסן עיר ביים באר המים, אין ערב-צייט, אין דער צייט וואס די צו
שאב [מים] זיי יצא. 12 און ער האט דאווגען [פתקה, זען לוקס 11:1-4]: ה',
אלוקי אדוני אברהמען, קרה מיר צו היום, נא, און עשה חסד מיט אדוני
אברהמען. 13 הנה נצב איך ביים עין פון מים, און די בנות פון די אנוש העיר
יצא שאב מים; 14 זאל זיין, אז די נער וואס איך וועל צו איר אמר: נטה, נא,
דיין קרוג, און לאמיך שתה, און זי וועט אמר: שתה, און גם דיינע גמלים וועל
איך שקה, האסטו זי באשערט פאר עבדך יצחקן, און דערמיט וועל איך האב
דעת אז דו האסט עשה חסד מיט אדוני. 15 און עס איז געווען, איידער נאך
ער האט כלה צו דבר, און הנה רבקה יצא: די וואס איז ילד געווארן ביי
בתואל בן מלכה, דער אשה פון נחור, אחי אברהם: מיט איר קרוג אויף איר
שכם. 16 און די נער איז געווען זייער שיין פון מראה, א בתולה [זען בראשית
24:43; העלמה און בתולה זענען מיינען דער זעלביקער, און דא זענען
סינאָנימען] וואס קיין איש האט נאך זי נישט ידע; און זי האט ירד צום עין,
און האט מלא איר קרוג, און איז עלה. 17 איז דער עבד איר רוץ אנטקעגן,
און האט קרא: גמא מיך, נא, א ביסל מים פון דיין קרוג. 18 האט זי אמר:
שתה אדוני; און זי האט מהר ירד איר קרוג אויף איר יד, און האט אים שקה.
19 און אז זי האט כלה אים שקה, האט זי אמר: גם פאר דיינע גמלים וועל
איך שאב, ביז זיי האבן כלה שתה. 20 און זי האט מהר ערה איר קרוג אין
דער שקת, און איז ווידער רוץ צום באר צו שאב, ביז זי האט שאב פאר זיינע
כל גמלים. 21 און דער איש שאה זי און חרש, לדעת אויב ה' האט צלח [זען
צלח פון משיח, ישעיהו 53:10] זיין דרך אדער נישט. 22 און עס איז געווען, ווי
די גמלים האבן כלה שתה, אזוי האט דער איש לקח א נזם זהב וואס זיין וואג
איז געווען א בקע, און 2 צמידים פאר אירע יד, וואס זייער וואג איז געווען 10
זהב שקל. 23 און ער האט אמר: וועמעס בת ביסטו? נגד מיר, נא, איז דא אין
בית אביך מקום פאר אונדז צו לון? 24 האט זי צו אים אמר: איך בין די בת

בתואל בן מלכהן, וואס זי האט ילד נחורן. 25 און זי האט צו אים אמר: גם
שטרוי און פוטער א סך איז דא ביי אונדז, אי אן מקום צו לון. 26 האט דער
איש זיך קדד און זיך שחה צו ה'. 27 און ער האט אמר: ברוך ה' אלוקי אדוני
אברהמען, וואס האט נישט עזב זיין חסד און זיין אמר צו אדוני; מיך האט ה'
נחה אויף הדרך צו דעם בית אחי אדוני. 28 און די נער איז רוץ, און האט נגד
אין איר בית אמה די דאזיקע זאכן. 29 און רבקה האט געהאט אן אח וואס
שמו איז געווען לבן; איז לבן רוץ צו דעם איש דרויסן צום עין. 30 און עס איז
געווען, ווי ער האט ראה דעם נזם, און די צמידים אויף ידים פון אחות, און ווי
ער האט שמע די דברי אחות רבקהן, לאמור: אזוי און אזוי האט דער איש צו
מיר דבר: איז ער בוא צו דעם איש און הנה ער עמד ביי די גמלים לעבן עין,
31 און ער האט אמר: בוא, ברוך ה', למה עמד דרויסן? איך האב דאך פנה
דאס בית, און אן מקום פאר די גמלים. 32 איז דער איש בוא אין בית; און ער
האט פתח די גמלים, און האט נתן שטרוי און פוטער פאר די גמלים, און
מים צו רחץ זיינע פיס, און די פיס פון די אנשים וואס מיט אים. 33 און עס
איז שום געווארן פאר אים צום אכל, נאר ער האט אמר: איך וועל נישט אכל,
ביז איך האב דבר מיינע דבר. האט ער אמר: דבר. 34 האט ער אמר: דער עבד
פון אברהמען בין איך. 35 און ה' האט ברוך אדוני מאד, און ער איז געווארן
גדל; און ער האט אים נתן צאן און בקר, און כסף און זהב, און עבדים און
שפחות, און גמלים און חומרים. 36 און שרה אשת אדוני האט ילד בן צו
אדוני אויף איר זקנה; און ער האט אים נתן כל וואס ער האט געהאט. 37 און
אדוני האט מיך באשווארן, לאמור: זאלסט נישט לקח אן אשה פאר בני פון
די בנות הכנעני וואס איך ישב אין זיין ארץ. 38 אבער זאלסטו הלך צו מיין
בית אביך, און צו מיין משפחה, און לקח אן אשה פאר בני. 39 האב איך אמר
צו אדוני: טאמער וועט די אשה נישט וועלן הלך מיט מיר? 40 האט ער צו
מיר אמר: ה' וואס איך בין הלך פאר אים, וועט שלך זיין מלאך מיט דיר, און
וועט צלח [זען צלח פון משיח, ישעיהו 53:10] דיין דרך, און וועסט לקח אן
אשה פאר בני, פון מיין משפחה און פון מיין בית אבי. 41 דעמאלט וועסטו
נקה זיין פון מיין אלה, אז דו וועסט בוא צו מיין משפחה; און אויב זיי וועלן
דיר נישט נתן, וועסטו גם פריי זיין פון מיין אלה. 42 בין איך בוא היום צום
עין, און האב אמר: ה' אלוקי אדוני אברהמען, אויב דו ווילסט, נא, צלח [זען
צלח פון משיח, ישעיהו 53:10] מיין דרך וואס איך הלך אויף אים: 43 הנה נצב

איך ביים עין פון מים; און עס זאל זיין, אז העלמה [זען בראשית 24:16;
שמות 2:8; תהילים 68:25; משלי 30:19; שיר השירים 1:3; 6:8; ישעיהו 7:14;
דברי הימים א 15:20; תהילים 46:1, שטענדיק א יונג בתולה] וואס יצא צו
שאב, און איך וועל אמר צו איר: שקה מיר, נא, א ביסל מים פון דיין קרוג, 44
און זי וועט אמר צו מיר: אי דו שתה, גם פאר דיינע גמלים וועל איך שאב,
זאל זי זיין די אשה, וואס ה' האט יכח (באשערט) פאר בן אדוני. 45 נאך
איידער איך כלה צו דבר צו מיין לב, און הנה רבקה יצא מיט איר קרוג אויף
איר שכם; און זי האט ירד צום עין און האט שאב. האב איך צו איר אמר:
שקה מיר, נא. 46 האט זי מהר און ירד איר קרוג פון זיך, און האט אמר:
שתה, און גם דיינע גמלים וועל איך שקה. האב איך שתה, און גם די גמלים
האט זי שקה. 47 האב איך זי שאל און האב אמר: וועמעס בת ביסטו? האט זי
אמר: בת בתואל בן נחורן, וואס מלכה האט ילד צו אים. און איך האב שום
דעם נזם אויף איר אף, און די צמידים אויף אירע יד. 48 און איך האב מיך
קדד און מיך שחה צו ה', און איך האב ברך ה' אלוקי אדוני אברהמען, וואס
האט מיך נחה אויפן דרך אמת צו לקח די בת אחי אדוני פאר בנו. 49 און
איצט, אויב איר ווילט עשה א חסד און אמת מיט אדוני, נגד מיר; און אויב
נישט, נגד מיר; און איך וועל מיך פנה אויף ימין אדער אויף שמאל. 50 האט
ענה לבן און בתואל, און זיי האבן אמר: די זאך איז יצא פון ה'; מיר יכל נישט
דבר צו דיר רע אדער טוב. 51 אט איז רבקה פאר דיר, לקח און הלך, און זאל
זי זיין אן אשה צו דעם בן אדונך, אזוי ווי ה' האט דבר. 52 און עס איז געווען,
ווי דער עבד אברהמען האט שמע זייערע דברים, אזוי האט ער זיך שחה צו
ארצה פאר ה'. 53 און דער עבד האט יצא כלי כסף, און כלי זהב, און בגדים,
און נתן רבקהן; גם איר אח און איר אם האט ער נתן מגדנות. 54 און זיי
האבן אכל און שתה, ער און די אנוש וואס מיט אים; און זיי האבן לון; און זיי
זיינען קום אין דער בוקר, און ער האט אמר: שלח מיך צו אדוני. 55 האט
אמר איר אח און איר אם: זאל די נער ישב אִתָּנוּ יָמִים אוֹ 10; אַחַר זי הלך. 56
האט ער צו זיי אמר: אחר מיך נישט, אז ה' האט צלח מיין דרך. שלח מיך
אוועק, און לאמיך הלך צו אדוני. 57 האבן זיי אמר: מיר וועלן קרא די נער,
און מיר וועלן שאל איר פה. 58 האבן זיי קרא רבקהן, און האבן צו איר אמר:
ווילסטו הלך מיט דעם דאזיקן איש? האט זי אמר: איך וויל הלך. 59 האבן זיי
שלח זייער אחות רבקהן, און איר ינק, און עבד אברהם, און זיינע אנוש. 60

און זיי האבן ברוך רבקהן, און האבן צו איר אמר: אחותנו, דו ווער טויזנטער
מאל צען טויזנט, און דיין זרע זאל ירש דעם שער פון זיינע שנאים. 61 און
רבקה איז קום מיט אירע נערות, און זיי האבן זיך רכב אויף די גמלים, און
זיינען הלך נאכדעם איש. און דער עבד האט לקח רבקהן, און איז הלך. 62
און יצחק איז בוא פון ווו מע בוא קיין באר-לחי-רואי, ווייל ער איז ישב אין
ארץ נגב. 63 און יצחק איז יצא זיך צו שוח אין שדה אקעגן ערב און האט ער
נשא זיינע אויגן און האט ראה, און הנה גמלים בוא. 64 און רבקה האט נשׂא
אירע אויגן, און האט ראה יצחקן, און זי האט זיך נפל פון גמל. 65 און זי
האט אמר צו דעם עבד: מי איז יענער איש וואס הלך אין שדה אונדז צו קרא?
האט דער עבד אמר: דאס איז אדוני. האט זי לקח דעם צעיף, און האט זיך
כסה. 66 און דער עבד האט ספר יצחקן כל זאכן וואס ער האט עשה. 67 און
יצחק האט זי בוא אין דעם אוהל פון אמו שרהן. און ער האט לקח רבקהן,
און זי איז אים געווארן פאר אן אשה; און ער האט זי אהב. און יצחק האט
זיך נחם נאך אמו.

[תוֹלדֹת]

בראַ25

1 און אברהם האט יסף לקח אן אשה, און איר שם איז געווען קטורה. 2 און
זי האט אים ילד זמרנען, און יקשנען, און מדנען, און מדינען, און ישבקן, און
שוחן. 3 און יקשן האט ילד שבאן, און דדנען. און בני-דדנען זיינען געווען
אשורים, און לטושים, און לאומים. 4 און די בני-מדין זיינען געווען: עיפה, און
עפר, און חנוך, און אבידע, און אלדעה, די כל זיינען געווען בני-קטורהן. 5 און
אברהם האט נתן כל וואס ער האט געהאט צו יצחקן. 6 און צו די בנים פון
די פילגשים [זען שיר השירים 6:8] וואס אברהם האט געהאט, האט אברהם
נתן מתנות, און האט זיי שלח פון בנו יצחקן, ווען ער האט נאך חי, קיין
קדמה אין ארץ קדם. 7 און דאס זיינען די ימי שני חיי אברהם וואס ער האט
חי 175 שנה. 8 און אברהם איז גוע און איז מות אין א גוטער עלטער, זקן און
שבע [זען שׂבע, ישעיהו 53:11] מיט יארן; און ער איז אסף געווארן צו עמיו. 9

און יצחק און ישמעאל, זיין בנים, האבן אים קבר אין דער מערה פון מכפלה, אין דעם שדה פון עפרון בן צוחר דעם חתי, וואס פאר ממרא; 10 דאס שדה וואס אברהם האט קנה [זען קנה משלי 8:22] פון בני-חת, דארטן איז קבר געווארן אברהם, און זיין אשה שרה. 11 און עס איז געווען נאכדעם מות פון אברהמען, האט אלוקים ברוך בנו יצחקן. און יצחק איז ישב ביי באר-לחי-רואי [זען בראשית 16:14]. 12 און דאס זיינען די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון ישמעאל בן אברהם, וואס הגר די מצרית, די שפחה פון שרהן, האט ילד אברהמען. 13 און דאס זיינען די שמות פון בני ישמעאל, נאך זייערע שמות, לויט זייערע תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1]: דער בכור פון ישמעאלן, נבות, און קדר, און אדבאל, און מבשם; 14 און משמע, און דומה, און משא; 15 חדד, און תימא, יטור, נפיש און קדמה. 16 דאס זיינען די בני-ישמעאלן, און דאס זיינען זייערע שמות אין זייערע חצרים, און אין זייערע טירה; 12 נשיאם לויט זייערע אומה. 17 און דאס זיינען די שנים פון חיי ישמעאל: 137 שנה. און ער איז גוע און איז מות; און ער איז אסף געווארן צו עמיו. 18 און זיי האבן שכן פון חוילה ביז שור וואס פאר מצרים, ווי דו בוא קיין אשור; אין פני כל אחיו האט ער זיך נפל.

[תולדות]

19 און דאס איז די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון יצחק בן אברהם: אברהם האט ילד יצחקן. 20 און יצחק איז געווען 40 שנה, ווען ער האט זיך לקח רבקה בת בתואל דעם ארמי פון פדן-ארם, די אחות לבן דעם ארמי, פאר אן אשה. 21 און יצחק האט עתר צו ה' פון וועגן זיין אשה, ווייל זי איז געווען אן עקרה; און ה' האט זיך עתר דערבעטן פון אים, און רבקה זיין אשה איז הרה געווארן [זען הרה, ישעיהו 7:14, העלמה מוטער פון משיח]. 22 און די בנים האבן זיך רצץ אין איר, און זי האט אמר: אויב אזוי, למה זה אנכי? און זי איז הלך צו דרש ביי ה'. 23 און ה' האט צו איר אמר: 2 גוים זיינען אין דיין בטן, און 2 אומים וועלן זיך פון דיינע מעה פרד, און אן עם פון אן עם וועט זיין אמץ, און דער עלטערער וועט עבד דעם יינגערן. 24 און אז אירע ימים זיינען מלא געווארן צו ילד, און הנה תאומים איז אין איר בטן. 25 און דער 1טן איז יצא אן אדמוני, אין כל אזוי ווי א אדרת שער; און מע האט

קרא שמו עשו. 26 און דערנאך איז יצא אחיו, און ידו האט אחז דעם עקב פון
עשון; און מע האט קרא שמו יעקב. און יצחק איז געווען 60 שנה ביי זייער
ילד ווערן. 27 און די נערים זיינען גדל; און עשו איז געווען אן איש ידע ציד,
אן איש שדה, און יעקב איז געווען אן איש תם וואס ישב אין אוהל. 28 און
יצחק האט אהב עשון, ווייל דאס ציד איז געווען צו זיין פה; און רבקה האט
אהב יעקבן. 29 האט יעקב איינמאל זיד א נזיד, און עשו איז בוא פון שדה,
און ער איז געווען עיף. 30 האט עשו אמר צו יעקבן: לאז מיך לעט, נא, פון
דעם דאזיקן האדם-האדם, ווייל איך בין עיף; דעריבער האט מען קרא שמו
אדום. 31 האט יעקב אמר: מכר מיר כיום דיין בכורה. 32 האט עשו אמר:
הנה, איך הלך צום מות, און למה זה צו מיר בכורה? 33 האט יעקב אמר:
שווער מיר כיום. האט ער אים געשווארן, און ער האט מכר זיין בכורה צו
יעקבן. 34 און יעקב האט נתן עשון לחם און נזיד פון עדשים; און ער האט
אכל און שתה, און איז קום און הלך. אזוי האט עשו בזה [זען "בזה" פון
משיח, ישעיהו 49:7; 53:3] די בכורה.

בראשית26

1 און עס איז געווארן א רעב אין הארץ, אחוץ דעם פריערדיקן רעב, וואס איז
געווען אין די ימי אברהמען; און יצחק איז הלך צו אבימלך מלך פלשתים,
קיין גרר. 2 און ה' האט זיך באוויזן צו אים, און האט אמר: זאלסט נישט ירד
קיין מצרים, שכן אין הארץ וואס איך וועל דיר אמר. 3 גור זיך אויף אין דעם
דאזיקן ארץ, און איך וועל זיין מיט דיר, און וועל דיך ברך; ווייל צו דיר און צו
דיין זרע וועל איך נתן כל די דאזיקע ארצות, און איך וועל קום די שבועה
וואס איך האב געשווארן צו אביך אברהמען [זען בראשית 12:7; 13:15;
15:18; 22:16]. 4 און איך וועל רבה דיין זרע אזוי ווי די כוכבים השמים, און
וועל נתן צו דיין זרע כל די דאזיקע ארצות; און ברך וועלן זיך מיט דיין זרע
כל גויי הארץ; 5 עקב אברהם האט שמע צו מיין קול, און איז געווען שומר
איבער מיין משמרת, מיינע מצוות, מיינע חוקות, און מיינע תורות. 6 און יצחק
האט זיך ישב אין גרר. 7 האבן די אנוש פון המקום שאל וועגן זיין אשה, און
ער האט אמר: זי איז מיינע אן אחות; ווייל ער האט מורא געהאט צו אמר
מיין אשה; טאמער וועלן די אנוש פון המקום מיך הרג איבער רבקהן, ווייל זי

איז טובה פון מראה. 8 און עס איז געווען, אז ער איז דארטן אפגעוועזן א
לאנגע צייט, האט אבימלך מלך פלשתים שקף דורכן חלון, און ראה, און הנה
יצחק צחק מיט זיין אשה רבקהן. 9 האט אבימלך קרא יצחקן, און האט
אמר: זי איז דאך גאר אשתך, און פאר וואס האסטו אמר: זי איז מיינע א
אחות? האט יצחק צו אים אמר: ווייל איך האב אמר: איך וועל מות איבער
איר. 10 האט אבימלך אמר: וואס האסטו דא עשה לנו? כמעט וואלט איינער
פון העם שכב מיט דיין אשה, און וואלסט בוא אויף אונדז אשם [זען ויקרא
5:15; ישעיהו 53:10 און שולדאפפער אשם פון משיחס נפש]. 11 און אבימלך
האט צוה כל העם, לאמור: דער וואס נגע אן דעם דאזיקן איש אדער זיין
אשה, וועט מות יומת ווערן. 12 און יצחק האט זרע אין יענעם ארץ, און האט
מצא אין יענעם שנה 100 שערים; און ה' האט אים ברוך. 13 און דער איש איז
גדל, און איז נאכאנאנד רייכער געווארן, ביז ער איז געווארן גדל מאד. 14 און
ער האט געהאט מקנה צאן, און מקנה בקר, און עבדים רבה; און די
פלשתים האבן אים קנא געווען. 15 און כל בארות וואס די עבדים פון אביו
האבן חפר אין די ימי אביו אברהמען, האבן די פלשתים זיי סתם, און זיי
מלא מיט עפר. 16 און אבימלך האט אמר צו יצחקן: הלך! פון אונדז, ווייל
ביסט עצם פון אונדז. 17 איז יצחק הלך פון דארטן, און האט חנה אין נחל
גרר, און האט זיך דארטן ישב. 18 און יצחק האט שוב און ווידער חפר די
וואס בארות וואס מע האט חפר אין די ימי אביו אברהמען, און די פלשתים
האבן זיי סתם נאכדעם מות פון אברהמען; און ער האט זיי קרא מיט שמות
אזוי ווי די שמות וואס אביו האט זיי קרא. 19 און די עבדים פון יצחקן האבן
חפר אין נחל, און האבן דארטן מצא באר מים חיים [זען יוח' 4:10-11]. 20
האבן זיך ריב די רועים פון גרר מיט די רועים פון יצחקן, לאמור: לנו המים.
און ער האט קרא דעם שם פון דעם באר עשק, ווייל זיי עשק מיט אים. 21
און זיי האבן חפר אן אנדער באר, און האבן זיך איבער אים גם ריב. און ער
האט קרא שם שטנה. 22 און ער האט זיך עתק פון דארטן, און האט חפר אן
אנדער באר; און זיי האבן זיך איבער אים נישט ריב. האט ער קרא שם
רחובות, ווייל ער האט אמר: איצט האט אונדז ה' רחב, און מיר פרה אין
הארץ. 23 און ער איז עלה פון דארטן קיין באר-שבע. 24 און ה' האט זיך
באוויזן צו אים אין יענער לילה, און האט אמר: איך בין אלוקי אברהם אביך;
זאלסט נישט מורא האבן, מחמת איך בין מיט דיר, און איך וועל דיך ברך,

און וועל רבה דיין זרע, בעבור עבדי אברהם. 25 האט ער דארטן בנה א
מזבח, און ער האט קרא בשם ה'; און ער האט דארטן נטה זיין אוהל. און די
עבדים פון יצחקן האבן דארטן כרה א באר [כרה, זען כרו (כור, כאר) ידי
ורגלי, תהילים 22:17, זען

see http://www.youtube.com/watch?v=6Xnhzw

_A9fU] א באר 26 און אבימלך איז הלך צו אים פון גרר, מיט אחוזת זיין
מרע, און פיכול זיין שר צבא. 27 האט יצחק צו זיי אמר: נאך מדוע איר בוא
צו מיר, אז איר זייט מיר שנא, און האט מיך שלח פון אייך? 28 האבן זיי
אמר: ראה האבן מיר ראה אז ה' איז מיט דיר, און מיר האבן אמר: היה אן
אלה צווישן אונדז, צווישן אונדז און צווישן דיר, און מיר אמר כרת א ברית
מיט דיר. 29 אויב דו וועסט עשה מיט אונדז רעה אזוי ווי מיר האבן דיך נישט
נגע, און אזוי ווי מיר האבן מיט דיר רק טוב עשה, און מיר האבן דיך שלח
בשלום. איצט ביסטו ברוך פון ה'. 30 האט ער עשה פאר זיי א משתה, און זיי
האבן אכל און שתה. 31 און זיי האבן זיך שכם אין דער בוקר, און זיי האבן
געשווארן איינער דעם אנדערן, און יצחק האט זיי שלח, און זיי זיינען הלך
פון אים בשלום. 32 און עס איז געווען אין יום ההוא, זיינען בוא די עבדים
פון יצחקן, און האבן אים נגד וועגן א באר וואס זיי האבן חפר, און זיי האבן
צו אים אמר: מיר האבן מצא מים. 33 האט ער אים קרא שבעה. דעריבער איז
דער שם פון דער עיר באר שבע ביז אויף יום הזה. 34 און אז עשו איז געווען
40 שנה, האט ער לקח פאר אן אשה יהודית בת בארי דעם חתי, און בשמת
בת אילון דעם חתי. 35 און זיי זיינען געווען א מורת רוח פאר יצחקן און פאר
רבקהן.

בראשית27

1 און עס איז געווען, אז יצחק איז זקן געווארן, און זיינע אויגן זיינען געווארן
צו כהה צו ראה, האט ער קרא זיין בנו הגדול עשון, און האט צו אים אמר:
בני! האט ער צו אים אמר: הנני. 2 האט ער אמר: הנה נא, איך בין זקן, איך
ידע נישט מיין יום מות. 3 דעריבער נשא איצט, נא, דיינע כלי, דיין תלי און
דיין קשת, און יצא אין שדה, און צוד מיר א צידה; 4 און עשה מיר א מטעם
אזוי ווי איך האב אהב, און ברענג מיר, און איך וועל אכל; כדי מיין נפש זאל

דיך ברך איידער איך מות. 5 און רבקה האט שמע ווי יצחק דבר צו בנו עשון.
און עשו איז הלך אין שדה, צו צוד א ציד אויף צו ברענגען. 6 האט רבקה
אמר צו איר בן יעקבן, לאמור: הנה, איך האב שמע אביך דבר צו אחיך עשון,
לאמר: 7 ברענג מיר א ציד, און עשה מיר א מטעם, און איך וועל אכל, און
איך וועל דיך ברך פאר ה' פאר מיין מות. 8 איז איצט, בני, שמע צו מיין קול
לויט ווי איך צוה דיר. 9 הלך נא צו די צאן, און לקח מיר פון דארטן 2 גדיי
עזים טובים, און איך וועל פון זיי עשה א מטעם פאר אביך, אזוי ווי ער האט
אהב. 10 און וועסט ברענגען צו אביך, ער זאל אכל, כדי ער זאל דיך ברך פאר
זיין מות. 11 האט יעקב אמר צו אמו רבקהן: זע, אחי עשו איז אן איש שער,
און איך בין אן איש חלק. 12 טאמער וועט מיך אבי משש, וועל איך זיין אין
זיינע אויגן אזוי ווי אן תעע, און איך וועל ברענגען אויף מיר א קללה [זען
דברים 27:18], און נישט א ברכה. 13 האט אמו צו אים אמר: אויף מיר דיין
קללה, בני; נאר שמע צו מיין קול, און הלך לקח פאר מיר. 14 איז ער הלך, און
האט לקח און געבראכט צו אמו, און אמו האט עשה א מטעם אזוי ווי אביו
האט אהב. 15 און רבקה האט לקח די חמודה בגדים פון איר בן גדול עשון,
וואס זיינען געווען ביי איר אין בית, און זי האט לבש איר בן קטן יעקבן. 16
און די עורות פון די גדיי העזים האט זי לבש אויף זיינע ידים און אויף זיין
חלקה צואר. 17 און זי האט נתן דעם מטעם און דאס לחם וואס זי האט
עשה, אין דער יד פון איר בן יעקבן. 18 און ער איז בוא צו אביו, און האט
אמר: אב מיינער! האט ער אמר: הנני; מי אתה בני? 19 האט יעקב אמר צו
אביו: איך בין עשו דיין בכור; איך האב עשה אזוי ווי דו האסט מיר דבר. קום,
נא, ישב דיך, און אכל פון מיין ציד, כדי דיין נפש זאל מיך ברך. 20 האט יצחק
אמר צו בנו: מה זה עפעס אזוי מהר מצא, בני? האט ער אמר: ווייל ה' אלוקיך
האט מיר קרה (הקרה). 21 האט יצחק אמר צו יעקבן: נגש, נא, און לאמיך
דיך מוש, בני, אויב דו ביסט דאס בני עשו, אדער נישט. 22 האט יעקב נגש צו
אביו יצחקן, און ער האט אים משש, און האט אמר: דער קול איז דער קול
פון יעקבן, נאר הידים זיינען הידים פון עשון. 23 און ער האט אים נישט נכר,
ווייל זיינע ידים זיינען געווען שער, אזוי ווי די ידים פון אחיו עשון; און ער
האט אים ברוך. 24 און ער האט אמר: דו ביסט דאס בני עשו? האט ער אמר:
איך בין עס. 25 האט ער אמר: נגש מיר, און איך וועל אכל פון ציד פון בני,
כדי מיין נפש זאל דיך ברך. האט ער אים נגש, און ער האט אכל; און ער האט

אים געבראכט וויין, און ער האט שתה. 26 און אביו יצחק האט אמר צו אים:
נגש, נא, און טו מיך נשק [זען תהילים 2:12, נשק משיח], בני. 27 האט ער נגש,
און אים נשק. און ער האט ריח דעם ריח פון זיינע בגדים, און האט אים
ברוך, און אמר: ראה, דער ריח פון בני איז ווי דער ריח פון א שדה וואס ה'
האט עס ברוך. 28 און האלוקים זאל דיר נתן פון דעם טל השמים, און פון די
שמן פון הארץ, און רוב דגן און תירוש. 29 עמים [עם] זאלן דיר עבד, און
לאומים [לאם] זאלן זיך שחה צו דיר. זיי גביר איבער אחיך, און די בני אמך
זאלן זיך שחה צו דיר. ארור די וואס ארר דיך, און ברוך די וואס ברך דיך [זען
בראשית 12:2-3]! 30 און עס איז געווען, אז יצחק האט כלה ברך יעקבן, איז
ווי נאר יעקב איז יצא פון פאר אביו יצחקן, אזוי איז אחיו עשו בוא פון זיין
ציד. 31 און ער גם האט עשה א מטעם און געבראכט צו אביו; און ער האט
אמר צו אביו: זאל אבי קום, און אכל פון זיין ציד בנו, כדי דיין נפש זאל מיך
ברך. 32 האט אביו יצחק צו אים אמר: מי אתה? האט ער אמר: איך בין בנך,
דיין בכור, עשו. 33 האט יצחק חרד זייער א גדול עד מאד חרדה און ער האט
אמר: מי איז דער וואס האט צוד א צידה און מיר געבראכט, און איך האב
אכל פון כל איידער דו ביסט בוא, און איך האב אים ברוך? ער וועט גם זיין
ברך. 34 ווי עשו האט שמע די דברי אביו, אזוי האט ער צעק א זייער גדול און
מר צעקה, און ער האט אמר צו אביו: ברך מיך גם, אבי. 35 האט ער אמר:
אחיך איז בוא מיט מרמה [זען ישעיהו 53:9, לא מרמה אין משיח], און האט
לקח דיין ברכה. 36 האט ער אמר: צי דען קרא מען שמו יעקב, ווייל ער האט
מיר שוין פעמים עקבו? מיין בכורה האט ער לקח, און אט האט ער איצט
לקח מיין ברכה. און ער האט אמר: האסטו נישט אצל פאר מיר א ברכה? 37
האט יצחק ענה און האט אמר צו עשון: זע, איך האב אים עשה פאר א גביר
איבער דיר, און כל אחיו האב איך אים נתן פאר עבדים, און מיט דגן און
תירש האב איך אים סמך, און פאר דיר, וואס קען איך עשה, בני? 38 האט
עשו אמר צו אביו: איז ברכה אחד ביי דיר, אבי? ברך מיך גם, אבי. און עשו
האט נשא זיין קול און האט בכה. 39 האט אביו יצחק זיך ענה און האט צו
אים אמר: הנה, פון די שמן פון הארץ וועט זיין דיין מושב, און פון דעם טל
השמים פון אויבן; 40 און אויף דיין חרב וועסטו חיה, און אחיך וועסטו עבד;
און עס וועט זיין, אז דו וועסט זיך רוד, וועסטו פרק זיין עול פון דיין צואר
[זען מלכים ב 8:20-22]. 41 און עשו האט שטם יעקבן איבער דער ברכה

וואס אביו האט אים ברוך, און עשו האט אמר ביי זיך אין לב: זאלן קרב די
ימי אבל נאך אבי, און איך וועל הרג אחי יעקבן. 42 זיינען נגד געווארן רבקהן
די דברים פון איר בן גדול עשון, און זי האט שלך און האט קרא איר בן קטן
יעקבן, און האט צו אים אמר: הנה, אחיך עשו נחם זיך וועגן דיר, אז ער וועט
דיך הרג. 43 און איצט, בני, שמע צו מיין קול, און קום, ברח דיר צו אחי
לבנען קיין חרן [זען בראשית 11:31]. 44 און וועסט ישב ביי אים ימים
אחדים, ביז וואנען דער חמה פון אחיך וועט שוב; 45 ביז דער אף פון אחיך
וועט זיך שוב פון דיר, און ער וועט שכח וואס דו האסט אים עשה; און איך
וועל שלח, און וועל דיך לקח פון דארטן. למה זאל איך שכל אייך ביידן אין
יום אחד? 46 און רבקה האט אמר צו יצחקן: חיי איז מיר קוץ פון וועגן די
בנות פון חת; אויב יעקב לקח אן אשה פון די בנות פון חת, אזוי ווי די
דאזיקע, פון די בנות הארץ, למה צו מיר חיים?

בראש28

1 האט יצחק קרא יעקבן, און האט אים ברוך, און האט אים צוה, און האט
צו אים אמר: זאלסט נישט לקח אן אשה פון די בנות כנען. 2 קום, הלך!
פדן-ארם, צו דעם בית בתואל, אבי אמך, און לקח דיר פון דארטן אן אשה
פון די בנות לבן אחי אמך. 3 און א-ל שדי וועט דיך ברך, און וועט דיך פרה
און דיך רבה, און וועסט ווערן א קהל עמים. 4 און ער וועט דיר נתן די ברכה
אברהמען, דיר און דיין זרע מיט דיר, כדי זאלסט ירש ארץ מגור וואס
אלוקים האט נתן צו אברהמען. 5 און יצחק האט שלח יעקבן, און ער איז
הלך קיין פדן-ארם, צו לבן בן בתואל דעם ארמי דעם אחי רבקה אם יעקבן
און עשון. 6 און עשו האט ראה אז יצחק האט ברוך יעקבן, און האט אים
שלח קיין פדן-ארם, זיך צו לקח אן אשה פון דארטן; אז ווען ער האט אים
ברוך, האט ער אים צוה, לאמור: זאלסט נישט לקח אן אשה פון די בנות
כנען; 7 און יעקב האט שמע צו אביו און צו אמו, און איז הלך קיין פדן-ארם.
8 און עשו האט ראה אז די בנות כנען זיינען רעות אין די אויגן פון אביו
יצחקן, 9 און עשו איז הלך צו ישמעאלן, און האט, צו זיינע אנדערע נשים, זיך
לקח פאר אן אשה מחלת בת ישמעאל בן אברהם. מחלת איז די אחות פון
נביותן.

[ויצא]

10 און יעקב איז יצא פון באר שבע, און איז הלך קיין חרן. 11 און ער האט
פגע אן מקום, און איז דארטן לון, ווייל די שמש איז אונטערגעגאנגען; און ער
האט לקח פון די אבנים פון המקום, און שום פאר זיין קישן, און האט זיך
שכב אין מקום ההוא. 12 האט זיך אים געחלומט, און הנה א סולם נצב
ארצה, און זיין ראש נגע ביזן שמים, און הנה, מלאכים פון אלוקים עלה און
ירד אויף אים. 13 און הנה נצב ה' איבער אים, און ער זאגט: איך בין ה' אלוקי
אברהמען אביך, און אלוקי יצחקן. הארץ וואס דו שכב דערויף, צו דיר וועל
איך עס נתן, און צו דיין זרע. 14 און דיין זרע וועט זיין אזוי ווי עפר הארץ, און
וועסט זיך פרץ קיין ים און קיין קדם און קיין צפון און קיין נגב, און ברך
וועלן זיך דרוך דיר און דורך דיין זרע כל משפחות האדמה. 15 און הנה, איך
וועל זיין מיט דיר, און איך וועל דיך זיין שמר איבער אין כל ווו דו וועסט
הלך, און איך וועל דיך שוב צו דער דאזיקער אדמה, ווייל איך וועל דיך נישט
עזב, ביז וואנען איך האב עשה וואס איך האב דיר דבר. 16 האט יעקב זיך
יקץ [זען קיץ דניאל 12:2] פון זיין שנה, און ער האט אמר: איך בין זיכער, ה'
איז אין דעם מקום הזה, און איך האב נישט ידע. 17 און ער האט מורא
געהאט, און האט אמר: ווי מוראדיק איז דער דאזיקער מקום! דאס איז נישט
אנדערש ווי דאס בית אלוקים, און דאס איז דער שער השמים. 18 און יעקב
האט זיך שכם אין דער בוקר, און ער האט לקח דעם אבן וואס ער האט שום
פאר זיין קישן, און האט אים שום פאר א מצבה, און ער האט יצק שמן אויף
זיין ראש. 19 און ער האט קרא דעם שם פון מקום ההוא בית-א-ל, כאטש
לוז איז געווען דער שם פון דער עיר לראשונה. 20 און יעקב נדר נדר, לאמור:
אויב אלוקים וועט זיין מיט מיר, און וועט מיך זיין שומר איבער אויף דעם
דאזיקן דרך וואס איך הלך, און ער וועט מיר נתן לחם צום אכל, און בגד צו
לבש, 21 און איך וועל מיך שוב בשלום צו בית אבי, וועט ה' מיר זיין צום
אלוקים. 22 און דער דאזיקער אבן וואס איך האב שום פאר אז מצבה, וועט
זיין בית אלוקים; און פון כל וואס דו וועסט מיר נתן, וועל איך מעשרן מעשר
צו דיר.

1 און יעקב האט נשֹא זיינע פיס, און איז הלך צו ארצה פון בני-קדם. 2 און
ער האט ראה, און הנה א באר איז אין שדה, און הנה, 3 עדרים פון צאן רבץ
דארטן ביי אים; ווייל פון יענעם באר פלעגט מען שקה די עדרים, און דער
אבן אויפן פה פון באר איז געווען גדול. 3 און אז דארטן האבן זיך אסף כל
עדרים, האט מען גלל דעם אבן פון דעם פה פון באר, און מע האט שקה די
צאן, און שוב דעם אבן אויפן פה פון דעם באר אויף זיין מקום. 4 האט יעקב
צו זיי אמר: פון וואנען זייט איר, אחיי? האבן זיי אמר: פון חרן זיינען מיר. 5
האט ער צו זיי אמר: ידע איר לבן בן נחורן? האבן זיי אמר: מיר ידע. 6 האט
ער צו זיי אמר: איז שלום צו אים? האבן זיי אמר: שלום; און הנה בוא זיין בת
רחל מיט די צאן. 7 האט ער צו זיי אמר: זע, דער יום איז נאך גדול, נאך נישט
צייט דאס מקנה זאל אסף ווערן; שקה די צאן, און הלך און רעה. 8 האבן זיי
אמר: מיר יכל נישט, ביז וואנען כל עדרים וועלן זיך אסף, און מע וועט גלל
דעם אבן פון דעם פה פון באר; און מיר וועלן שקה די צאן. 9 ווי ער דבר נאך
מיט זיי, אזוי איז רחל בוא מיט איר צאן פון אביה; ווייל זי איז געווען א רועה.
10 און עס איז געווען, ווי יעקב האט ראה רחלען בת לבן אחי אמו, און די
צאן פון לבן אחי אמו, אזוי האט יעקב נגש, און האט גלל דעם אבן פון דעם
פה פון באר, און האט שקה די צאן פון לבן אחי אמו. 11 און יעקב האט נשק
רחלען, און האט נשֹא זיין קול און האט בכה. 12 און יעקב האט נגד רחלען
אז ער איז אחי אביה, און אז ער איז בן רבקה; און זי איז רוץ, און האט נגד
אביה. 13 און עס איז געווען, ווי לבן האט שמע די שמע וועגן יעקב בן אחותו,
אזוי איז ער אים רוץ אנטקעגן, און ער האט אים חבק און אים נשק, און
האט אים בוא אין זיין בית. און ער האט ספר לבנען כל יענע דברים. 14 און
לבן האט צו אים אמר: פארוואר, מיין עצם און מיין בשר ביסטו. און ער איז
ישב ביי אים א חודש צייט. 15 האט לבן אמר צו יעקבן: צי ווייל דו ביסט
אחי, זאסלטו מיר עבד אומזיסט? נגד מיר וואס איז דיין לוין [זען רומ' 4:4].
16 און לבן האט געהאט 2 בנות; דער שם פון דער גדולה איז געווען לאה,
און דער שם פון דער קטנה רחל. 17 און אויגן פון לאה זיינען געווען רכות,
און רחל איז געווען יפה אויפן תואר, און יפה אויפן מראה, 18 און יעקב האט
אהב רחלען; און ער האט אמר: איך וועל דיר עבד 7 שנה פאר דיין בת קטנה

רחלען. 19 האט לבן אמר: בעסער איך זאל זי דיר נתן, איידער איך זאל זי נתן
צו אן אנדער איש; ישב ביי מיר. 20 און יעקב האט עבד פאר רחלען 7 שנה,
און זיי זיינען געווען אין זיינע אויגן אזוי ווי ימים אחדים, פון זיין ליבשאפט
צו איר. 21 און יעקב האט אמר צו לבנען: יהב מיר מיין אשה, ווייל מיינע
ימים זיינען מלא געווארן; און איך וועל בוא צו איר. 22 האט לבן אסף כל
אנוש המקום, און ער האט עשה א משתה. 23 און עס איז געווען אין ערב,
האט ער לקח זיין בת לאהן, און האט זי בוא צו אים, און ער איז בוא צו איר.
24 און לבן האט איר נתן זיין שפחה זלפהן פאר א שפחה [זען שפחה, יואל
3:2] צו זיין בת לאהן. 25 און עס איז געווען אין דער בוקר, און הנה דאס איז
לאה! האט ער אמר צו לבנען: וואס האסטו מיר דא עשה? האב איך נישט
עבד ביי דיר פאר רחלען, און למה האסטו מיך רמה? 26 האט לבן אמר: עס
ווערט נישט עשה אזוי במקומנו, צו נתן די יינגערע פאר דער בכירה. 27 מלא
די שבע [זען דניאל 9:24-27, משיח צו קומען אין א ספעציפיש צייט, 483 (69
געמערט דורך (7 (49)7+62 7 s
173,880 days (360 day years) + Nisan 1 (March 5) 444
B.C.E. = Nisan 10 (March 30), 33 C.E.(date of Luke 19:28–40
יאר נאך די וואנט פון ירושלים געבויט ווידער (444 לפני הספירה, נחמ'
2:1-8)] זאת, און מיר וועלן דיר גם נתן, זאת פאר עבודה וואס דו וועסט עבד
ביי מיר נאך 7 אנדערע שנה. 28 האט יעקב אזוי עשה, און ער האט מלא די
שבע פון זאת; און ער האט אים נתן זיין בת רחלען, אים פאר אן אשה. 29
און לבן האט נתן צו זיין בת רחלען זיין שפחה בלההן פאר א שפחה [זען
יואל 3:2] צו איר. 30 און ער איז בוא גם צו רחלען. און ער האט רחלען גם
מער אהב געהאט פון לאהן; און ער האט עבד ביי אים נאך 7 אנדערע שנה.
31 און ה' האט ראה אז לאה איז שנא, און ער האט פתח איר רחם; און רחל
איז געווען אן עקרה. 32 און לאה איז הרה געווארן, און האט ילד בן, און זי
האט קרא שמו ראובן, ווייל זי האט אמר: יא, ה' האט ראה מיין עני, ווייל
איצט וועט מיך מיין איש אהב האבן. 33 און זי איז ווידער הרה געווארן, און
האט ילד בן, און זי האט אמר: ווייל ה' האט שמע אז איך בין שנואה,
דעריבער האט ער מיר נתן גם דעם דאזיקן; און זי האט קרא שמו שמעון. 34
און זי איז איל הרה געווארן, און האט ילד בן, און זי האט אמר: איצט דאס

מאל וועט מיין איש ווערן לוה צו מיר, ווייל איך האב אים ילד 3 בנים;
דעריבער האט מען קרא שמו לוי. 35 און זי איז ווידער הרה געווארן, און
האט ילד בן, און זי האט אמר: דאס מאל טו איך אודה [ידה] את ה';
דעריבער האט זי קרא שמו יהודה [זען רומ' 2:29; מה"ש 21:18-26]. און זי
האט עמד פון ילד.

בראש30

1 און אז רחל האט ראה אז זי ילד נישט פון יעקבן, האט רחל קנא געווען
איר אחות, און זי האט אמר צו יעקבן: יהב מיר בנים, אניט מות איך. 2 האט
חרה אף יעקבן אויף רחלען, און ער האט אמר: בין איך התחת פון אלוקים,
וואס האט מנע פון דיר פרי בטן? 3 האט זי אמר: הנה מיין אמה בלהה, בוא
צו איר, און זי וועט ילד אויף מיינע קני, און גם איך וועל בנה ווערן פון איר. 4
און זי האט אים נתן איר שפחה בלההן פאר אן אשה, און יעקב איז צו איר
בוא. 5 און בלהה איז הרה געווארן, און האט יעקבן ילד בן. 6 און רחל האט
אמר: אלוקים האט זיך פאר מיר דין, און האט גם מיין קול שמע, און מיר
נתן א בן; דעריבער האט זי קרא שמו דן. 7 און בלהה, שפחת רחל, איז ווידער
הרה געווארן, און האט יעקבן ילד א 2טן בן. 8 און רחל האט אמר: מיט
נפתולי פון אלוקים האב איך זיך פתל מיט מיין אחות, און איך בין יכל;
דעריבער האט זי קרא שמו נפתלי. 9 און לאה האט ראה אז זי האט עמד ילד.
האט זי לקח איר שפחה זלפהן, און זי נתן יעקבן פאר אן אשה. 10 און זלפה,
שפחת לאה, האט יעקבן ילד בן. 11 האט לאה אמר: בא גד! און זי האט קרא
שמו גד. 12 און זלפה, שפחת לאה, האט יעקבן ילד א 2טן בן. 13 האט לאה
אמר: באשרי! ווייל די בנות וועלן אשרוני; און זי האט קרא שמו אשר. 14 און
ראובן איז הלך אין די ימי קציר חטים, און האט מצא דודאים אין שדה, און
האט זיי געבראכט צו אמו לאהן. האט רחל אמר צו לאהן: נתן מיר, נא, פון
דודאים בנך. 15 האט זי אמר צו איר: ווינציק וואס דו האסט לקח מיין איש,
ווילסטו גם לקח דודאים פון בני? האט רחל אמר: דעריבער זאל ער שכב מיט
דיר הלילה, תחת די דודאים פון בנך. 16 און ווי יעקב איז בוא פון שדה אין
ערב, אזוי איז לאה אים יצא אנטקעגן, און האט אמר: צו מיר מוזטו בוא,
ווייל שכר האב איך דיך שכר פאר די דודאים פון בני. און ער איז מיט איר

שכב אין לילה הוא. 17 און אלוקים האט שמע צו לאהן, און זי איז הרה
געווארן, און האט יעקבן ילד א 5טן בן. 18 און לאה האט אמר: אלוקים
האט נתן מיין שכר ווייל איך האב נתן מיין שפחה צו מיין איש; און זי האט
קרא שמו יששכר. 19 און לאה איז ווידער הרה געווארן, און האט יעקבן ילד
א 6טן בן. 20 און לאה האט אמר: אלוקים האט מיך זבד מיט א זבד טוב;
דאס מאל וועט מיין איש זבל מיר, ווייל איך האב אים ילד 6 בנים; און זי
האט קרא שמו זבולון. 21 און דערנאך האט זי ילד בת, און זי האט קרא איר
שם דינה. 22 און אלוקים האט זכר אן רחלען, און אלוקים האט שמע צו
איר, און האט פתח איר רחם. 23 און זי איז הרה געווארן, און האט ילד בן;
און זי האט אמר: אלוקים האט אסף מיין חרפה. 24 און זי האט קרא שמו
יוסף, לאמר: ה' זאל מיר צו יסף נאך אן אנדער בן. 25 און עס איז געווען, אז
רחל האט ילד יוספן, האט יעקב אמר צו לבנען: שלח מיך אוועק, און איך
וועל הלך צו מיין מקום און צו מיין ארץ. 26 נתן מיר מיינע נשים און מיינע
ילדים, וואס איך האב דיר פאר זיי עבד, און איך וועל הלך; ווייל דו ידע מיין
עבודה וואס איך האב דיר עבד. 27 האט לבן צו אים אמר: אויב, נא, איך האב
מצא חן אין דיינע אויגן; איך האב נחש אז ה' האט מיך ברוך בגלל איר. 28
און ער האט אמר: נקב מיר דיין לוין, און איך וועל נתן. 29 האט ער צו אים
אמר: דו ידע ווי איך האב דיר עבד, און וואס דיין מקנה איז געווארן אונטער
מיר; 30 ווייל מעט האסטו געהאט פאר מיר, און עס האט זיך פרץ לרוב, און
ה' האט דיך ברוך לרגלים פון מיר. און איצט, ווען וועל איך גם עשה פאר
מיין בית? 31 האט ער אמר: וואס זאל איך דיר נתן? האט יעקב אמר: זאלסט
מיר גארנישט נתן; אויב דו וועסט מיר עשה די דאזיקע זאך, וועל איך שוב
רעה דיינע צאן, און זיין שומר איבער: 32 איך וועל עבר היום דורך כל דיינע
צאן, און סור פון דארטן כל געשפרענקלט און געפלעקט שה [זען ישעיהו
53:7], און כל טונקל שה צווישן די כבשים, און געפלעקט און געשפרענקלט
צווישן די עזים; און אזוינס זאל זיין מיין לוין. 33 און עדות זאגן וועט אויף
מיר מיין צדקה פאר דיר, אין א מחר יום, אז דו וועסט בוא איבערקוקן מיין
לוין: כל וואס איז נישט געשפרענקלט און געפלעקט צווישן די עזים און
טונקל צווישן די כבשים, איז דאס גנוב ביי מיר. 34 האט לבן אמר: יא, זאל
זיין אזוי ווי דיין דבר. 35 און ער האט סור אין יום ההוא די געשטרייפטע און
געפלעקטע תישים, און כל געשפרענקלטע און געפלעקטע עזים, כל וואס

האט אויף זיך ווייס, און כל חום צווישן די כבשים, און ער האט זיי נתן אין
דער יד פון זיין בנים. 36 און ער האט שום 3 ימים דרך צווישן זיך און צווישן
יעקבן. און יעקב האט רעה צאן לבן יתר. 37 האט יעקב זיך לקח פייכטע
שטעקלעך פון טאפאל (לבנה), און מאנדלבוים (לוז), און פלאטאנענבוים
(ערמון), און ער האט פצל אויף זיי ווייסע פצלה, אפדעקנדיק דאס ווייסע
וואס אויף די שטעקלעך. 38 און ער האט יצג די שטעקלעך וואס ער האט
פצל, אין די רהט, אין די שקת מים ווו די צאן בוא שתה, אקעגן די צאן; און
זיי האבן זיך חמם אז זיי זיינען בוא שתה. 39 און די צאן האבן זיך חמם פאר
די שטעקלעך, און די צאן האבן ילד געשטרייפטע, געשפרענקלטע, און
געפלעקטע. 40 און די כשבים האט יעקב פרד: און ער האט נתן די פנימער
פון די צאן אין צאן לבן צו די געשטרייפטע און כל טונקעלע: און האט זיך
שית עדרים באזונדער, און האט זיי נישט שית מיט צאן לבן. 41 און עס איז
געווען, ווען נאר די קשר צאן האבן זיך יחם, אזוי פלעגט יעקב שום די
שטעקלעך פאר די אויגן פון די צאן אין די רהט [זען אבוס, לוקס 2:12], כדי
זיי זאלן זיך יחם ביי די שטעקלעך; 42 נאר אז די צאן זיינען געווען עטף,
פלעגט ער נישט שום; אזוי פלעגן די עטף אנקומען לבנען, און די שטארקע
יעקבן. 43 און דער איש איז געווארן מאוד מאוד פרץ, און ער האט געהאט
צאן רבות, און שפחות און עבדים, און גמלים און חמורים.

ברא31

1 און ער האט שמע די דברי בני-לבן, לאמר: יעקב האט לקח כל וואס אבינו
האט געהאט, און פון אבינו האב האט ער עשה די דאזיקע כל כבוד. 2 און
יעקב האט ראה פני לבן, און הנה ער איז נישט צו אים ווי תמול שלשום. 3
און ה' האט אמר צו יעקבן: שוב זיך אום צו ארץ אבותיך, און צו דיין מולדת,
און איך וועל זיין מיט דיר. 4 האט יעקב שלח און האט קרא רחלען און לאהן
אין שדה, צו זיינע צאן. 5 און ער האט צו זיי אמר: איך ראה פני אביכן, אז ער
איז נישט צו מיר ווי תמול שלשום; אבער אלוקי אבי איז געווען מיט מיר. 6
און איר ידע אז מיט מיין כל כוח האב איך עבד אביכן. 7 און אביכן האט
התל מיט מיר, און האט חלף מיין לוין 10 מאל, נאר אלוקים האט אים נישט
געלאזן רעע מיט מיר. 8 אז ער האט אזוי אמר: געשפרענקלטע זאלן זיין דיין

לוין, האבן כל צאן ילד געשפרענקלטע; און אז ער האט אזוי אמר:
געשטרייפטע זאלן זיין דיין לוין, האבן כל צאן ילד געשטרייפטע. 9 און
אלוקים האט נצל פון מקנה אביכם, און נתן מיר. 10 און עס איז געווען אין
דער צייט ווען די צאן האבן זיך יחם, האב איך נשׂא מיינע אויגן, און האב
ראה אין חלום, און הנה די עתודים וואס עלה אויף די צאן זיינען
געשטרייפטע, געשפרענקלטע, און געפלעקטע. 11 און מלאך האלוקים האט
אמר צו מיר אין חלום: יעקב! און איך האב אמר: הנני. 12 האט ער צו מיר
אמר: נשא דיינע אויגן און ראה, כל עתודים וואס עלה אויף די צאן זיינען
געשטרייפטע, געשפרענקלטע, און געפלעקטע; ווייל איך האב ראה כל וואס
לבן עשה צו דיר. 13 איך בין א-ל בית א-ל וואס דו האסט דארטן משח א
מצבה, וואס דו האסט דארטן נדר א נדר צו מיר. און איצט קום, יצא פון
דעם ארץ הזאת, און שוב זיך אום צו ארץ מולדת. 14 האבן רחל און לאה ענה
און אמר צו אים: האבן מיר דען נאך א חלק אדער א נחלה אין בית אבינו? 15
זיינען מיר נישט אזוי ווי נכריות חשב [זען חשב בראשית 15:6] ביי אים? ווייל
ער האט אונדז מכר, און אכל גם אכל דאס געלט פאר אונדז. 16 ווייל כל
עשירות וואס אלוקים האט נצל פון אבינו, דאס איז לנו און בנינו. און איצט,
כל וואס אלוקים האט דיר אמר, עשה. 17 איז יעקב קום, און האט נשא זיין
בנים און זיינע נשים אויף גמלים; 18 און ער האט נהג דאס כל מקנה זיינס,
און כל זיין רכש וואס ער האט רכש, דאס מקנה פון זיין קנין וואס ער האט
רכש אין פדן-ארם כדי צו בוא צו אביו יצחקן, קיין ארץ כנען. 19 און לבן איז
געווען הלך צו גזז [זען ישעיהו 53:7] זיינע צאן. האט רחל גנב דעם תרפים פון
אביה. 20 און יעקב האט גנב דאס לב לבן דעם ארמי מיט וואס ער האט אים
נישט נגד אז ער ברח. 21 און ער איז ברח מיט כל וואס ער האט געהאט, און
ער איז קום און עבר דעם נהר, און האט שום זיין פנים צום הר גלעד. 22 איז
נגד געווארן לבנען אויפן 3טן יום אז יעקב איז ברח. 23 האט ער לקח אחיו
מיט זיך, און האט אים רדף דרך 7 ימים, און ער האט אים דבק אויפן הר
גלעד. 24 איז אלוקים בוא צו לבן דעם ארמי אין א חלום הלילה, און האט צו
אים אמר: שומר דיך, זאלסט נישט דבר מיט יעקבן פון טוב ביז רע. 25 און
לבן האט נשג יעקבן. און יעקב האט תקע זיין אוהל אויפן הר; גם לבן און
אחיו האבן תקע אויפן הר גלעד. 26 און האט לבן אמר צו יעקבן: וואס
האסטו עשה וואס דו האסט גנב מיין לב, און האסט נהג מיינע בנות אזוי ווי

שבה פון חרב? 27 למה ביסטו ברח חבא, און האסט זיך גנב פון מיר, און האסט מיר נישט נגד, אז איך זאל דיך שלח מיט שמחה און מיט שרים, מיט תוף און מיט כנור? 28 און האסט מיך נישט נטש נשק מיינע בנים און מיינע בנות. סכל האסטו איצט עשה. 29 ידי האט בכוח צו עשה מיט אייך רע, נאר אלוקי אביכם האט אמש אמר צו מיר, לאמור: שומר דיך פון צו דבר מיט יעקבן פון טוב ביז רע. 30 און איצט, הלך ביסטו הלך, ווייל כסף האסטו זיך כסף נאך בית אביך, למה האסטו גנג אלוקי? 31 האט יעקב ענה און האט אמר צו לבנען: ווייל איך האב מורא געהאט, ווייל איך האב אמר: טאמער ועסטו גזל דיינע בנות פון מיר. 32 ביי וועמען נאר דו וועסט מצא אלוקיך, דער זאל נישט חיה. פאר אחינו דערקען וואס איז דיינס ביי מיר, און לקח דיר צו. און יעקב האט נישט ידע אז רחל האט עס גנב. 33 איז לבן בוא אין דעם אוהל יעקבן, און אין דעם אוהל לאהן, און אין דעם אוהל פון די 2 אמהות, און ער האט נישט מצא; און ער איז יצא פון אוהל לאה, און איז בוא אין דעם אוהל רחלען. 34 און רחל האט לקח דעם תרפים, און האט אים שום אין כר פון דעם גמל, און האט זיך ישב דערויף; און לבן האט משש דאס כל אוהל, און האט נישט מצא. 35 האט זי אמר צו אביה: זאל נישט חרה אין די אויגן פון אדוני, וואס איך יכל נישט קום פאר דיר, ווייל הדרך נשים איז ביי מיר. און ער האט חפש, און האט נישט מצא דעם תרפים. 36 האט יעקבן חרה, און ער האט זיך ריב מיט לבנען. און יעקב האט זיך ענה און האט אמר צו לבנען: וואס איז מיין פשע, וואס איז מיין חטאת, וואס דו האסט מיך דלק? 37 אז דו האסט משש כל מיינע כלים, וואס האסטו מצא פון כל כלי ביתך? שום עס דא פאר אחי און דיינע אחים, און זאלן זיי יכח צווישן אונדזביידן. 38 פאר די 20 שנה וואס איך בין געווען מיט דיר, האבן רחליך און דיינע עזים נישט שכל, און די אילים פון דיינע צאן האב איך נישט אכל. 39 א טרפה האב איך נישט געבראכט צו דיר; איך פלעג ליידן איר שאדן; פון ידי חטא עס בקש, גנב ביי יום, צי גנב ביי לילה. 40 ביי יום פלעגט מיך אכל די חורב, און דער קרח ביי לילה; און מיין שנה נדד פון מיינע אויגן. 41 פאר 20 שנה בין איך געווען אין ביתך: 14 שנה האב איך דיר עבד פאר דיינע 2 בנות, און 6 שנה פאר דיינע צאן; און דו האסט חלף מיין לוין 10 מאל. 42 ווען נישט אלוקי אבי, אלוקי אברהמען און די פחד פון יצחקן, וואלט געווען מיט מיר, וואלסטו מיך איצט שלח מיט ריקם. אלוקים האט ראה מיין עני און די

יגיע פון מיינע כף, און ער האט יכח אמש. 43 האט לבן ענה און האט אמר צו
יעקבן; די בנות זיינען מיינע בנות, און די בנים מיינע בנים, און די צאן מיינע
צאן, און כל וואס דו ראה איז מיינס; און וואס איך היום עשה צו וועגן די
דאזיקע בנות מיינע, אדער צו זייערע בנים וואס זיי האבן ילד? 44 און איצט,
הלך נכרתה א ברית [זען מה"ש 21:18-26], איך און דו, און זאל עס זיין צום
עדות צווישן מיר און צווישן דיר. 45 האט יעקב לקח אן אבן, און האט אים
רום פאר א מצבה. 46 און יעקב האט אמר צו אחיו: לקט אבנים. האבן זיי
לקח אבנים, און עשה א גל, און זיי האבן אכל דארטן ביי גל. 47 און לבן
האט אים קרא יגר-שהדותא, און יעקב האט אים קרא גלעד. 48 און לבן
האט אמר: דער דאזיקער גל איז אן עדות צווישן מיר און צווישן דיר היום.
דעריבער האט מען קרא שמו גלעד; 49 און גם מצפה, ווייל ער האט אמר: ה'
זאל צפה צווישן מיר און צווישן דיר, ווען מיר וועלן זיין סתר איינער פון
אנדערן, 50 אויב דו וועסט ענה מיינע בנות, און אויב דו וועסט לקח אנדערע
נשים צו מיינע בנות, בעת קיין אין איש עמנו [זען ישעיהו 7:14]; ראה, אלקים
עד ביני ובינך. 51 און לבן האט אמר צו יעקבן: הנה דער דאזיקער גל, און
הנה דער מצבה, וואס איך האב ירה צווישן מיר און צווישן דיר. 52 אן עדות
איז דער דאזיקער גל, און אן עדות דער מצבה, אז איך וועל נישט עבר דעם
דאזיקן גל צו דיר, און אז דו וועסט נישט עבר דעם דאזיקן גל און דעם
דאזיקן מצבה צו מיר, צום רעה. 53 זאל אלוקי אברהמען, און אלוקי נחורן,
אלוקי אביהם, שפט צווישן אונדז. און יעקב האט געשווארן ביי דער פחד
אביו יצחקן. 54 און יעקב האט זבח זבח [זען ישעיהו 53:10, משיח זבח זבח
זיין נפש] אויפן הר, און ער האט קרא אחיו צו אכל לחם; און זיי האבן אכל
לחם, און האבן לון אויפן הר.

בראשית32

1 און לבן האט זיך שכם אין דער בוקר, און ער האט נשק זיין בנים און זיינע
בנות, און האט זיי ברך; און לבן איז הלך, און האט זיך שוב צו זיין מקום. 2
און יעקב איז הלך אויף זיין דרך, און מלאכים פון אלוקים האבן אים פגע. 3
און יעקב האט אמר, אז ער האט זיי ראה: מחנה אלוקים איז דאס; און ער
האט קרא דעם שם פון מקום ההוא מחנים.

[וישלח]

4 און יעקב האט שלח מלאכים פארויס פאר זיך צו אחיו עשון קיין ארץ שעיר, אין שדה פון אדום. 5 און ער האט זיי צוה, לאמור: אזוי זאלט איר אמר צו אדוני, צו עשון: אזוי האט אמר עבדך יעקב: ביי לבנען האב איך גור, און איך האב זיך אחר ביז איצט. 6 און איך האב שור און חמור, צאן, און עבד און שפחה; האב איך שלח נגד אדוני, כדי צו מצא חן אין דיינע אויגן. 7 האבן די מלאכים זיך שוב צו יעקבן, לאמור: מיר זיינען בוא צו אחיך, צו עשון, און ער הלך דיר גם אנטקעגן, און 400 איש מיט אים. 8 האט יעקב מורא מאד, און ער איז געווען צרר. און ער האט חצה העם וואס מיט אים, און די צאן און די בקר און די גמלים, אין 2 מחנות. 9 און ער האט אמר: אויב עשו וועט בוא אויף איין מחנה, און וועט זי נכה, וועט די מחנה הנשאר פליטה ווערן. 10 און יעקב האט אמר: אלוקי אבי אברהמען, און אלוקי אבי יצחקן, ה', וואס האט אמר צו מיר: שוב לארצך און צו דיין מולמת, און איך וועל יטב מיט דיר; 11 איך קטן פאר כל חסדים און פאר כל האמת וואס דו האסט עשה מיט עבדך; ווייל מיט מיין מקל בין איך עבר דעם דאזיקן ירדן, און איצט בין איך געווארן 2 מחנות. 12 נצל מיך, נא, פון דער יד פון אחי, פון דער יד פון עשון, ווייל איך האב מורא פאר אים, ער זאל נישט בוא און מיך נכה אם מיט בנים. 13 דו האסט אמר: יטב וועל איך יטב מיט דיר, און איך וועל שום דיין זרע אזוי ווי דער חול פון ים, וואס קען נישט ספר ווערן פון פילקייט. 14 און ער האט דארטן לון יענע לילה; און ער האט לקח פון וואס אים איז בוא צו דער יד, א מנחה פאר אחיו עשון: 15 200 עזים, און 20 תישים, 200 רחלים און 20 אילים, 16 30 גמלים מיט זייערע יונגע, 40 פרות, און 10 פרים, 20 אתונות, און 10 עירם. 17 און ער האט נתן אין דער יד פון זיינע עבדים, צו עדר, צו עדר באזונדער; און ער האט אמר זיינע עבדים: עבר מיר פארויס, און ווארע זאלט איר מאכן צווישן עדר און עדר. 18 און ער האט צוה דעם 1טן, לאמור: אז דיך וועט פגש עשו אחי, און וועט דיך שאל , לאמור: וועמעס ביסטו? און וווהין גייסטו? און וועמעס זיינען די דאזיקע לפניך? 19 זאלסטו אמר: עבדך יעקב; א מנחה איז דאס שלח צו אדוני, צו עשון; און הנה גם ער איז הינטער אונדז. 20 און ער האט צוה גם דעם 2טן און דעם 3טן, און כל

וואס זיינען הלך הינטער די עדרים, לאמור: אזוי ווי די דאזיקע רייד זאלט
איר דבר צו עשון, אז איר מצא אים; 21 און איר זאלט אמר: הנה איז גם
עבדך יעקב הינטער אונדז. ווייל ער האט אמר: אכפרה [כפר] פניו במנחה
[זען בראשית 6:14; ישעיהו 53:11] וואס הלך מיר פארויס, און דערנאך וועל
איך ראה זיין פנים, אפשר וועט ער מיך נשא. 22 איז די מנחה עבר אים
פארויס, און ער האט לון יענע לילה אין מחנה. 23 און ער איז קום אין יענער
לילה, און האט לקח זיינע 2 נשים, און זיינע 2 שפחות, און זיינע 11 ילדים,
און ער איז עבר דעם מעבר יבוק. 24 ער האט זיי לקח, און האט זיי עבר
איבערן נחל, און האט עבר וואס ער האט געהאט. 25 און אז יעקב איז יתר
אליין, האט אן איש [בראשית 16:7; 32:30; הושע 12:3-4] זיך אבק מיט אים
ביז עלה דער שחר. 26 און אז ער האט ראה אז ער קען אים נישט יכל, האט
ער נגע דאס כף פון זיין ירך; און דאס כף פון ירך יעקב איז יקע געווארן אין
זיין אבק זיך מיט אים. 27 האט ער אמר: שלח מיך, ווייל דער שחר איז עלה.
האט ער אמר: איך וועל דיך נישט שלח, סיידן וועסט מיך ברך. 28 האט ער
צו אים אמר: וואס איז שמך? האט ער אמר: יעקב. 29 האט ער אמר: נישט
מער זאל יעקב אמר ווערן שמך, נייערט ישראל, ווייל האסט שרה מיט
אלוקים און מיט אנוש, און ביסט יכל. 30 האט יעקב שאל און האט אמר:
נגד מיר, נא, שמך. האט ער אמר: למה זה שאל אויף שמי? און ויברך אים
דארטן. 31 און יעקב האט קרא דעם שם פון המקום פניאל, ווייל: איך האב
ראה אלוקים פנים אל פנים, און מיין נפש איז נצל געווארן [זען קור"ב 4:6

see http://www.afii.org/mahzor/mahzorA.pdf on page 38 Yeshua Sar HaPanim, Machzor Rosh HaShanah v Kippurim K Company. 32 און די שמש איז אים זרח ווי ער איז עבר פניאל. און ער
האט צלע אויף זיין ירך. 33 דעריבער אכל נישט די בני-ישראל דעם גיד הנשה
וואס אויפן כף פון דיך, ביז אויף יום הזה; ווייל ער האט נגע דאס כף פון ירך
יעקב, דעם נשה.

1 און יעקב האט נשׂא זיינע אויגן, און האט ראה, און הנה עשו בוא, און 400
איש מיט אים; האט ער חצה די ילדים צו לאהן, און צו רחלען, און צו די 2
שפחות. 2 און ער האט שום די שפחות און זייערע ילדים 1טן, און לאהן און
אירע ילדים הינטער זיי, און רחלען און יוספן די אחרונים. 3 און ער איז עבר
זיי פארויס, און ער האט זיך שחה צו ארצה 7 מאל ביז ער האט נגש צו אחיו.
4 איז עשו אים ירץ אנטקעגן, און ער האט אים חבק, און איז אים נפל אויפן
צואר, און האט אים נשק, און זיי האבן בכה. 5 און ער האט נשׂא זיינע אויגן,
און האט ראה די נשים און די ילדים, און ער האט אמר: מי זיינען די דאזיקע
ביי דיר? האט ער אמר: די ילדים מיט וואס אלוקים האט חנן עבדך. 6 האבן
נגש די שפחות, זיי און זייערע ילדים, און האבן זיך שחה. 7 און גם לאה און
אירע ילדים האבן נגש, און האבן זיך שחה; און דערנאך האבן נגש יוסף און
רחל, און האבן זיך שחה. 8 האט ער אמר: וואס איז ביי דיר די דאזיקע כל
מחנה וואס איך האב פגש? האט ער אמר: צו מצא חן אין די אויגן פון אדוני.
9 האט עשו אמר: איך האב רב, אחי, זאל בלייבן ביי דיר וואס ביי דיר. 10
האט יעקב אמר: לֹא, נא; אויב, נא, איך האב מצא חן אין דיינע אויגן, זאלסטו
לקח מיין מנחה פון ידי, ווייל איך האב ראה דיין פנים, אזוי ווי מע ראה דעם
פני אלוקים, און דו האסט מיך רצה. 11 לקח אן, נא, ברכתי וואס איז דיר
געבראכט געווארן, ווייל אלוקים האט מיך חנן, און ווייל יש לי כל און ער איז
פצר צו אים, ביז ער האט לקח. 12 האט ער אמר: נסעה [נסע], און איך וועל
הלך נגד דיר. 13 האט ער צו אים אמר: אדוני ידע אז די ילדים זיינען רך, און
די צאן און די בקר זיינען עול ביי מיר, און אז מע וועט זיי דפק יום אחד,
וועלן מות כל הצאן. 14 זאל, נא, אדוני עבר פאר זיין עבד, און איך וועל מיר
נהל פאמעלעך נאך די רגל פון דעם מקנה וואס פאר מיר, און נאך די רגל פון
די ילדים, ביז וואנען איך וועל בוא צו אדוני קיין שעיר [זען בראשית 14:6]. 15
האט עשו אמר: לאמיך יצג ביי דיר פון העם וואס מיט מיר. האט ער אמר:
למה זה? זאל איך מצא חן אין די אויגן פון אדוני? 16 און עשו האט זיך שוב
אין יום ההוא אויף זיין דרך קיין שעיר. 17 און יעקב האט נסע קיין סוכות,
און ער האט בנה פאר זיך בית, און פאר זיינע מקנה האט ער עשה סכות;
דעריבער האט מען קרא דעם שם פון דעם מקום סוכות. 18 און יעקב איז
בוא שלום אין דער עיר שכם וואס אין ארץ כנען, ווען ער איז בוא פון
פדן-ארם; און ער האט חנה פאר דער עיר. 19 און ער האט קנה [זען משלי

[8:22] דאס חלקת השדה וואס ער האט דארטן נטה זיין אוהל, פון דער יד
פון בני-חמור אבי שכמען, פאר 100 קשיטה. 20 און ער האט דארטן נצב א
מזבח, און האט אים קרא א-ל-אלוקי-ישראל.

בראש34

1 און דינה בת לאהן, וואס זי האט ילד צו יעקבן, איז יצא צו ראה די בנות
הארץ. 2 האט שכם בן חמור דעם חוי, דעם נשיא הארץ, זי ראה, און ער האט
זי לקח, און איז שכב מיט איר, און האט זי ענה. 3 און זיין נפש האט זיך דבק
אן בת יעקב דינהן, און ער האט אהב געקריגן די נער, און ער האט דבר צום
לב פון דער נער. 4 און שכם האט אמר צו אביו חמורן, לאמור: לקח מיר די
דאזיקע ילדה פאר אן אשה. 5 און יעקב האט שמע אז ער האט טמא זיין בת
דינהן, ווען זיין בנים זיינען געווען מיט זיין מקנה אין שדה; האט יעקב חרש
ביז זיי זיינען בוא. 6 און חמור אבי שכמען איז יצא צו יעקבן, צו דבר מיט
אים. 7 און די בני-יעקבן זיינען בוא פון דעם שדה, ווי זיי האבן עס שמע; און
די אנוש האבן זיך עצב, און זיי האט חרה מאד וואס ער האט עשה נבלה
אקעגן ישראל, צו שכב מיט דער בת יעקבן, און כן נישט עשה ווערן. 8 און
חמור האט דבר מיט זיי, לאמור: די נפש פון בני שכמען חשק נאך אייער בת.
נתן זי אים, נא, פאר אן אשה. 9 והתחתנו [זע אסימילאציע דורך זייט זיך
מתחתן, זע מה"ש 21:18-26 ווו אסימילאציע איז נישט הדרך המשיחיסטים]
מיט אונדז; בנותיכם וועט איר אונדז נתן, און בנותינו וועט איר אייך לקח. 10
און איר וועט זיך ישב ביי אונדז, און הארץ וועט ישב פאר אייך; ישב און סחר
און אחז אייך אין איר. 11 און שכם האט אמר צו אביה און צו אירע אחים:
לאמיך מצא חן אין אייערע אויגן, און וואס איר וועט מיר אמר, וועל איך נתן.
12 רבה אויף מיר מהר און מתן, און איך וועל נתן אזוי ווי איר וועט מיר אמר,
נאר נתן מיר די נער פאר אן אשה. 13 האבן די בני-יעקבן ענה צו שכמען און
אביו חמורן מיט מרמה [זען ישעיהו 53:9], און זיי האבן דבר ווייל ער האט
טמא זייער אחות דינהן 14 און זיי האבן צו זיי אמר: מיר יכל נישט עשה די
דאזיקע זאך, צו נתן אחותנו צו אן איש וואס איז ערלה, ווייל דאס איז א
חרפה פאר אונדז. 15 נאר מיט דעם באדינג וועלן מיר אות צו אייך: אויב איר
וועט ווערן אזוי ווי מיר, אז ביי אייך זאל מול ווערן כל זכר. 16 דעמאלט וועלן

מיר אייך נתן בנותינו, און בנותיכם וועלן מיר אונדז לקח, און מיר וועלן זיך
ישב ביי אייך, און ווערן עם אחד. 17 נאר אז איר וועט נישט שמע צו אונדז,
זיך צו מול, וועלן מיר לקח אונדזער בת, און מיר וועלן הלך. 18 און זייערע
דברים זיינען יטב אין די אויגן פון חמורן, און אין די אויגן פון שכם בן
חמורן. 19 און דער יונג האט נישט אחר צו עשה די זאך, ווייל ער האט חפץ
נאך דער בת יעקבן; און ער איז געווען דער נכבד פון כל בית אביו. 20 און
חמור און בנו שכם זיינען בוא צום שער פון זייער עיר, און האבן דבר צו די
אנוש פון זייער עיר, לאמור: 21 די דאזיקע אנוש זיינען אין שלום מיט אונדז;
זאלן זיי זיך ישב אין ארץ, און זאלן זיי סחר דרינען; ווייל הנה, הארץ ליגט
רחבת ידים פאר זיי. זייערע בנות וועלן מיר אונדז לקח פאר נשים, און בנותינו
וועלן מיר זיי נתן. 22 אבער נאר מיט דעם באדינג וועלן די אנוש אות צו
אונדז זיך צו ישב ביי אונדז, צו ווערן עם אחד, אז ביי אונדז זאל מול ווערן
כל-זכר, אזוי ווי זיי זיינען נמולים. 23 זייער מקנה, און זייער קנין, און כל
זייערע בהמות, וועלן דאך זיין אונדזערע; זאלן מיר נאר אות צו זיי, און זיי
זאלן זיך ישב ביי אונדז. 24 האבן כל יצא פון דעם שער פון זיין עיר שמע צו
חמורן און צו בנו שכמען, און כל זכר זיינען מול געווארן, כל יצא פון דעם
שער פון זיין עיר. 25 און עס איז געווען אויפן 3טן יום, ווען זיי זיינען געווען
אין כאב, האבן 2 בני יעקב, שמעון און לוי, די אחים פון דינהן, לקח
איטלעכער זיין חרב, און זיי זיינען בוא זיכערערהייט אויף דער עיר, און האבן
הרג כל זכר. 26 גם חמורן און בנו שכמען האבן זיי הרג מיטן שארף פון חרב;
און זיי האבן לקח דינהן פון בית שכם, און זיינען יצא. 27 זיינען די בני-יעקבן
בוא אויף די חללים, און האבן בזז די עיר, ווייל זיי האבן טמא זייער אחות; 28
זייערע צאן און זייערע בקר און זייערע חמורים, סיי וואס אין עיר, סיי וואס
אין שדה, האבן זיי לקח; 29 און זייער כל חיל, און כל זייערע טף און זייערע
נשים, האבן זיי שבה און בזז: כל וואס אין בית. 30 האט יעקב אמר צו
שמעונען און צו לוין: איר האט מיך עכר, מיך צו הבאיש [באש] ביי דעם ישב
הארץ, ביי דעם כנעני און ביי דעם פרזי; ווייל איך בין א מספר מענטשן, און
זיי וועלן זיך אסף אקעגן מיר, און וועלן מיך נכה, און איך און מיין בית וועלן
שמד ווערן. 31 האבן זיי אמר: זאל מען אזוי ווי מיט א זונה זיך עשה אחותנו?

ברא35

1 און אלוקים האט אמר צו יעקבן: קום, עלה קיין בית-א-ל און ישב דארטן,
און עשה דארטן א מזבח צו א-ל וואס האט זיך באוויזן צו דיר ביי דיין ברח
פון אחיך עשון. 2 האט יעקב אמר צו זיין בית, און צו כל וואס מיט אים: סור
די אלוקי הנכר וואס צווישן אייך, און טהר אייך, און חלף אייערע שמלה. 3
און לאמיר קום און עלה קיין בית-א-ל, און איך וועל דארטן עשה א מזבח צו
א-ל וואס האט מיר ענה אין יום פון מיין צרה, און איז געווען מיט מיר אויף
הדרך וואס איך בין הלך. 4 האבן זיי נתן יעקבן כל אלוקי הנכר וואס אין
זייער יד, און די נזמים וואס אין זייערע אוזנים; און יעקב האט זיי טמן
אונטער דעם אייכנבוים וואס ביי שכם. 5 און זיי האבן נסע; און א חתה פון
אלוקים איז געווען אויף די ערים וואס ארום זיי, און זיי האבן נישט רדף די
בני-יעקבן. 6 און יעקב איז בוא קיין לוז וואס אין ארץ כנען -- דאס איז
בית-א-ל -- ער און כל העם וואס מיט אים. 7 און ער האט דארטן בנה א
מזבח, און האט קרא המקום א-ל בית א-ל, ווייל דארטן האט זיך האלוקים
גלה צו אים ביי זיין ברח פון אחיו. 8 און דבורה, מינקת רבקה, איז מות, און זי
איז קרב געווארן אונטער בית-א-ל, אונטער דעם אייכנבוים; און ער האט
קרא שמו אלון-בכות. 9 און אלוקים האט זיך ווידער באוויזן צו יעקבן ביי
זיין בוא פון פדן-ארם, און ער האט אים ברוך. 10 און אלוקים האט צו אים
אמר: שמך איז יעקב; זאל מער נישט קרא ווערן דיין שם יעקב, נייערט
ישראל זאל זיין שמך; און ער האט קרא שמו ישראל [זען זכריה 6:11-12; 3:8
צמח משיח שמו ישוע]. 11 און אלוקים האט צו אים אמר: איך בין א-ל שדי,
פרה דיך און מער דיך; א גוי און א קהל גוים זאל ווערן פון דיר, און מלכים
זאלן יצא פון דיינע חלץ. 12 און הארץ וואס איך האב נתן אברהמען און
יצחקן, דיר וועל איך עס נתן, און דיין זרע נאך דיר וועל איך נתן הארץ. 13
און אלוקים האט זיך עלה פון איבער אים אין המקום ווו ער האט מיט אים
דבר. 14 און יעקב האט נצב א מצבה אויף המקום ווו ער האט מיט אים דבר,
א מצבה פון אבן, און ער האט נסך אויף אים א נסך, און יצק אויף אים שמן.
15 און יעקב האט קרא דעם שם פון המקום וואס אלוקים האט דבר מיט
אים דארטן, בית-א-ל. 16 און זיי האבן נסע פון בית-א-ל. און ווען עס איז
נאך געווען א שטרעק ארץ צו בוא קיין אפרתה [זען מיכה 5:1], איז רחל ילד,
און זי האט געהאט א קשה ילד. 17 און עס איז געווען, אין איר קשה ילד,

האט די אקושערקע צו איר אמר: זאלסט נישט מורא האבן, ווייל גם דאס
איז דיר א בן. 18 און עס איז געווען, ווען איר נשמה איז יצא, בעת זי איז מות,
האט זי קרא שמו בן-אוני; נאר אביו האט אים קרא בנימין. 19 און רחל איז
מות, און זי איז קבר געווארן אויפן דרך קיין אפרתה, דאס איז בית-לחם [זען
מיכה 5:1-2, צו זיין געבורט ארט פון משיח]. 20 און יעקב האט נצב א מצבה
אויף איר קבר [זען קבר פון משיח, ישעיהו 53:9]; דאס איז די מצבה פון
קברת רחל ביז אויף היום. 21 און ישראל האט נסע, און ער האט נטה זיין
אוהל פון יענער זייט מגדל-עדר. 22 און עס איז געווען ווען ישראל האט שכן
אין ארץ ההוא, איז הלך ראובן און איז שכב מיט בלהה, פילגש אביו [זען שיר
השירים 6:8]; און ישראל האט עס שמע. און די בני-יעקבן זיינען געווען 12:
23 די בני-לאהן: בכור יעקב ראובן, און שמעון, און לוי, און יהודה, און
יששכר, און זבולון; 24 די בני-רחלען: יוסף און בנימין; 25 און די בני-בלהה,
שפחת רחל: דן און נפתלי; 26 און די בני-זלפה, שפחת לאה: גד און אשר.
דאס זיינען די בני-יעקבן, וואס זיינען אים ילד געווארן אין פדן-ארם. 27 און
יעקב איז בוא צו אביו יצחקן קיין ממרא, קיין קרית-ארבע: דאס איז חברון:
וואס דארטן האט גור אברהם און יצחק. 28 און די ימי יצחקן זיינען געווען
180 שנה. 29 און יצחק איז גור און איז מות, און ער איז אסף געווארן צו עמו,
זקן און שבע [זען שׂבע, ישעיהו 53:11] מיט ימים. און עשו און יעקב זיין
בנים האבן אים קבר.

בראשית 36

1 און דאס זיינען די תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] פון עשון,
דאס איז אדום. 2 עשו האט לקח זיינע נשים פון די בנות פון כנען: עדה בת
אילון דעם חתי, און אהליבמה בת ענהן בת צבעון דעם חוי; 3 און בשמת בת
ישמעאלן, די אחות פון נביותן. 4 און עדה האט עשון ילד אליפזן; און בשמת
האט ילד רעואלן; 5 און אהליבמה האט ילד יעושן, און יעלמען, און קרחן.
דאס זיינען די בני-עשון, וואס זיינען אים ילד געווארן אין ארץ כנען. 6 און
עשו האט לקח זיינע נשים, און זיינע בנים און זיינע בנות, און כל נפשות פון
זיין בית, און זיין מקנה, און כל זיינע בהמות, און זיין כל קנין וואס ער האט
רכש אין ארץ כנען, און ער איז הלך אין ארץ, אוועק פון אחיו יעקבן. 7 ווייל

זייער רכש איז געווען צו רב אויף צו ישב באנאנד, און הארץ פון זייער מגור
האט זיי נישט יכל נשׂא פון וועגן זייער מקנה. 8 האט עשו זיך ישב אויפן הר
שעיר; עשו דאס איז אדום. 9 און דאס זיינען די תולדות [זען תולדות משיח
בן דוד מתי 1:1] פון עשו דעם אב פון אדום אויפן הר שעיר. 10 דאס זיינען
די שמות פון בני-עשו: אליפז בן עדהו אשר עשו, רעואל בן בשמתן אשת עשו.
11 און די בני-אליפזן זיינען געווען: תימן, אומר, צפו, און געתם, און קנז. 12
און תמנע איז געווען א פילגש [זען שיר השירים 6:8] פון אליפזן בן עשו, און
זי האט אליפזן ילד עמלקן. דאס זיינען די בני-עדהן אשת עשו. 13 און דאס
זיינען די בני-רעואלן: נחת, און זרח, שמה, און מזה. דאס זיינען געווען די
בני-בשמתן אשת עשו. 14 און דאס זיינען געווען די בנים פון אשת עשו
אהליבמה בת ענהן בת צבעונען; זי האט עשון ילד יעושן, און יעלמען, און
קרחן. 15 דאס זיינען אלופי בני-עשו: בני-אליפזן בכור עשו: אלוף פון תימן,
אלוף אומר, אלוף צפו, אלוף קנז, 16 אלוף קרח, אלוף געתם, אלוף עמלק.
דאס זיינען אלופי אליפז אין ארץ אדום. דאס זיינען בני-עדהן. 17 און דאס
זיינען בני-רעואלן בן עשו: אלוף פון נחת, אלוף זרח, אלוף שמה, אלוף מזה.
דאס זיינען אלופי רעואל אין ארץ אדום. דאס זיינען די בני-בשמת עשת עשו.
18 און דאס זיינען בני-אהליבמה אשת עשו: דער אלוף פון יעוש, אלוף יעלם,
אלוף קרח; דאס זיינען די אלופי אהליבמה בת ענהן אשת עשו. 19 דאס
זיינען בני-עשו, און דאס זיינען זייערע אלופים; דאס איז אדום. 20 דאס
זיינען די בני-שעיר דעם חורי, די ישב הארץ: לוטן, און שובל, און צבעון, און
ענה, 21 און דשון, און אצר, און דישן, דאס זיינען די אלופי די חורים,
בני-שעיר אין ארץ אדום. 22 און די בני-לוטנען זיינען געווען חורי און הימם.
און אחות לוטן איז געווען תמנע. 23 און דאס זיינען די בני-שובלן: עלון, און
מנחת, און עיבל, שפו, און אונם. 24 און דאס זיינען די בני-צבעונען: איה און
ענה. דאס איז דער ענה וואס האט מצא די ימם אין דער מדבר, ווען ער האט
רעה די חמורים פון אביו צבעונען. 25 און דאס זיינען די בני-ענהן: דשון, און
אהליבמה בת ענהן. 26 און דאס זיינען די בני-דשונען: חמדן, און אשבן, און
יתרן, און כרן. 27 דאס זיינען די בני-אצרן: בלהן, און זעון, און עקן. 28 דאס
זיינען די בני-דישנען: עוץ און ארן. 29 דאס זיינען די אלופי החורי: דער אלוף
פון לוטן, אלוף שובל, אלוף צבעון, אלוף ענה, 30 אלוף דשון, אלוף אצר, אלוף
דישן. דאס זיינען די אלופי החורי, לויט זייערע אלופים אין ארץ שעיר. 31 און

דאס זיינען די מלכים וואס האבן מלך אין ארץ אדום, איידער עס האט מלך
א מלך ביי די בני-ישראל. 32 עס האט מלך אין אדום בלע בן בעורן; און דער
שם פון זיין עיר איז געווען דנהבה. 33 איז בלע מות, און תחת האט מלך יובב
בן זרחן, פון בצרה. 34 איז יובב מות, און תחת האט מלך חושם פון ארץ
התימני. 35 איז חושם מות, און תחת האט מלך הדד בן בדדן, וואס האט נכה
מדין אין שדה מואב; און דער שם פון זיין עיר איז געווען עוית. 36 איז הדד
מות, און תחת האט מלך שמלה פון משרקה. 37 איז שמלה מות, און תחת
האט מלך שאול פון רחובות הנהר. 38 איז שאול מות, און תחת האט מלך
בעל-חנן בן עכבורן. 39 איז בעל-חנן בן עכבורן מות, און תחת האט מלך
הדד; און דער שם פון זיין עיר איז געווען פעו; און דער שם פון זיין אשה איז
געווען מהיטבאל בת מטרד בת מי-זהבן. 40 און דאס זיינען די שמות פון די
אלופי עשו, לויט זייערע משפחות, לויט זייערע מקומות, מיט זייערע שמות:
דער אלוף תמנע, אלוף עלוה, אלוף יתת, 41 אלוף אהליבמה, אלוף אלה, אלוף
פינון, 42 אלוף קנז, אלוף תימן, אלוף מבצר, 43 אלוף מגדיאל, אלוף עירם.
דאס זיינען די אלופי אדום לויט זייערע מושבות, אין הארץ פון זייער אחוזה.
דאס איז עשו אבי אדום.

[וישב]

בראשית37

1 און יעקב איז ישב אין הארץ מגורי אביו, אין ארץ כנען. 2 דאס איז די
תולדות [זען תולדות משיח בן דוד מתי 1:1] יעקבן: יוסף צו 17 שנה איז
געווען רועה מיט אחיו ביי די צאן; און ער איז געווען נער מיט די בני-בלההן,
און מיט די בני-זלפהן, די נשים פון אביו; און יוסף האט געבראכט זייער דבה
רעה אויף זיי צו אביהם. 3 און ישראל האט אהב יוספן מער פון כל זיין בנים,
ווייל ער איז ביי אים געווען א בן-זקונים. און ער האט אים עשה א כתונת
פסים [זען יוח' 19:23]. 4 און אז אחיו האבן ראה אז אביהם האט אים אהב
פון כל אחיו, האבן זיי אים שנא, און נישט יכל דבר צו אים לשלום. 5 און
יוספן האט זיך חלם א חלום [זען מתי 2:22], און ער האט נגד אחיו, און זיי
האבן יסף עוד שנא אים. 6 און ער האט צו זיי אמר: שמע נא דעם דאזיקן

חלום וואס מיר האט זיך חלם: 7 און הנה מיר אלם אלומה אין שדה, און הנה
מיין אלומה האט זיך קום, און איז גם נצב; און הנה, אייערע אלומה האבן זיך
סבב, און האבן זיך שחה צו מיין אלומה. 8 האבן אחיו צו אים אמר: מלך
ווילסטו מלך איבער אונדז? אדער משל ווילסטו משל איבער אונדז? און זיי
האבן יסף עוד שנא אים פאר זיינע חלומות, און פאר זיינע דברים [זען יוח'
8:42]. 9 און אים האט זיך ווידער חלם אן אנדער חלום, און ער האט ספר
אחיו, און האט אמר: הנה האט זיך מיר ווידער חלם א חלום: און הנה די
שמש און די לבנה און די 11 כוכבים שחה זיך צו מיר. 10 און ווי ער האט עס
ספר אביו און אחיו, האט אביו גער אים, און האט צו אים אמר: וואס איז
דאס פאר א חלום וואס דיר האט זיך חלם? זאל איך און אמך און אחיך בוא
בוא זיך שחה פאר דיר צו ארצה? 11 ויקנאו-בו אחיו ואביו שמר את-הדבר
[זען לוקס 2:51]. 12 און אחיו זיינען הלך פאר דעם ציל צו זיין רועה צאן
אביחם אין שכם. 13 האט ישראל אמר צו יוספן: דיינע אחים רעה דאך אין
שכם; הלך און איך וועל דיך שלח צו זיי. האט ער צו אים אמר: הנני. 14 האט
ער צו אים אמר: הלך נא ראה אויב שלום איז צו אחיך, און שלום צו די צאן,
און שוב מיר אן דבר. און ער האט אים שלח פון דעם עמק חברון, און ער איז
בוא קיין שכם. 15 האט אים מצא אן איש, און הנה ער תעה אין שדה; און
דער איש האט אים שאל, לאמור: וואס בקש? 16 האט ער אמר: אחי זוך איך
צו בקש; נגד מיר, נא, ווו רעה זיי? 17 האט דער איש אמר: זיי האבן נסע פון
דאנען, ווייל איך האב שמע ווי זיי אמר: לאמיר הלך קיין דותן. איז יוסף הלך
נאך אחיו, און ער האט זיי מצא אין דותן. 18 און ווי זיי האבן אים ראה פון
ווייטן, און איידער נאך ער האט קרב צו זיי, האבן זיי זיך נכל קעגן אים, אים
צו מות. 19 און זיי האבן אמר איינער צום אנדערן: הנה בוא דער דאזיקער
בעל-חלומות. 20 און איצט, הלך, און לאמיר אים הרג, און אים שלך אין
איינער פון די בורות, און מיר וועלן אמר: א חיה רעה האט אים אכל; און מיר
וועלן ראה וואס וועט ווערן פון זיינע חלומות [זען מתי 27:42; 27:63-64]. 21
האט ראובן שמע, און ער האט אים געזוכט צו נצל פון זייער יד, און האט
אמר: לאמיר אים נישט נכה דאס נפש. 22 און ראובן האט צו זיי אמר: איר
זאלט נישט שפך דם; שלך אים אריין אין יענער בור וואס אין מדבר, נאר א
יד זאלט איר נישט שלח אויף אים: כדי אים צו נצל פון זייער יד, אים שוב צו
אביו. 23 און עס איז געווען, ווי יוסף איז בוא צו אחיו, אזוי האבן זיי פשט

יוספן זיין כתונת [זען יוח' 23 :19], דאס כתונת הפסים וואס אויף אים. 24
און זיי האבן אים לקח, און האבן אים שלך אין דער בור. און די בור איז
געווען ליידיק, קיין מים איז אין איר נישט געווען. 25 און זיי האבן זיך ישב
אכל לחם. און זיי האבן נשא זייערע אויגן, און האבן ראה, און הנה אן אורחה
ישמעאלים בוא פון גלעד, און זייערע גמלים נשׂא נכואת און צרי און לט
וואס זיי הלך ירד קיין מצרים. 26 האט יהודה אמר צו אחיו: וואס וועט בצע,
אז מיר וועלן הרג אחינו, און מיר וועלן כסה זיין דם? 27 הלך, און לאמיר אים
מכר [זען מתי 26:15] צו די ישמעאלים, און ידנו זאל נישט זיין אויף אים; ווייל
אחינו און בשרנו איז ער. און אחיו האבן שמע. 28 און ווי די מדינים, די
סוחרים, זיינען עבר, אזוי האבן זיי משך און עלה יוספן פון דער בור, און זיי
האבן מכר יוספן צו די ישמעאלים פאר 20 כסף [זען תהילים 105:17; פיל
2:7; מתי 27:9]; און די האבן בוא יוספן קיין מצרים. 29 און ראובן האט זיך
שוב צו דער בור, און הנה אֵין יוסף אין דער בור [זען מרק' 16:6] און ער
געמאכט די קריעה פון זיינע בגדים. 30 און ער האט זיך שוב צו אחיו, און
האט אמר: דער ילד איז נישטא, און איך, ווו טו איך מיך בוא? 31 און זיי
האבן לקח כתונת יוסף, און האבן שחט א שעיר עזים, און האבן טבל דאס
כותונת אין דעם דם [זען געטובלט אין מָוֶת פון משיח, רומ' 6:3; קול' 3:9;
אפס' 4:22-24]. 32 און זיי האבן שלח דאס כותונת הפסים, און בוא צו
אביהם, און זיי אמר: דאס האבן מיר מצא; נכר נא אויב דאס איז כותונת בנך
אדער נישט. 33 האט ער עס נכר, און ער האט אמר: כותונת בנך; א חיה רעה
האט אים אכל, טרף טרף געווארן איז יוסף! 34 און יעקב געמאכט די קריעה
פון זיינע שמלה, און שום זאק אויף זיינע מתנים, און ער האט אבל אויף בנו
ימים רבים. 35 און כל זיין בנים און כל זיינע בנות זיינען קום אים צו נחם,
נאר ער האט זיך נישט געוואלט נחם; און ער האט אמר: פארוואר, אן אבל
וועל איך ירד צו בני אין שאול. און אביו האט אים בכה. 36 און די מדינים
האבן אים מכר אין מצרים צו פוטיפרן, סריס פרעהן, דעם שר הטבחים.

בראשית 38

1 און עס איז געווען אין יענער צייט, האט יהודה ירד פון אחיו, און ער האט
נטה צו אן איש עדולמי, וואס שמו איז געווען חירה. 2 און יהודה האט

דארטן ראה בת איש כנעני שמו שוע, און ער האט זי לקח, און איז בוא צו
איר. 3 און זי איז הרה געווארן, און האט ילד בן; און ער האט קרא שמו ער. 4
און זי איז ווידער הרה געווארן, און האט ילד בן; און זי האט קרא שמו אונן.
5 און זי האט יסף ווידער ילד בן; און זי האט קרא שמו שלה. און ער איז
געווען אין כזיב, אז זי האט אים ילד. 6 און יהודה האט לקח אן אשה פאר ער
זיין בכור, וואס איר שם איז געווען תמר. 7 און ער, בכור יהודה, איז געווען רע
אין די אויגן פון ה', און ה' האט אים מות. 8 האט יהודה אמר צו אונן: בוא צו
אשת אחיך, און יבם צו זי, און קום זרע פאר אחיך. 9 און אזוי ווי אונן האט
ידע אז דער זרע וועט נישט געהערן צו אים, איז, אז ער איז בוא צו אשת אחיו,
האט ער שחת צו דער ארצה, כדי נישט צו נתן זרע צו אחיו. 10 איז געווען
רעע אין די אויגן פון ה' וואס ער האט עשה, און ער האט אים גם מות. 11
האט יהודה אמר צו זיין שנור תמרן: ישב אן אלמנה אין בית אביך, ביז בני
שלה וועט גדל; ווייל ער האט אמר: טאמער וועט ער גם מות אזוי ווי אחיו.
איז תמר הלך, און איז ישב אין בית אביה. 12 האבן זיך געמערט די ימים, און
בת שוע אשת יהודהן איז מות. און אז יהודה האט זיך געהאט נחם, איז ער
עלה צו די גזז [זען ישעיהו 53:7] פון זיינע צאן קיין תמנה, ער און זיין רֵעַ
חירה פון עדולם. 13 איז נגד געווארן תמרן, לאמור: הנה, דיין חם עלה קיין
תמנה, צו גזז זיינע צאן. 14 האט זי סור אירע בגדי אלמנות פון זיך, און האט
זיך כסה מיט א צעיף, און זיך עלף, און זי האט זיך ישבביים פתח פון עין,
וואס איפן דרך קיין תמנה; ווייל זי האט ראה אז שלה איז גדל, און זי איז
נישט נתן געווארן צו אים פאר אן אשה. 15 און יהודה האט זי ראה, און ער
האט זי חשב פאר א זונה, ווייל זי האט כסה איר פנים. 16 האט ער נטה צו
איר ביים דרך, און האט אמר: יחב, נא, לאמיך בוא צו דיר; ווייל ער האט
נישט ידע אז זי איז זיין שנור. האט זי אמר: וואס וועסטו מיר נתן, אז דו
וועסט בוא צו מיר? 17 האט ער אמר: איך וועל שלח א גדי עזים פון הצאן.
האט זי אמר: סיידן וועסט מיר נתן אן ערבון [זען אפס' 1:14] ביז דו שלח. 18
האט ער אמר: וואס פאר אן ערבון זאל איך דיר נתן? האט זי אמר: דיין
חותם, און דיין פתיל, און דיין מטה וואס אין ידך. האט ער עס איר נתן, און
ער איז צו איר בוא, און זי איז הרה [זען הרה, ישעיהו 7:14, מוטער פון משיח]
געווארן פון אים. 19 און זי איז קום און איז הלך, און זי האט סור פון זיך איר
צעיף, און האט לבש אירע בגדי אלמנות. 20 און יהודה האט שלח דאס

גדי-עזים דורך דער יד פון זיין רֵעַ פון עדולם, כדי לקח דעם ערבון פון דער
יד האשה; נאר ער האט זי נישט מצא. 21 האט ער שאל די אנוש פון איר
מקום, לאמור: ווו איז די קדשה וואס איז געווען אין עין ביים דרך? האבן זיי
אמר: דא איז נישט געווען קיין קדשה. 22 האט ער זיך שוב צו יהודהן, און
האט אמר: איך האב זי נישט מצא. און גם די אנוש פון המקום האבן אמר:
דא איז נישט געווען קיין קדשה. 23 האט יהודה אמר: זאל זי עס לקח פאר
זיך, כדי מיר זאלן נישט ווערן בוז; הנה איך האב שלח דאס דאזיקע גדי, און
דו האסט זי נישט מצא. 24 און עס איז געווען אין ארום 3 חדשים, איז נגד
געווארן יהודהן, לאמור: דיין שנור תמר האט זנה געווען, און הנה איז זי גם
הרה [זען הרה, ישעיהו 7:14, מוטער פון משיח] פון זנות. האט יהודה אמר:
יצא זי, און זאל זי שרף ווערן. 25 ווי זי איז יצא געווארן, אזוי האט זי שלח צו
איר חם: פון דעם איש וואס די דאזיקע געהערן צו אים, בין איך הרה [זען
הרה, ישעיהו 7:14, מוטער פון משיח]. און זי האט אמר: דערקען אקארשט
וועמעס איז דער דאזיקער חותם, און די פתילים, און דער מטה? 26 האט
יהודה נכר, און ער האט אמר: זי איז צדק פון מיר ,ווייל איך האב זי נישט נתן
צו בני שלהן. נאר ער האט מער ווידער נישט ידע איר. 27 און עס איז געווען
אין דער צייט פון איר ילד [זען ילד, ישעיהו 9:5, ילד לנו א-ל גבור משיח
האדון, דניאל 7:13-14; מלאכי 3:1], הנה תאומים איז אין איר בטן. 28 און
עס איז געווען, אז זי האט ילד, האט איינער נתן ידו, און די מילדת האט לקח
און האט קשר אן ידו א שני, לאמור: דער דאזיקער איז יצא ראשון. 29 און
עס איז געווען, ווי ער שוב ידו, הנה אחיו איז יצא; האט זי אמר: מה פרצת
עליך פרץ? און מע האט קרא שמו פרץ [זען לוקס 3:33; מתי 1:3]. 30 און
דערנאך איז יצא אחיו, וואס אויף ידו איז געווען דער שני; און מע האט קרא
שמו זרח.

בראשית 39

1 און יוסף איז ירד געווארן קיין מצרים, און פוטיפר, סריס פרעהן, דער שר
הטבחים [טבח], אן איש מצרי, האט אים קנה [זען משלי 8:22] פון דער יד
פון די ישמעאלים וואס האבן אים אהין ירד. 2 און ה' איז געווען מיט יוספן,
און ער איז געווען אן איש מצליח; און ער איז געווען אין בית אדניו המצרי. 3

און אדניו האט ראה, אז ה' איז מיט אים, און כל וואס ער עשה, ה' צלח בידו [זען ישעיהו 53:10]; 4 האט יוסף מצא חן אין זיינע אויגן, און ער האט אים שרת. און ער האט אים איז מפקד איבער זיין בית, און כל וואס ער האט געהאט, האט ער נתן אין ידו. 5 און עס איז געווען, פון זינט ער האט אים הפקיד (פקד) איבער זיין בית, און איבער כל וואס ער האט געהאט, האט ה' ברך בית המצרי בגלל יוסף, און ברכת ה' איז געווען אויף כל וואס ער האט געהאט אין בית און אין שדה. 6 האט ער עזב כל וואס ער האט געהאט אין יד יוסף, און ער האט נישט ידע קיין זאך, אחוץ דעם לחם וואס ער האט אכל. און יוסף איז געווען יפה תואר און יפה מראה. 7 און עס איז געווען נאך די דאזיקע געשעענישן, האט אשת אדוניו נשׂא אירע אויגן אויף יוספן, און זי האט אמר: שכב מיט מיר. 8 האט ער מאן, און ער האט אמר צו אשת אדוניו: זע, אדוני ידע נישט וואס איז מיט אים אין בית, און כל וואס ער האט, האט ער נתן אין ידי. 9 ער איז אין דעם דאזיקן בית נישט גדול פון מיר, און ער האט נישט חשך פון מיר קיין זאך, נאר בלויז דיך, ווייל דו ביסט זיין אשה. היינט ווי קען איך עשה הרעה הגדולה הזאת, און חטא צו אלוקים? 10 און עס איז געווען, אז זי האט דבר צו יוספן יום יום, און ער האט נישט שמע צו איר, צו שכב אצל [זען אצל, משלי 8:30; 30:4; יוח' 1:1, חכמה ה' אצל ה', דניאל 7:13-14] איר, אדער צו זיין מיט איר, 11 און היה, איין יום ווען ער איז בוא אין בית צו עשה זיין מלאכה, ואֵין איש פון אנוש הבית איז דארטן נישט געווען אין בית, 12 האט זי אים תפש פאר זיין בגד, לאמור: שכב מיט מיר. האט ער עזב זיין בגד אין איר יד, און איז נוס און ער יצא דרויסן. 13 און עס איז געווען, ווי זי האט ראה, אז ער האט עזב [זען עזב, תהילים 22:2; 16:10; מתי 27:46] זיין בגד אין איר יד, און איז נוס דרויסן, 14 אזוי האט זי קרא צו אירע אנוש הבית, און האט צו זיי אמר, לאמור: זעט, מע האט אונדז געבראכט אן איש עברי, צו צחק פון אונדז; ער איז בוא צו מיר צו שכב מיט מיר, און איך האב קרא אויף א קול גדול. 15 איז, ווי ער האט שמע, אז איך האב רום מיין קול און האב קרא, אזוי האט ער עזב זיין בגד אצל מיר, און איז נוס און יצא דרויסן. 16 און זי האט נוח זיין בגד אצל זיך, ביז אדניו איז בוא אהיים. 17 און זי האט דבר צו אים אזוי ווי די דאזיקע דברים, לאמור: דער עבד העברי וואס דו האסט אונדז געבראכט, איז בוא צו מיר צו צחק פון מיר. 18 און עס איז געווען, ווי איך האב רום מיין קול און האב קרא, אזוי

האט ער עזב זיין בגד אצל מיר, און איז נוס דרויסן. 19 און עס איז געווען, ווי
אדניו האט שמע די דברי אשתו, וואס זי האט צו אים גערעדט, לאמור:
אזעלכע זאכן האט עשה צו מיר עבדך, האט ער חרה אפו. 20 און אדוני יוסף
האט אים נתן אין בית הסוהר אין מקום ווו דעם אסורי המלך זיינען אסר;
און ער איז דארטן געווען אין בית הסוהר. 21 און ה' איז געווען מיט יוספן,
און ער האט נטה צו אים חסד, און אים נתן חן אין די אויגן פון דעם שר בית
הסוהר. 22 און דער שר בית הסוהר האט נתן אויף דער יד פון יוספן כל
האסירם וואס אין בית הסוהר; און כל וואס מע האט דארטן עשה, האט ער
עשה. 23 און דער שר בית הסוהר האט נישט ראה קיין שום זאך אונטער ידו,
ווייל ה' איז געווען מיט אים, און וואס ער האט עשה, האט ה' מצליח [זען
צלח, ישעיהו 53:10].

בראַ40

1 און עס איז געווען נאך די דאזיקע געשעענישן, האט דער משקה מלך
מצרים, און דער אפה, זיך חטא אקעגן זייער אדון המלך מצרים. 2 און פרעה
האט קצף אויף זיינע 2 סריסים, אויף דעם שר המשקים און אויף דעם שר
האופים [אפה]. 3 און ער האט זיי נתן אין משמר אין בית שר הטבחים [טבח]
אין בית הסוהר, אין דער מקום וואס יוסף איז דארטן געווען אסר. 4 און דער
שר הטבחים האט פקד יוספן לעבן זיי, און ער האט זיי שרת; און זיי זיינען
געווען ימים אין דער משמר. 5 האט זיךביידן געחלומט א חלום אין איין
לילה, איטלעכן זיין חלום, איטלעכן מיט זיין אייגן פיתרון [קור"א 12:10] פון
זיין חלום, דעם משקה און דעם אפה פון מלך מצרים, וואס זיינען געווען
אסר אין בית הסוהר. 6 און יוסף איז בוא צו זיי אין דער בוקר, און האט זיי
ראה, הנה זיי זיינען זעף. 7 האט ער שאל די סריסים פון פרעהן וואס מיט
אים אין דער משמר בית אדוניו, לאמור: למה זיינען אייערע פנימער הנה זעף?
8 האבן זיי צו אים אמר: אונדז האט זיך געחלומט א חלום, און עס איז
נישטא קיין פותר. האט יוסף צו זיי אמר: פיתרונים זיינען דאך פון אלוקים,
נו? ספר מיר, נא. 9 האט דער שר המשקים ספר זיין חלום צו יוספן, און ער
האט צו אים אמר: מיר חלומט זיך, און הנה פאר מיר איז גפן, 10 און אויפן
גפן 3 שריגם; און ווי ער פרח, איז עלה זיין נץ, האבן זיינע אשכול געצייטיקט

ענבים. 11 און כוס פרעה איז געווען אין ידי; האב איך לקח די ענבים, און
האב זיי שחט אין כוס פרעה, און נתן דעם כוס אין כף פרעה. 12 האט יוסף
צו אים אמר: דאס איז דער פיתרון דערפון: די 3 שריגם דאס זיינען 3 ימים.
13 אין 3 ימים ארום וועט פרעה נשא [זען נשא, ישעיהו 52:13-53:12] דיין
קאפ, און וועט דיך שוב אויף דיין כן, און וועסט נתן כוס פרעה אין ידו, לויטן
פריערדיקן משפט, ווען דו ביסט געווען זיין משקה. 14 נאר זאלסט מיך זכר
[זען לוקס 22:19] ביי זיך, אז דיר וועט יטב זיין, און זאלסט עשה, נא, א חסד
מיט מיר, און מיך זכר פאר פרעהן, און מיך יצא פון דעם דאזיקן בית. 15
ווייל געגנבעט בין איך געגנבעט געווארן פון הארץ העברים; און דא גם האב
איך קיין זאך נישט עשה, וואס מע האט מיך שום אין בור. 16 האט דער שר
האופים ראה אז ער האט צום גוטן פותר געווען, און ער האט אמר צו יוספן:
מיר גם האט זיך געחלומט, און הנה 3 סל חורי זיינען אויף מיין קאף; 17 און
אין דעם אויבערשטן סל איז פון אלערליי מאכל פאר פרעהן, מעשה אפה,
און די עוף אכל זיי פון דעם סל איבער מיין קאף. 18 האט יוסף ענה און האט
אמר: דאס איז דער פיתרון דערפון: די 3 סלים דאס זיינען 3 ימים. 19 אין 3
ימים ארום וועט פרעה נשא דיין קאפ פון דיר, און וועט דיך תלה אויף אן עץ
[זען בן דוד תקע נאך חי תלוי אויף עץ, זע בן דוד דקרו און אויפהונגען אויף
א בוים, שמואל ב 18:9-14; זכריה 12:10; תהילים 22:17; ישעיהו 53:5 ;יוח'
19:34], און די עוף וועלן אכל דיין בשר פון דיר. 20 און עס איז געווען אויפן
3טן יום, אין פרעהס געבורטסטאג, האט ער עשה א משתה פאר כל עבדיו,
און האט נשא דעם קאפ פון דעם שר המשקים, און דעם קאפ פון דעם שר
האופים, אין בייזיין פון זיין עבדים. 21 און ער האט שוב דעם שר המשקים
צו זיין משקה; און ער האט נתן דעם כוס אין כף פרעה. 22 און דעם שר
האופים האט ער תלה, אזוי ווי יוסף האט זיי פותר געווען. 23 אבער דער שר
המשקים האט נישט זכר [זען לוקס 22:19] אן יוספן, און האט אים שכח.

[מקץ]

ברא41

1 און עס איז געווען צום סוף פון 2 יאר צייט, האט זיך פרעהן געחלומט, און

הנה ער עמדביים טייך. 2 און הנה עלה פון טייך 7 פרות [פרה], שיין אויפן
אויסזען און פעט אויפן בשר; און זיי האבן זיך רעה אין דעם אחו. 3 און הנה
עלה נאך זיי פון טייך 7 אנדערע פרות [פרה], מיאוס אויפן מראה, און מאגער
אויפן בשר; און זיי האבן זיך עמד אצל יענע פרות ביים שפה פון טייך. 4 און
די מיאוסע אויפן מראה און דק בשר פרות [פרה] האבן אכל די 7 שיינע
אויפן מראה און פעטע פרות [פרה]. און פרעה האט זיך יקץ [זען קיץ אין
גיהנום, דניאל 12:2]. 5 און ער איז ישן, און אים האט זיך געחלומט א 2טן
מאל, און הנה 7 שבלים עלה אויף קנה אחד בריאות און טבות. 6 און הנה
צמח [זען צמח משיח, זכריה 6:11-12] נאך זיי 7 שבולת דק און שדף פון
מזרח-ווינט. 7 און די דק שבלים האבן בלע די 7 בריאות און פולע שבלים.
און פרעה האט זיך יקץ [זען קיץ אין גיהנום, דניאל 12:2], און הנה עס איז א
חלום. 8 און עס איז געווען אין דער בוקר, איז זיין רוח געווען פעם, און ער
האט שלח און קרא כל חרטומים פון מצרים, און אירע כל חכמים; און פרעה
האט זיי ספר זיינע חלומות, נאר קיינער האט זיי נישט געקענט פתר פאר
פרעהן. 9 האט דער שר המשקים דבר צו פרעהן, לאמור: מיינע חטא מוז איך
היום זכר. 10 פרעה האט קצף אויף עבדיו, און האט מיך נתן אין דער משמר
פון דעם בית שר הטבחים, מיך און דעם שר האופים. 11 האט זיך אונדז
געחלומט א חלום אין איין לילה, מיר און אים; איטלעכן מיט זיין אייגן
פיתרון פון זיין חלום האט זיך אונדז געחלומט. 12 און דארטן איז מיט אונדז
געווען א נער, א עברי, אן עבד פון דעם שר הטבחים, האבן מיר אים ספר,
און ער האט אונדז פתר געווען חלומתינו; איטלעכן לויט זיין חלום האט ער
פתר געווען. 13 און עס איז געווען, אזוי ווי ער האט אונדז פתר געווען, אזוי
איז געשען: מיך האט מען שוב אויף מיין כן, און אים האט מען תלה [זען בן
דוד תקע נאך חי תלוי אויף עץ, זע בן דוד דקרו און אויפהונגען אויף א בוים,
שמואל ב 18:9-14; זכריה 12:10; תהילים 22:17; ישעיהו 53:5; יוח' 19:34]. 14
האט פרעה שלח און קרא יוספן, און מע האט אים אויף רוץ פון בור. און ער
האט זיך גלח, און האט חלף זיינע שמלה, און איז בוא צו פרעהן. 15 האט
פרעה אמר צו יוספן: מיר האט זיך געחלומט א חלום, און עס איז נישטא
קיין פותר; און איך האב שמע אויף דיר לאמר, אז דו שמע א חלום, און אים
פתר. 16 האט יוסף ענה צו פרעהן, לאמור: נישט איך, אלוקים וועט ענה דעם
שלום פרעהן [זען שלום, ישעיהו 53:5]. 17 האט פרעה דבר צו יוספן: מיר

חלומט זיך, און הנה איך עמד ביים שפה פון טייך. 18 און הנה עלה פון טייך
7 פרות [פרה], פעט אויפן בשר און שיין אויפן תואר; און זיי האבן זיך רעה
אין אחו. 19 און הנה עלה נאך זיי 7 אנדערע פרות [פרה], דלה און זייער רע
אויפן תואר און רק אויפן בשר, וואס אין כל ארץ מצרים האב איך נישט
ראה זייער גלייכן אין רע. 20 און די רק און רע פרות [פרה] האבן אכל די 1טן
7 פעטע פרות [פרה]. 21 און זיי בוא אריין אין זיי, און עס איז נישט געווען
ידע אז זיי בוא אין זיי אריין, און זייער מראה איז געווען אזוי רע ווי אין
תחלה. און איך האב זיך יקץ [זען יקץ, דניאל 12:2]. 22 און איך האב ראה אין
מיין חלום, און הנה 7 שבלים עלה [זען עלה, ישעיהו 53:2] אויף קנה אחד,
פולע און גוטע. 23 און הנה צמח [זען צמח, זכריה 6:11-12] נאך זיי 7 שבלים
צנם, דינע, שדף פון מזרח-ווינט. 24 און די דינע שבלים האבן בלע די 7
שבלים טובות. האב איך אמר די חרטומים, ואֵין מגיד לי [רומ' 10:14]. 25
האט יוסף אמר צו פרעהן: דער חלום פון פרעהן איז אחד; וואס האלוקים
וויל עשה האט ער נגד פרעהן [זען נגד, שמואל ב 7:11-12]. 26 די 7 גוטע
פרות [פרה] דאס זיינען 7 שנה, און די 7 גוטע שבלים דאס זיינען 7 שנה; הנה
חלום אחד איז דאס. 27 און די 7 רק און רע פרות [פרה], וואס זיינען עלה
נאך זיי, דאס זיינען 7 שנה; און די 7 ליידיקע שבלים שדף פון מזרח-ווינט,
דאס וועלן זיין 7 שנה פון רעב. 28 דאס איז די זאך וואס איך האב דבר צו
פרעהן: וואס האלוקים וויל עשה האט ער באוויזן פרעהן. 29 הנה, עס בוא 7
שנה פון שבע [זען שבע, ישעיהו 53:11] גדול אין כל ארץ מצרים. 30 און נאך
זיי וועלן קום 7 שנה פון רעב, און די כל שבע וועט זיין שכח אין ארץ מצרים;
און דער רעב וועט כלה הארץ. 31 און פון דער שבע וועט נישט זיין ידע אין
דער ארץ, פון וועגן יענעם רעב וואס נאכדעם; ווייל רעב וועט זיין זייער כבד.
32 און וואס דער חלום האט זיך שנה א 2טן מאל: ווייל די זאך איז כון פון
האלוקים, און האלוקים מהר דאס צו עשה. 33 און איצט, זאל פרעה ראה אן
איש נבון און א חכם, און אים שית איבערן ארץ מצרים. 34 זאל פרעה דאס
עשה, און זאל ער פקד פקדים [פקיד] איבערן הארץ, און חמש ארץ מצרים
אין די 7 שנה פון שבע. 35 און זאל מען קבץ די כל מאכל פון די דאזיקע
גוטע יארן וואס בוא, און זאל מען צבר בר אונטער דער יד פרעהן, פאר
מאכל אין די ערים, און עס זיין שומר איבער. 36 און די מאכל וועט זיין
פקדון פארן ארץ, אויף די 7 שנה פון רעב וואס וועלן זיין אין ארץ מצרים,

און הארץ וועט נישט כרת [זען כרת, דניאל 9:26] ווערן פון רעב. 37 און די
זאך איז יטב אין די אויגן פון פרעהן, און אין די אויגן פון זיינע כל עבדים. 38
און פרעה האט אמר צו זיינע עבדים: קענען מיר דען מצא אזא ווי דער
דאזיקער, אן איש וואס דער רוח אלוקים איז אין אים? 39 און פרעה האט
אמר צו יוספן: נאכדעם ווי אלוקים האט דיך געלאזט ידע דאס כל, איז
נישטא בִּין און חכם אזוי ווי דו. 40 דו וועסט זיין איבער מיין בית, און לויט
דיין פה זאל נשק [זען תהילים 2:12] ווערן כל העם פון מיר; נאר מיטן כסא
וועל איך זיין גדל פון דיר. 41 און פרעה האט אמר צו יוספן: הנה, איך האב
דיך נתן איבערן כל ארץ מצרים. 42 און פרעה האט סור זיין טבעת פון ידו,
און האט אים נתן אויף דער יד יוספן, און ער האט אים לבש אין ליינענע
בגדים, און אים שום א רביד הזהב אויפן זיין צואר. 43 און ער האט אים רכב
אין זיין משנה מרכבה; און מע האט קרא פאר אים: אברך! און ער האט אים
נתן איבערן כל ארץ מצרים. 44 און פרעה האט אמר צו יוספן: איך בין פרעה,
אבער אן דיר זאל קיינער נישט רום א יד אדער א רגל אין כל ארץ מצרים. 45
און פרעה האט קרא דעם שם פון יוספן, צפנת-פענח; און ער האט אים נתן
אסנת בת פוטי-פרע כהן אֹן, פאר אן אשה. און יוסף איז יצא איבערן ארץ
מצרים. 46 און יוסף איז געווען 30 שנה, ווען ער האט זיך עמד פאר פרעה
מלך מצרים. און יוסף איז יצא פון פאר פרעהן, און איז עבר דורכן כל ארץ
מצרים. 47 און הארץ האט עשה אין די 7 שנה פון שבע לקמצים [קֹמֶץ]. 48
און ער האט קבץ די כל מאכל פון די 7 שנה וואס זיינען געווען אין ארץ
מצרים, און האט נתן די מאכל אין די ערים; די מאכל פון די שדה העיר וואס
ארום איר, האט ער נתן אין איר. 49 און יוסף האט צבר בר אזוי ווי חול פון
ים, רבה ,ביז מע האט חדל צו ספר, ווייל עס איז געווען אֵין מספר. 50 און ביי
יוספן זיינען ילד געווארן, איידער דאס שנה פון רעב איז בוא, 2 בנים, וואס
אסנת בת פוטי-פרע כהן אֹן האט אים ילד. 51 און יוסף האט גערופן דעם
שם פון דעם בכור מנשה, ווייל: אלוקים האט מיך געמאכט נשה
את-כל-עמלי ואת כל-בית אבי. 52 און דעם שם פון דעם 2טן האט ער קרא
אפרים, ווייל: כי-הפרני [פרה] אלוקים אין ארץ עניי. 53 און עס האבן זיך
כלה די 7 שנה פון שבע [זען שבע, ישעיהו 53:11] וואס איז געווען אין ארץ
מצרים. 54 און עס האבן חלל בוא די 7 שנה פון רעב, אזוי ווי יוסף האט אמר.
און עס איז געווען רעב אין כל הארצות, נאר אין כל ארץ מצרים איז געווען

לחם. 55 און אז דאס כל ארץ מצרים האט אנגעהויבן רעבן, און העם האט
צעק צו פרעהן אום לחם, האט פרעה אמר צו כל מצרים: הלך צו יוספן; וואס
ער וועט אייך אמר, זאלט איר עשה [זען יוח' 2:5]. 56 און דער רעב איז געווען
איבערן כל פני הארץ; און יוסף האט פתח כל אשר בהם, און האט שבר צו
מצרים; און דער רעב האט זיך חזק אין ארץ מצרים. 57 און פון כל הארץ איז
מען בוא קיין מצרים צו שבר, ווייל דער רעב איז געווען חזק אויף כל הארץ.

בראש42

1 און יעקב האט ראה אז עס איז דא שבר אין מצרים, און יעקב האט אמר
צו זיינע בנים: וואס ראה איר אייך אן? 2 און ער האט אמר: הנה האב איך
שמע, אז עס איז דא שבר אין מצרים. רדו [ירד] אהין, און שבר אונדז איין פון
דארטן, כדי מיר זאלן חיה און נישט מות. 3 האבן 10 אחים פון יוסף ירד צו
שבר פון מצרים. 4 נאר בנימין אחי יוסף האט יעקב נישט שלח מיט אחיו,
ווייל ער האט אמר: טאמער וועט אים טרעפן אן אסון. 5 זיינען בוא די
בני-ישראלן צו שבר צווישן די וואס זיינען בוא, ווייל דער רעב איז געווען אין
ארץ כנען. 6 און יוסף איז געווען דער שליט איבערן הארץ; ער איז געווען דער
וואס שבר צום כל עם הארץ [יוח' 6:35; מה"ש 4:12; ישעיהו 52:3; כיפא א
1:18]. זיינען בוא אחי יוסף, און האבן זיך צו אים שחה מיטן פנים צו ארצה. 7
און יוסף האט ראה אחיו, און האט זיי נכר, אבער ער האט זיך געמאכט לא
נכר צו זיי, און האט דבר מיט זיי קשה, און האט צו זיי אמר: פון וואנען בוא
איר? האבן זיי אמר: פון ארץ כנען, צו שבר אוכל. 8 און יוסף האט נכר אחיו,
אבער זיי האבן אים נישט נכר [זען גואל וועט נישט זיין דערקענט, ישעיהו
53:1-8; לוקס 24:16]. 9 און יוסף האט זיך זכר אן די חלומות, וואס האבן זיך
אים געחלומט וועגן זיי, און ער האט צו זיי אמר: מרגלים [רגל] זייט איר; צו
ראה די ערות פון הארץ זייט איר בוא. 10 האבן זיי צו אים אמר: לא, אדוני,
נייערט צו שבר אוכל זיינען בוא דיינע עבדים. 11 כלנו בני איש-אחד מיר;
ערלעכע מענטשן זיינען אנהנו; דיינע עבדים לא היו [היה] מרגלים [רגל]. 12
האט ער צו זיי אמר: לא, נייערט די ערות הארץ זייט איר בוא צו ראה. 13
האבן זיי אמר: 12 אחים זיינען מיר, דיינע עבדים, בני איש-אחד אין ארץ
כנען, און הנה איז דער קטון היום מיט אבינו, און האחד איננו [זען יכרת

משיח ואֵין לו, דניאל 9:26]. 14 האט יוסף צו זיי אמר: דאס איז דאך וואס איך
האב צו אייך דבר, לאמור: מרגלים זייט איר. 15 דערמיט וועט איר בחן ווערן:
אזוי ווי פרעה חי, אויב איר וועט פון דאנען יצא, סיידן אחיכם הקטון וועט
בוא אהער! 16 שלח פון אייך איינעם, ער זאל ברענגען אחיכם, און איר
בלייבט אסר, כדי אייערע דברים זאלן בחן ווערן, אויב דער אמת איז מיט
אייך; און אויב נישט, אזוי ווי פרעה חי, אז איר זייט מרגלים [רגל]! 17 און ער
האט זיי אסף אין משמר [וואך] אויף 3 ימים. 18 און יוסף האט צו זיי אמר
אויפן 3טן יום: דאס עשה, און איר וועט בלייבן לעבן; איך האב מורא פאר
האלוקים: 19 אויב איר זייט ערלעכע מענטשן, זאל אח אחד אייערער בלייבן
אסר אין אייער בית משמר, און איר הלך, און ברענגט שבר פאר דעם רעב
פון אייערע בתים. 20 און אחיכם הקטון זאלט איר ברענגען צו מיר; און
אייערע דברים וועלן אמן ווערן, און איר וועט נישט מות. האבן זיי אזוי עשה.
21 און זיי האבן אמר איינער צום אנדערן: פארוואר, מיר זיינען שולדיק וועגן
אחינו וואס מיר האבן ראה דעם צרה פון זיין נפש [זען צרה פון נפש פון
משיח, ישעיהו 53:10-12], ווען ער האט זיך חנן ביי אונדז, און מיר האבן
נישט שמע. דעריבער איז אויף אונדז בוא די דאזיקע צרה [זען מתי 27:25]. 22
און ראובן האט זיך ענה צו זיי, לאמור: האב איך אייך נישט אמר, לאמור:
תחטאו [חטא] אייך נישט אן דעם ילד? אבער איר האט נישט שמע; וגם-דמו
הנה נדרש [דרש, זען דרש, דברים 18:19]. 23 און זיי האבן נישט ידע אז יוסף
שמע ווייל המליץ איז געווען צווישן זיי. 24 האט ער זיך סבב פון זיי, און האט
בכה [זען לוקס 19:41]. און ער האט זיך שוב צו זיי, און האט צו זיי דבר; און
ער האט לקח פון זיי שמעונען, און האט אים אסר פאר זייערע אויגן. 25 און
יוסף האט צוה, מע זאל מלא זייערע כלים מיט בר, און להשיב [שוב] זייער
געלט איטלעכן אין זיין זאק, און זיי נתן צדה אויפן דרך. און מע האט צו זיי
אזוי עשה. 26 און זיי האבן נשא זייער שבר אויף זייערע חמורים, און זיינען
הלך פון דארטן. 27 האט איינער פתח זיין זאק צו נתן זיין חמור מספוא אין
מלון, און האט ראה זיין געלט, און הנה עס איז אין פה פון זיין זאק. 28 האט
ער אמר צו אחיו: מיין געלט איז שוב געווארן, און הנה איז עס גם אין מיין
זאק. איז זיי יצא לב, און זיי האבן חרד איינער צום אנדערן לאמור: מה זאת
עשה אלוקים לנו? 29 און זיי זיינען בוא צו אביהם יעקבן קיין ארץ כנען, און
האבן אים נגד כל וואס זיי האט קרה, לאמור: 30 דער איש [זען איש, הנה

איש צמח שמו נאָמען פון משיח, זכריה 6:11-12], דער אדוני הארץ [זען
האדון אשר אתם מבקשים, משיח האדון כל הארץ, מלאכי 3:1; זכריה 6:5],
האט מיט אונדז דבר קשה, און ער האט אונדז נתן פאר מרגלים [רגל] פון
הארץ. 31 האבן מיר צו אים אמר: ערלעכע מענטשן זיינען מיר, מיר לא היה
מרגלים. 32 12 אחים זיינען מיר, בני-אבינו; האחד איננו [זען מה"ש 25:19],
און הקטון איז היום מיט אבינו אין ארץ כנען. 33 האט דער איש, אדוני
הארץ, צו אונדז אמר: דערמיט וועל איך האב דעת אז איר זייט ערלעכע
מענטשן: איין אח אייערן נוח ביי מיר, און פאר דעם רעב פון בתיכם לקח, און
הלך. 34 און ברענגט אחיכם הקטון צו מיר, און איך וועל האב דעת אז איר
זייט נישט קיין מרגלים, נאר איר זייט ערלעכע מענטשן; וועל איך אייך נתן
אחיכם, און איר וועט מעגן סחר אין הארץ. 35 און עס איז געווען, ווי זיי ריק
אויס זייערע זעק, און הנה איטלעכנס צרור געלט איז אין זיין זאק; און ווי זיי
און אביהם האבן ראה זייערע צרורות געלט, אזוי האבן זיי ירא. 36 און
אביהם יעקב האט צו זיי אמר: איר האט מיך שכל; יוסף איננו [זען מה"ש
25:19], און שמעון איז נישטא, און בנימינען ווילט איר לקח; עלי היו [היה]
כולנה. 37 האט ראובן אמר צו אביו, לאמור: מיינע 2 בנים זאלסטו מות, אויב
איך וועל דיר אים נישט צוריקברענגען. נתן אים אויף ידי, און איך וועל אים
שוב צו דיר. 38 האט ער אמר: בני וועט נישט ירד מיט אייך, ווייל אחיו איז
מת, און ער אליין איז שאר, און אז אים וועט טרעפן אן אסון אויף הדרך
וואס איר וועט הלך דערויף, וועט איר ירד מיינע שיבה מיט יגון אין שאול.

בראא43

1 און דער רעב איז געווען כבד אין הארץ. 2 און עס איז געווען, אז זיי האבן
כלה צו אכל די שבר, וואס זיי האבן געבראכט פון מצרים, האט אביהם צו זיי
אמר: שוב ווידער שבר אונדז א ביסל אוכל. 3 האט יהודה אמר צו אים,
לאמור: עוד האט אונדז עוד דער איש, לאמור: איר זאלט מיין פנים נישט
ראה, אויב אחיכם איז נישט מיט אייך. 4 אויב דו שלח אחינו מיט אונדז,
וועלן מיר ירד, און וועלן דיר שבר אוכל. 5 אויב אבער דו שלח נישט, וועלן
מיר נישט ירד, ווייל דער איש האט אונדז אמר: איר זאלט מיין פנים נישט
ראה, אויב אחיכם איז נישט מיט אייך. 6 האט ישראל אמר: למה האט איר

מיר רעע, צו נגד דעם איש, אז איר האט נאך אן אח? 7 האבן זיי אמר: דער
איש האט זיך שאל שאל וועגן אונדז, און וועגן אונדזער מולדת, לאמור:
לעבט נאך אביכם? האט איר נאך אן אח? און מיר האבן אים נגד לויט די
דאזיקע דברים. זאלן מיר ידע ידע, אז ער וועט אמר: הורידו (ירד) אחיכם? 8
און יהודה האט אמר צו אביו ישראל: שלח דעם נער מיט מיר, און מיר וועלן
קום און וועלן הלך, כדי מיר זאלן חיה און נישט מות, אי מיר, אי דו, אי טפנו.
9 איך בין ערב פאר אים, פון ידי זאלסטו אים בקש; אויב איך וועל דיר אים
נישט ברענגען און אים יצג פאר דיר, זאל איך חטא פאר דיר כל הימים. 10
ווייל אז מיר וואלטן זיך נישט מהה, וואלטן מיר שוין איצט זיך געהאט שוב
צום 2טן מאל. 11 האט אביהם ישראל צו זיי אמר: אויב שוין יא אזוי, עשו
(עשה) אט-וואס: לקח פון די זמרה פון הארץ אין אייערע כלים, און ירד צו
דעם איש מנחה, א ביסל צרי, און א ביסל דבש, נכואת, און לוט, בטנים, און
שקדים. 12 און כסף משנה לקח מיט אין ידכם; און דאס געלט וואס איז שוב
געווארן אין פה פון אייערע זעק, זאלט איר שוב מיט ידכם; אפשר איז דאס
געווען א משגה. 13 און לקח אחיכם, און קום, און שוב צו דעם איש. 14 און
א-ל שדי וועט אייך נתן רחמים פאר דעם איש, און ער וועט אייך שלח אייער
אנדער אח און בנימינען; און איך, אויב איך זיין שכל, וועל איך שכל. 15 האבן
די אנוש לקח די דאזיקע מנחה, און משנה געלט האבן זיי לקח אין זייער יד,
און בנימינען, און זיי זיינען קום און האבן ירד קיין מצרים, און האבן זיך עמד
פאר יוספן [זען קור"ב 5:10]. 16 און ווי יוסף האט ראה בנימינען מיט זיי, אזוי
האט ער אמר צו דעם וואס איבער זיין בית: ברענג אריין די אנוש אין בית,
און טבח [זען "טבח" ישעיהו 53:7 משיח כשה לטח] א טבח, און כון צו, ווייל
די אנוש וועלן אכל מיט מיר צו צהרים [זען מה"ש 7:13; לוקס 24:30-31]. 17
האט דער איש עשה אזוי ווי יוסף האט אמר, און דער איש האט
אריינגעבראכט די אנוש אין בית יוסף. 18 און די אנוש האבן ירא געהאט,
ווייל זיי זיינען אריינגעבראכט געווארן אין בית יוסף, און זיי האבן אמר: פון
וועגן דעם געלט וואס איז שוב געווארן אין אונדזערע זעק דאס 1טן מאל,
ווערן מיר אריינגעבראכט, כדי זיך גלל אויף אונדז, און נפל אויף אונדז, און
אונדז לקח פאר עבדים מיט חמורינו. 19 האבן זיי נגש צו דעם איש וואס
איבער בית יוסף, און האבן דבר צו אים אין פתח הבית. 20 און זיי האבן
אמר: אדוני, מיר ירד האבן ירד דאס 1טן מאל צו שבר אוכל. 21 און עס איז

געווען, אז מיר זיינען בוא צום מלון, און האבן פתח אונדזערע זעק, און הנה
איטלעכנס געלט איז אין פה פון זיין זאק, אונדזער געלט אין זיין משקל;
האבן מיר עס שוב אין ידנו. 22 און נאך אנדער געלט האבן מיר
אראפגעבראכט אין ידנו, צו שבר אוכל. מיר ידע נישט מי עס האט שום
אונדזער געלט אין אונדזערע זעק. 23 האט ער אמר: שלום צו אייך! איר זאלט
נישט מורא האבן; אלוקיכם, און אלוקי אביכם, האט אייך נתן א מטמון אין
אייערע זעק; אייער געלט איז מיר בוא. און ער האט יצא צו זיי שמעונען. 24
און דער איש האט אריינגעבראכט די אנוש אין בית יוסף, און ער האט נתן
מים, און זיי האבן געוואשן רגליהם; און ער האט נתן מספוא פאר זייערע
חמורים. 25 און זיי האבן כון די מנחה איידער יוסף וועט בוא אום צהרים,
ווייל זיי האבן שמע אז דארטן וועלן זיי אכל לחם. 26 און ווי יוסף איז בוא
אין בית, אזוי האבן זיי אריינגעבראכט צו אים אין בית די מנחה וואס אין
זייער יד, און זיי האבן זיך שחה פאר אים צו ארצה. 27 און ער האט זיי שאל
אויף שלום, און ער האט צו זיי אמר: איז שלום צו אביכם הזקן, וואס איר
האט פון אים אמר? לעבט ער נאך? 28 האבן זיי אמר: שלום איז צו עבדך
אבינו, ער לעבט נאך. און זיי האבן זיך קדד און זיך שחה. 29 האט ער נשׂא
זיינע אויגן, און האט ראה בנימין אחיו בן אמו, און ער האט אמר: איז דאס
אחיכם הקטון, וואס איר האט מיר פון אים אמר? און ער האט אמר: זאל דיך
אלוקים חנן, בני. 30 און יוסף האט זיך מהר, ווייל כמר האט אים רחמים
אויף אחיו, און ער האט זיך געוואלט בקש ווו צו בכה; איז ער בוא אריין אין
חדר, און האט דארטן בכה [זען לוקס 19:41]. 31 און ער האט רחץ זיין פנים,
און איז יצא; און ער האט זיך אפק און האט אמר: שום לחם. 32 האט מען
שום פאר אים באזונדער, און פאר זיי באזונדער, און פאר די מצרים וואס
האבן אכל ביי אים, באזונדער, מחמת די מצרים יכל נישט צו אכל לחם מיט
די עברים, ווייל דאס איז אן תועבה ביי די מצרים. 33 און זיי זיינען ישב
געווארן פאר אים, דער בכור לויט זיין בכורה, און דער צעיר לויט זיין צעירה;
און די אנוש האבן זיך תמה צווישן איינאנדער. 34 און ער האט זיי געלאזט
נשׂא משאת פון פאר אים, און משאת בנימן איז געווען 5 מאל רבה ווי זייער
משאת כולם. און זיי האבן שתה און זיך שכר מיט אים [זען יוח' 2:1-10].

בראשׁ44

1 און ער האט צוה דעם וואס איבער זיין בית, לאמר: מלא אן די זעק פון די
אנשים מיט אוכל וויפיל זיי יכל נשׂא, און שום אריין איטלעכנס געלט אין פה
פון זיין זאק. 2 און מיין גביע, דעם גביע הכסף, זאלסטו שום אין פה פון דעם
זאק פון דעם קטון, מיט דעם געלט פאר זיין שבר. און ער האט עשה אזוי ווי
דאס דבר יוסף האט דבר. 3 ווי דער מחר האט אור, אזוי זיינען די אנוש שלח
געווארן, זיי און זייערע חמורים. 4 זיי זיינען נארוואס יצא פון עיר, נאך נישט
געווען רחק, אזוי האט יוסף אמר צו דעם וואס איבער זיין בית: קום! רדף נאך
די אנוש, און אז דו וועסט זיי נשג, זאלסטו אמר צו זיי: למה האט איר שלם א
רעה תחת טובה? 5 דאס איז דאך דער וואס אדוני שתה פון אים, און נחש
טוט ער נחש מיט אים. איר האט זיך רעע באגאנגען מיט וואס איר האט
עשה. 6 און ער האט זיי נשג, און האט צו זיי דבר די דאזיקע דברים. 7 האבן
זיי צו אים אמר: למה רעדט אדוני אזעלכע דברים? חלילה זאלן ווערן עבדיך
פון עשה אזא זאך! 8 זע, דאס געלט וואס מיר האבן מצא אין פה פון
אונדזערע אמתחת, האבן מיר דיר שוב פון ארץ כנען, היינט ווי וועלן מיר
גנבען פון בית אדונך כסף אדער זהב? 9 דער יעניקער פון עבדיך וואס ער
וועט ביי אים מצא ווערן, זאל מות, און גם מיר וועלן זיין עבדים צו אדוני. 10
האט ער אמר: הגם געזאלט האט איצט זיין אזוי ווי אייערע דברים, זאל נאר
דער וואס ער וועט ביי אים מצא ווערן, זיין אן עבד צו מיר, און איר וועט זיין
נקים (נקי). 11 האבן זיי מהר און ירד איטלעכער זיין אמתחת אויף ארצה, און
זיי האבן פתח איטלעכער זיין אמתחת. 12 און ער האט חפש; מיטן גדול
האט ער חלל, און מיטן קטון האט ער כלה. און דער גביע איז מצא געווארן
אין אמתחת בנימן. 13 האבן זיי געמאכט די קריעה פון זייערע שמלה, און
איטלעכער האט עמס זיין חמור, און זיי האבן זיך שוב אין עיר. 14 און יהודה
איז בוא און אחיו אין בית יוסף; און ער איז נאך דארטן געווען. און זיי זיינען
נפל פאר אים צו ארצה. 15 האט יוסף צו זיי אמר: וואס איז דאס פאר א
מעשה וואס איר האט עשה? האט איר נישט ידע אז נחש טוט נחש אזא איש
ווי איך? 16 האט יהודה אמר: וואס זאלן מיר אמר צו אדוני, וואס זאלן מיר
דבר, און וואס זאלן מיר זיך נצטדק [צדק, זען ישעיהו 53:11, משיח יצדיק
אונדז און מוסר עליו שלומנו, ישעיהו 53:5]? אלוקים האט מצא די עוון פון
עבדיך. הנה זיינען מיר עבדים צו אדוני, אי מיר, אי דער וואס דער גביע איז

מצא געווארן אין ידו. 17 האט ער אמר: חלילה מיר דאס צו עשה! דער איש
וואס דער גביע איז מצא געווארן אין ידו, ער זאל זיין אן עבד צו מיר, און איר
עלה לשלום צו אביכם.

[ויגש]

18 האט יהודה נגש צו אים; און האט אמר: אדוני, זאל אקארשט עבדך דבר
א דבר אין די אוזנים פון אדוני, און לאזן נישט אפך חרה אויף עבדך; ווייל דו
ביסט אזוי ווי פרעה [זען ישעיהו 53:1-2, יהודה טוט נישט דערקענען זיין
מושיע]. 19 אדוני האט שאל עבדיו, לאמר: האט איר אן אב אדער אן אח? 20
און מיר האבן אמר צו אדוני: מיר האבן אן אב זקן, און א ילד זקונים קטן,
וואס אחיו איז מת [זען ישעיהו 53:4,10], און ער אליין איז יתר פון אמו, און
אביו האט אים אהב. 21 האסטו אמר צו עבדיך: ירד אים צו מיר, איך זאל
שום מיין אויג אויף אים. 22 האבן מיר אמר צו אדוני: דער נער יכל נישט עזב
אביו, ווייל אז ער וועט עזב אביו, וועט דער מות. 23 האסטו אמר צו עבדיך:
אויב אחיכם הקטון וועט נישט ירד מיט אייך, זאלט איר יסף מיין פנים נישט
ראה. 24 און עס איז געווען, אז מיר זיינען עלה צו עבדך, אבי, האבן מיר אים
נגד די דברי אדוני. 25 און אז אבינו האט אמר: בוב! שבר! אונדז א ביסל
אוכל, 26 האבן מיר אמר: מיר יכל נישט ירד; נאר אויב אחינו הקטון וועט זיין
מיט אונדז, וועלן מיר ירד, ווייל מיר יכל נישט ראה דעם פני האיש אויב
אחינו הקטון איז נישט מיט אונדז. 27 האט עבדך, אבינו, צו אונדז אמר: איר
ידע אז 2 האט מיר מיין אשה ילד. 28 און איינער איז יצא פון מיר, און איך
האב אמר: פארוואר, טרף איז ער טרף געווארן; און איך האב אים נישט ראה
ביז איצט. 29 און אז איר וועט לקח גם דעם דאזיקן פון מיין פנים, און אים
וועט קרה אסון, וועט איר ירד מיינע שיבה מיט רע אין שאול. 30 און איצט
אז איך וועל בוא צו עבדך, אבי, און דער נער איז מיט אונדז נישטא, אזוי ווי
זיין נפש איז קשר צו זיין נפש, 31 און הנה, ווי ער וועט ראה אז דער נער איז
נישטא, אזוי וועט ער מות, און עבדיך וועלן ירד די שיבה פון עבדך, אבינו,
מיט יגון אין שאול. 32 ווייל עבדך איז ערב געווען פאר דעם נער צו אבי,
לאמור: אויב איך וועל דיר אים נישט ברענגען, זאל איך זיין א חוטא צו אבי
כל הימים. 33 און איצט, נא, זאל עבדך ישב תחת דעם נער, אן עבד צו אדוני,

און דער נער זאל עלה מיט אחיו. 34 ווייל ווי קען איך עלה צו אבי, אז דער
נער איז נישט מיט מיר? חלילה איך וועל ראה דאס רע וואס וועט מצא אבי.

בראא45

1 און יוסף האט זיך נישט יכל אפק פאר כל וואס זיינען נצב לעבן אים, און
ער האט קרא: יצא! כל איש פון מיר. און קיין איש איז נישט עמד לעבן אים,
ווען יוסף האט זיך התודע (ידע) צו אחיו [זען התגלות פון ישוה, זען מה"ש
9:5]. 2 און ער האט נתן זיין קול אין בכי, און די מצרים האבן שמע; און דאס
בית פרעהן האט שמע דערפון. 3 און יוסף האט אמר צו אחיו: איך בין יוסף
[זען יוח' 20:15-16]; העוד אבי חי? און אחיו האבן אים נישט יכל ענה, ווייל זיי
האבן זיך בהל פאר אים. 4 האט יוסף אמר צו אחיו: נגש! צו מיר, נא. האבן זיי
נגש. און ער האט אמר: איך בין אחיכם יוסף [זען לוקס 24:36-49], וואס איר
האט מיך מכר קיין מצרים. 5 און איצט זאלט איר אייך נישט עצב, און זאל
נישט חרה אין אייערע אויגן, וואס איר האט מיך מכר אהער, ווייל צו מחיה
[זען יוח' 3:17; טימ"א 1:15] האט מיך אלוקים שלח אייך פארויס [זען מה"ש
7:9; 2:23; 4:28]. 6 ווייל שוין 2 שנה אז דער רעב איז אין הארץ, און נאך 5
שנה וועלן זיין, וואס עס וועט נישט זיין קיין חריש און קיין קציר. 7 און
אלוקים האט מיך שלח אייך פארויס, כדי אייך צו שום א שארית אויף הארץ,
און אייך צו החיות (היה) דורך א פליטה גדולה. 8 און איצט, נישט איר האט
מיך אהער שלח, נייערט אלוקים; און ער האט מיך שום פאר אב צו פרעהן,
און פאר אדון [זען אדון כל הארץ משיח, מלאכי 3:1] כל ביתו, און פאר מושל
[זען מושל, מיכה 5:1] איבערן כל ארץ מצרים [זען האדון אשר אתם
מבקשים, מלאכי 1: 3; מתי 28:18]. 9 מהר! און עלה צו אבי, און איר זאלט
אמר צו אים: אזוי האט אמר בנך יוסף: אלוקים האט מיך שום פאר אדון כל
מצרים; ירד! צו מיר [זען מתי 11:28-30], זאלסט זיך נישט עמד. 10 און
וועסט ישב אין ארץ גושן, און וועסט זיין קרוב צו מיר, דו און בניך און בני
בניך, און דיינע צאן, און דיינע בקר, און כל וואס דו האסט. 11 און איך וועל
דיך דארטן כול; ווייל עוד 5 שנה רעב; כדי זאלסט נישט זיין ירש, דו און ביתך
און כל וואס דו האסט. 12 און הנה ראה אייערע אויגן, און די אויגן פון אחי
בנימינען, אז מיין פה דבר דאס צו אייך. 13 און איר זאלט נגד אבי כל מיין

כבוד אין מצרים [זען כיפא א 1:11], און כל וואס איר האט ראה, און איר
זאלט מהר און ירד אבי אהער. 14 און ער איז נפל אויפן צואר פון אחיו
בנימינען, און האט בכה, און בנימין האט בכה [זען זכריה 12:10] אויף זיין
צואר. 15 און ער האט נשק [זען תהילים 2:12] כל אחיו, און האט בכה אויף
זיי, און דערנאך האבן אחיו דבר מיט אים [זען קור"ב 5:19]. 16 און דער קול
איז שמע געווארן אין בית פרעה, לאמר: אחי יוסף זיינען בוא [זען רומ'
11:26]; און עס איז יטב אין די אויגן פון פרעהן, און אין די אויגן פון עבדיו.
17 און פרעה האט אמר צו יוספן: אמר צו אחיך: זאת עשה! טען! אן אייערע
בעיר, און הלך! בוא קיין ארץ כנען, 18 און לקח אביכם, און בתיכם, און בוא
צו מיר [זען מתי 11:28-30], און איך וועל אייך נתן דאס טוב ארץ מצרים, און
אכל דאס חלב הארץ. 19 און דו ווערסט צוה, זאת עשה! לקח אייך פון ארץ
מצרים עגלות פאר אייערע טף, און פאר נשיכם, און איר זאלט נשא אביכם
און בוא. 20 און אייער אויג זאל זיך נישט חוס אום אייערע כלי, ווייל דאס
טוב כל ארץ מצרים איז אייערס. 21 האבן די בני-ישראלן אזוי עשה, און יוסף
האט זיי נתן עגלות, לויט דעם פה פון פרעהן, און ער האט זיי נתן צידה
אויפן דרך. 22 זיי אלעמען האט ער נתן חלפות שמלות פאר איטלעכן, און
בנימינען האט ער נתן 300 כסף, און 5 חלפות שמלות. 23 און צו אביו האט
ער דעסגלייכן שלח 10 חמורים נושאים [נשא] מיטן טוב פון מצרים, און 10
אתונות נושאות [נשא] מיט בר און לחם, און מזון פאר אביו אויפן דרך. 24
און ער האט שלח אחיו, און זיי זיינען הלך; און ער האט זיי אמר: איר זאלט
אייך נישט רגז אויפן דרך. 25 און זיי זיינען עלה פון מצרים, און זיינען בוא
קיין ארץ כנען צו אביהם יעקבן. 26 און זיי האבן אים נגד, לאמור: עוד יוסף
חי! [זען מתי 28:7] און אז ער משל איבערן כל ארץ מצרים. איז לבו פוג
געווארן, ווייל ער האט זיי נישט אמן [זען בראשית 15:6]. 27 האבן זיי אים
דבר כל דברי יוספן, וואס ער האט צו זיי דבר, און ער האט ראה די עגלות
[זען יוח' 20:24-29] וואס יוסף האט שלח אים צו נשא, און דער רוח אביהם
יעקבן האט חיה. 28 און ישראל האט אמר: גענוג! עוד יוסף בני חי! [מרק'
16:11] איך וועל הלך און וועל אים ראה איידער איך מות.

1 און ישראל האט נסע מיט כל וואס ער האט געהאט, און איז בוא קיין באר
שבע, און ער האט זבח זבחים צו אלוקי אביו יצחקן. 2 און אלוקים האט אמר
צו ישראלן אין מראות הלילה, און האט אמר: יעקב, יעקב! האט ער אמר:
הנני. 3 האט ער אמר: איך בין הא-ל, אלוקי אביך, זאלסט נישט מורא האבן
פון ירד קיין מצרים, ווייל פאר א גוי גדול וועל איך דיך דארטן שום. 4 איך
וועל ירד מיט דיר קיין מצרים, און גם עלה וועל איך דיך עלה. און יוסף וועט
שית ידו אויף דיינע אויגן. 5 און יעקב איז קום פון באר שבע, און בני-ישראל
האבן נשא אביהם יעקבן, און זייערע טף, און זייערע נשים, אויף די עגלות
וואס פרעה האט שלח אים צו נשא. 6 און זיי האבן לקח זייערע מקנה, און
זייער רכוש וואס זיי האבן רכש אין ארץ כנען, און זיי זיינען בוא קיין מצרים,
יעקב און כל זרעו מיט אים; 7 זיין בנים ובני-זיין בנים מיט אים בנתיו ובנות
זיין בנים און כל זרעו, האט ער געבראכט מיט זיך קיין מצרים. 8 און דאס
זיינען די שמות פון די בני-ישראל וואס זיינען בוא קיין מצרים, יעקב און זיין
בנים: בכור יעקב ראובן. 9 און די בני-ראובנען: חנוך, און פלוא, און חצרון,
און כרמי. 10 און די בני-שמעונען: ימואל, און ימין, און אוהד, און יכין, און
צוחר, און שאול א בן פון א כנענית. 11 און די בני-לוין: גרשון, קהת, און
מררי. 12 און די בני-יהודהן: ער, און אונן, און שלה, און פרץ, און זרח; און ער
און אונן זיינען מות אין ארץ כנען. און די בני-פרצן זיינען געווען חצרון און
חמול. 13 און די בני-יששכרן: תולע, און פווה, און יוב, און שמרון. 14 און די
בני-זבולונען: סרד, און אלון, און יחלאל. 15 דאס זיינען די בני-לאהן, וואס זי
האט ילד יעקבן אין פדן-ארם; דערצו זיין בת דינה; כל נפש פון זיין בנים און
זיינע בנות, 33. 16 און די בני-גדן זיינען געווען צפיון, און חגי, שוני, און
אצבון, ערי, און ארודי, און אראלי. 17 און בני-אשרן: ימנה, און ישוה, און
ישוי, און בריעה, און זייער אחות שרח; און די בני-בריעהן: חבר און מלכיאל.
18 דאס זיינען די בני-זלפהן, וואס לבן האט נתן זיין בת לאהן, און די
דאזיקע האט זי ילד יעקבן: 16 נפש. 19 די בני-רחלען אשת יעקב זיינען
געווען יוסף און בנימין. 20 און ביי יוסף זיינען ילד געווארן אין ארץ מצרים
מנשה און אפרים, וואס אסנת בת פוטי-פרע דעם כוהן פון אֹן האט אים ילד.
21 און די בני-בנימן זיינען געווען בלע, און בכר, און אשבל, גרא, און נעמן,
אחי, און ראש, מופים, און חופים, און ארד. 22 דאס זיינען די בני-רחלען,
וואס זיינען ילד געווארן ביי יעקבן: כל נפשות, 14. 23 און די בני-דנען: חושים.

24 און די בני-נפתלין: יחצאל, און גוני, און יצר, און שלם. 25 דאס זיינען די בני-בלההן, וואס לבן האט נתן זיין בת רחלען, און די דאזיקע האט זי ילד צו יעקבן; כל נפש, 7. 26 כל נפש פון יעקבן וואס זיינען בוא קיין מצרים, די וואס זיינען יצא פון זיין ירך, אחוץ די נשים פון בני יעקב כל נפש זיינען געווען 66. 27 און בני-יוסף, וואס זיינען אים ילד געווארן אין מצרים, זיינען געווען 2 נפש. כל הנפש פון בית יעקב וואס זיינען בוא קיין מצרים, 70. 28 און יהודהן האט ער שלח פאר זיך צו יוספן, צו ירה אים פארויס הדרך קיין גושן; און זיי זיינען בוא קיין ארצה גושן. 29 און יוסף האט אסר זיין מרכבה, און איז עלה צו טרעפן אביו ישראלן קיין גושן. און ווי ער האט זיך געוויזן פאר אים, אזוי איז ער אים נפל אויפן צואר, און ער האט עוד בכה אויף זיין צואר. 30 און ישראל האט אמר צו יוספן: איצט קען איך מות, ווייל ווי איך האב ראה דיין פנים, אז דו עוד חי. 31 און יוסף האט אמר צו אחיו און צו בית אביו: איך וועל עלה און וועל נגד פרעהן, און איך וועל אים אמר: אחי און בית אבי, וואס זיינען געווען אין ארץ כנען, זיינען בוא צו מיר. 32 און די אנוש זיינען רועי צאן, ווייל זיי זיינען אנשי מקנה; און זייערע צאן און זייערע בקר און כל וואס זיי האבן, האבן זיי מיטגעבראכט. 33 און עס וועט זיין, אז פרעה וועט אייך קרא, און וועט אמר: מה מעשיכם? 34 זאלט איר אמר: אנוש מקנה זיינען עבדיך פון אונדזער נעורים אן און ביז איצט, אזוי מיר, אזוי אבותינו; כדי איר זאלט ישב אין ארץ גושן, ווייל אן תועבה ביי די מצרים איז כל רועה צאן.

בראשית47

1 און יוסף איז בוא און האט נגד פרעהן, און האט אמר: אבי און אחי, מיט זייערע צאן און זייערע בקר און כל וואס זיי האבן, זיינען בוא פון ארץ כנען, און זיי זיינען אין ארץ גושן. 2 און פון צווישן פון אחיו האט ער לקח 5 אנוש, און האט זיי יצג פאר פרעהן. 3 האט פרעה אמר צו אחיו: מה מעשיכם? האבן זיי אמר צו פרעהן: רועה צאן זיינען עבדיך, אזוי מיר, אזוי אבותינו. 4 און זיי האבן אמר צו פרעהן: צו גור אין הארץ זיינען מיר בוא, ווייל עס איז נישטא קיין מרעה פאר די צאן פון עבדיך, ווייל דער רעב איז כבד אין ארץ כנען. און איצט, נא, זאלן עבדיך ישב אין ארץ גושן. 5 האט פרעה אמר צו יוספן,

לאמור: אביך און אחיך זיינען בוא צו דיר; 6 ארץ מצרים ליגט פאר דיר, אין
מיטב הארץ ישב אביך און אחיך. זאלן זיי ישב אין ארץ גושן. און אויב דו ידע
אז צווישן זיי זיינען דא אנוש חיל, זאלסטו זיי שום שרי מקנה איבער וואס
איך האב. 7 און יוסף האט געבראכט אביו יעקבן, און ער האט אים עמד
פאר פרעהן; און יעקב האט ברוך פרעהן. 8 און פרעה האט אמר צו יעקבן:
וויפיל זיינען די ימי שני חייך? 9 האט יעקב אמר צו פרעהן: די ימי שני פון
מיין מגור 130 שנה. ווינציק און רעים זיינען די ימי שני חיי, און זיי נשג נישט
צו די ימי שני חיי אבותי אין די ימי זייער מגור. 10 און יעקב האט ברוך
פרעהן, און איז יצא פון פאר פרעהן. 11 און יוסף האט ישב אביו און אחיו,
און ער האט זיי נתן אחוזה אין ארץ מצרים, אין מיטב הארץ, אין ארץ
רעמסס, אזוי ווי פרעה האט צוה. 12 און יוסף האט כול אביו און אחיו, און
דאס כל בית אביו, מיט לחם, ווי פה פון טף. 13 און קיין לחם איז נישט
געווען אין כל הארץ, ווייל דער רעב איז געווען זייער כבד, און ארץ מצרים
און ארץ כנען זיינען להה געווארן פון דעם רעב. 14 און יוסף האט לקט דאס
גאנצע געלט וואס האט זיך מצא אין ארץ מצרים און אין ארץ כנען, פאר
דער שבר וואס זיי האבן שבר. און יוסף האט געבראכט דאס געלט אין בית
פרעה. 15 און ווען דאס געלט איז תמם אין ארץ מצרים און אין ארץ כנען,
זיינען כל מצרים בוא צו יוספן [זען יוח' 12:32], לאמור: יהב! אונדז לחם; למה
זאלן מיר מות פאר דיר? אז דאס געלט האט זיך אפס. 16 האט יוסף אמר:
יהב אייערע מקנה, און איך וועל אייך נתן פאר אייערע מקנה, אויב דאס
געלט האט זיך אפס. 17 האבן זיי געבראכט זייערע מקנה צו יוספן, און יוסף
האט זיי נתן לחם פאר סוסים, און פאר מקנה הצאן, און פאר מקנה הבקר,
און פאר חמורים; און ער האט זיי נהל מיט לחם אין יענעם שנה, פאר כל
זייערע מקנה. 18 האט זיך דאס שנה תמם; און אויפן 2טן שנה זיינען זיי בוא
צו אים, און האבן צו אים אמר: מיר וועלן נישט כחד פון אדוני, אז אזוי ווי
דאס געלט איז תמם, און די מקנה הבהמה זיינען ביי אדוני, איז נישט שאר
פאר אדוני אחוץ נאר גויתנו און אדמתינו [זען קור"א 6:19-20]. 19 למה זאלן
מיר מות פאר דיינע אויגן, אי מיר אי אדמתינו? קנה [זען משלי 8:22]! אונדז
און אדמתינו פאר לחם, און מיר מיט אדמתינו וועלן זיין עבדים צו פרעהן;
און נתן! אונדז זריעה, כדי מיר זאלן חיה און נישט מות, און די אדמה זאל
נישט ישם ווערן. 20 האט יוסף קנה [זען משלי 8:22] כל אדמת מצרים פאר

פרעהן, ווייל די מצרים האבן מכר איטלעכער זיין שדה, ווייל דער רעב האט
זיך חזק איבער זיי; און הארץ איז געווארן הארץ לפרעה. 21 און דאס עם ער
עבד צו ערים פון איין קצה גבול פון מצרים צום אנדער קצה. 22 נאר די
אדמת פריסטער האט ער נישט קנה [זען משלי 8:22], ווייל די פריסטער
האבן געקריגן א חוק פון פרעהן, און זיי האבן אכל זייער חוקם וואס פרעה
האט זיי נתן; דעריבער האבן זיי נישט מכר זייער אדמה. 23 און יוסף האט
אמר צום עם: אט האב איך היינט קנה [זען משלי 8:22] אייך און אייער
אדמה פאר פרעהן; נאט אייך זריעה, און זרע! די אדמה. 24 און עס וועט זיין
ביי די תבואות, ווען איר נתן 1/5 צו פרעהן, און 4/5 וועלן אייך זיין פאר
זריעה פון שדה, און פאר אייער אוכל, און פאר די וואס אין אייערע בתים,
און צום אוכל פאר אייערע טף. 25 האבן זיי אמר: החיתנו [זען טימ"א 1:15];
לאמיר מצא חן אין די אויגן פון אדוני, און מיר וועלן זיין עבדים צו פרעהן.
26 און יוסף האט עס שום פאר א חוק ביז אויף יום הזה אויף אדמת מצרים,
אז צו פרעהן זאל געהערן א 1/5. נאר די אדמת פריסטער אליין איז נישט
געווארן פרעהס. 27 און ישראל איז ישב אין ארץ מצרים, אין ארץ גושן; און
זיי האבן זיך דארטן אחז, און האבן זיך פרה און רבה זייער.

[ויחי]

28 און יעקב האט חיה אין ארץ מצרים 17 שנה; און די ימי יעקבן, די שני
חייו, זיינען געווען 147 שנה. 29 און די ימי ישראלן האבן קרב צום מות, און
ער האט קרא בנו יוספן, און האט צו אים אמר: אויב, נא, איך האב מצא חן
אין דיינע אויגן, שום! נא, ידך אונטער מיין ירך, און זאלסט עשה מיט מיר
חסד און אמת: זאלסט מיך נישט קבר, נא, אין מצרים. 30 און אז איך וועל
זיך שכב צו אבותי, זאלסטו מיך נשׂא פון מצרים, און מיך קבר אין זייער קבר
[זען קבר פון משיח, ישעיהו 53:9]. האט ער אמר: איך וועל עשה אזוי ווי דיין
דבר. 31 האט ער אמר: שווער! מיר. און ער האט אים געשווארן; און ישראל
האט זיך שחה ראש פון מטה.

בראַ48

1 און עס איז געווען נאך די דאזיקע געשעענישן, האט מען אמר צו יוספן׃
הנה, אביך איז חלה. האט ער לקח מיט זיך זיינע 2 בנים, מנשהן און
אפרימען. 2 און מע האט נגד יעקבן און אמר׃ הנה, בנך יוסף בוא צו דיר [זען
מלאכי 3:1]; און ישראל האט זיך חזק, און האט זיך ישב אויפן מטה. 3 און
יעקב האט אמר צו יוספן׃ א-ל שדי האט זיך באוויזן צו מיר אין לוז, אין ארץ
כנען, און ער האט מיך ברוך. 4 און ער האט צו מיר אמר׃ הנני, איך וועל דיך
פרה און וועל דיך רבה, און איך וועל דיך נתן פאר א קהל עמים; און איך
וועל נתן הארץ הזאת צו דיין זרע נאך דיר פאר אן אחוזת עולם. 5 און איצט,
די 2 בנים וואס זיינען דיר ילד געווארן אין ארץ מצרים עד מיין בוא צו דיר
קיין מצרים, זיי זיינען מיינע׃ אפרים און מנשה זאלן זיין מיינע אזוי ווי ראובן
און שמעון. 6 אבער דיינע מולדת וואס דו האסט ילד נאך זיי, זאלן זיין דיינע;
אויף דעם שם פון זייערע אחים זאלן זיי קרא ווערן אין זייער נחלה. 7 און
איך, אז איך בין בוא פון פדן, איז צו מיר האט מות רחל אין ארץ כנען אויפן
דרך, ווען עס איז בעוד כברת ארץ לבא אפרת; און איך האב זי דארטן קבר
אויפן דרך קיין אפרת, דאס איז בית-לחם [זען משיח וועט זיין געבוירן אין
בית-לחם, מיכה 5:1-2]. 8 און ישראל האט ראה בני-יוסף, און ער האט אמר׃
מי זיינען די דאזיקע? 9 האט יוסף אמר צו אביו׃ דאס זיינען מיינע בנים וואס
אלוקים האט מיר נתן בזה. האט ער אמר׃ לקח! זיי, נא, צו מיר, און איך וועל
זיי ברך. 10 און די אויגן פון ישראלן זיינען געווען כבד פון זקנה, ער האט
נישט יכל ראה. האט ער זיי נגש צו אים, און ער האט זיי נשק [זען תהילים
2:12] און זיי חבק. 11 און ישראל האט אמר צו יוספן׃ איך האב נישט פלל
דיין פנים צו ראה, און הנה האט מיך אלוקם געלאזט ראה גם דיינע זרע [זען
ישעיהו 53:10, משיח יראה זרע נאך נפשו איז אשם]. 12 און יוסף האט זיי
יצא פון צווישן זיינע קני, און האט זיך שחה אויף זיין פנים צו ארצה. 13 און
יוסף האט זיי ביידן לקח, אפרימען אין זיין ימין, צו דער שמאל ישראלן, און
מנשהן אין זיין שמאל, צו דער ימין פון ישראלן, און האט זיי נגש צו אים. 14
האט ישראל שלח זיין ימין, און שית אויפן קאפ פון אפרימען, וואס איז
געווען דער צעיר, און זיין שמאל אויפן קאפ פון מנשהן; ער האט שכל זיינע
יד, אפילו שכל מנשה איז געווען דער בכור [זען יוח' 1:13; אפס' 9-2:8]. 15
און ער האט ברוך יוספן, און האט אמר׃ האלוקים וואס אבותי אברהם און
יצחק זיינען התהלכו פאר אים, האלוקים וואס איז געווען מיין רועה אלע

טעג מעודי עד היום, 16 דער מלאך [זען בראשית 22:11; 28:13; 31:11] הגואל
וואס האט מיך גאל פון כל רע, ער זאל ברך די נערים; און עס זאל קרא ווערן
אויף זיי שמי, און דער שם פון אבותי אברהם און יצחק; און זיי זאלן זיך דגה
לרוב אויף הארץ. 17 און יוסף האט ראה, אז אביו שית ארויף זיין ימין אויפן
קאפ פון אפרימען, און עס איז רעע אין זיינע אויגן; האט ער תמך זיין יד
אביו, כדי זי סור פון ראש אפרימס אויף ראש מנשה. 18 און יוסף האט אמר
צו אביו: נישט אזוי, אבי, ווייל דער איז דער בכור; שום! ארויף דיין ימין אויף
זיין קאפ. 19 נאר אביו האט נישט געוואלט, און האט אמר: איך ידע, בני, איך
ידע; ער גם וועט ווערן אן עם, און ער גם וועט זיין גדל, נאר אחיו הקטון וועט
זיין גרעסער פון אים, און זיין זרע וועט ווערן מלא הגוים. 20 און ער האט זיי
ברך היום ההוא, לאמור: מיט דיר זאל זיך ברך ישראל, לאמור: אלוקים זאל
דיך שום אזוי ווי אפרים און אזוי ווי מנשה. און ער האט שום אפרימען פאר
מנשהן [זען יוח' 1:13; אפס' 2:8-9]. 21 און ישראל האט אמר צו יוספן: הנה,
איך מות; אבער אלוקים וועט זיין מיט אייך [זען ישעיהו 7:14], און ער וועט
אייך שוב צו ארץ אבותיכם. 22 און איך האב דיר נתן שכם אחד איבער אחיך,
וואס איך האב לקח פון דער יד פון דעם אמורי מיט מיין חרב און מיט מיין
קשת.

בראשית49

1 און יעקב האט קרא זיין בנים, און האט אמר: אסף! אייך, און איך וועל אייך
נגד וואס אייך וועט געשען אין אחרית הימים. 2 קבץ! אייך און שמע!
בני-יעקב, און שמע צו אביכם ישראל: 3 ראובן, מיין בכור ביסטו, מיין כוח
און מיין ראשית און די יתר פון שאת און די יתר פון עז. 4 ביסט פחז ווי מים:
זאלסטו די יתר נישט זיין; ווייל דו עלה משכב אביך; דעמאלט האסטו עס
חלל: מיין יצוע ער איז עלה. 5 שמעון און לוי זיינען אחים, כלי חמס [זען
ישעיהו 53:9] זיינען זייערע מכרות [מכרה]. 6 אין זייער סוד זאל נישט בוא
מיין נפש, צו זייער קהל זאל מיין כבוד נישט ידד; ווייל אין זייער אף הרגען זיי
איש, און אין זייער רצון עקר זיי א שור. 7 ארור זייער אף, ווייל ער איז עז, און
זייער צארן, ווייל ער איז קשה! איך וועל זיי חלק אין יעקב, און זיי פוץ אין
ישראל. 8 יהודה, דיך וועלן ידה אחיך [זען רומ' 2:28-29], ידך וועט זיין אויפן

ערף פון אויביך, די בני-אביך וועלן זיך שחה צו דיר. 9 א גור אריה איז יהודה;
פון טרף, בני, ביסטו עלה; ער כרע, ער רבץ ווי אן אריה, און ווי א לייבינטע:
מי אים קום? 10 נישט סור וועט ווערן א שבט פון יהודה, און א חקק פון
צווישן זיינע רגלים, עד כי יבוא שילו [זען ישעיהו ;9:5-6; 11:1-10; זכריה
6:11-12]; און צו אים וועלן יקהה פון עמים. 11 ער אסר צום גפן זיין עיר,
אום צום שרקה בן זיין אתון. ער כבס אין ווין זיין לבוש, און אין דם פון
ענבים זיין סות; 12 חכלילי די אויגן פון ווין, און לבן שנים פון חלב. 13
זבולון וועט שכן ביים חוף ימען, און ער וועט זיין חוף אניות, און זיין ירכה על
צידון. 14 יששכר איז א חמור גרם, ער רבץ צווישן די משפתים. 15 און ער
האט ראה די מנוחה, אז זי איז טוב, און הארץ, אז עס איז נעמה, האט ער
נטה זיין שכם צו סבל, און איז א למס-עבד געווארן. 16 דן וועט זיך דין פאר
עמו, ווי איינער פון די שבטים פון ישראל. 17 דן וועט זיין א נחש אויפן דרך,
א שפיפון אויפן שטעג, וואס נשך די עקבי-סוס, און זיין רכב נפל אהינטער.
18 אויף דיין ישועה, ה', טו איך קוה. גד, אים וועט א גדוד גוד, אבער ער וועט
גוד אויף זייער עקב. 20 ביי אשרן וועט פעט זיין זיין לחם, און ער וועט נתן
מעדני-מלך. 21 נפתלי איז אן אילה שלח; ער נתן אמרי-שפר. 22 א בן פרה
איז יוסף, א בן פרה ביי אן עין; די בנות צעד איבער דער שור. 23 און אים
מרר, און רבב, און אים שטם האבן די בעלי חצים; 24 נאר פעסט איז זיין
קשת ישב, און פזז געוועו זיינען די זרועי מידי, דורך אביר יעקב, פון דארט:
פון דעם רועה, דעם אבן ישראל; 25 פון א-ל אביך וואס עזר דיר, און פון
שדי וואס ברך דיך, מיט ברכות שמים פון אויבן, ברכות פון תהום וואס רבץ
אונטן, ברכות פון שדים און רחם. 26 די ברכות אביך גבר איבער די ברכות
הורי עד תאות גבעות עולם. זיי זאלן זיין אויף דעם קאפ פון יוספן, און אויפן
קדקד דעם נזיר פון זיינע אחים. 27 בנימין איז א זאב וואס איז טרף; אין דער
בוקר אכל ער פאנג, און אין ערב חלק ער שלל. 28 די כל זיינען די 12 שבטים
פון ישראל, און דאס איז וואס אביהם האט צו זיי דבר און זיי ברוך; איטלעכן
ווי לויט זיין ברכה האט ער זיי ברוך. 29 און ער האט זיי צוה, און זיי אמר:
איך ווער אסף צו עמי; קבר! מיך לעבן אבותי, אין דער מערה וואס אין דעם
שדה פון עפרון דעם חתי. 30 אין דער מערה וואס אין דעם שדה פון
מכפלה, וואס פאר ממרא אין ארץ כנען, וואס אברהם האט קנה מיטן שדה
פון עפרון דעם חתי פאר א אחוזת-קבר 31 דארטן האט מען קבר אברהמען

און זיין אשה שרהן, דארטן האט מען קבר יצחקן און זיין אשה רבקהן, און דארטן האב איך קבר לאהן 32 דער איינקויף פון דעם שדה מיט דער מערה וואס דרינען, פון בני-חת. 33 און ווי יעקב האט כלה צו צוה זיין בנים, אזוי האט אסף זיינע רגלים אין מטה, און איז גוע, און איז אסף געווארן צו עמו.

בראש50

1 און יוסף איז נפל אויף אביו פנים, און ער האט בכה איבער אים, און האט
אים נשק [זען תהילים 2:12]. 2 און יוסף האט צוה עבדיו די רופאים צו חנט
אביו; און די רופאים האבן חנט ישראלן. 3 און זיי האבן מלא פאר אים 40
יום, ווייל אזוי פיל טעג מוזן מלא ווערן ביים חנט. און די מצרים האבן אים
בכה 70 טעג. 4 און אז די טעג פון זיין בכית זיינען עבר, האט יוסף דבר צו
בית פרעה, לאמור: אויב, נא, איך האב מצא חן אין אייערע אויגן, דבר! נא, אין
די אוזנים פון פרעהן, לאמור: 5 אבי האט מיך באשווארן, לאמור: הנה, איך
מות; אין מיין קבר [זען קבר פון משיח, ישעיהו 53:9] וואס איך האב מיר כרה
[זען תהילים 22:17] אין ארץ כנען, דארטן זאלסטו מיך קבר. און איצט,
לאמיך עלה, נא, און קבר אבי, און זיך שוב. 6 האט פרעה אמר: עלה! און קבר
אביך, אזוי ווי ער האט דיך באשווארן. 7 איז יוסף עלה צו קבר אביו, און מיט
אים זיינען עלה כל עבדים פון פרעהן, די זקנים פון זיין בית, און כל זקנים
פון ארץ מצרים, 8 און דאס כל בית יוספן, און אחיו, און בית אביו; בלויז
זייערע טף, און זייערע צאן און זייערע בקר, האבן זיי עזב אין ארץ גושן. 9 גם
רכב און פרשים זיינען עלה מיט אים, און די מחנה איז געווען כבד מאד. 10
און זיי זיינען בוא ביז דעם גורן פון אטד וואס אויף יענער זייט ירדן, און
האבן דארטן ספד א גדול און כבד ספד [זען ספד, זכריה 12:10]; און ער
האט עשה א אבל אויף אביו 7 ימים. 11 און דער ישב הארץ, דער כנעני, האט
ראה דעם אבל ביי דעם גורן פון אטד, און זיי האבן אמר: אן אבל כבד איז
דאס ביי מצרים. דעריבער האט מען קרא דעם שם דערפון אבל-מצרים,
וואס אויף יענער זייט ירדן. 12 און זיין בנים האבן עשה צו אים אזוי ווי ער
האט זיי צוה. 13 און זיין בנים האבן אים נשא קיין ארץ כנען, און האבן אים
קבר אין דער מערה פון דעם שדה פון מכפלה, וואס אברהם האט קנה [זען
משלי 8:22] מיטן שדה, פאר א אחוזת-קבר, פון עפרון דעם חתי, פאר ממרא.

14 און יוסף האט זיך שוב קיין מצרים, נאכדעם ווי ער האט קבר אביו, ער
און אחיו, און כל וואס זיינען עלה מיט אים צו קבר אביו. 15 און ווי אחים פון
יוסף האבן ראה אז אביהם איז מת, אזוי האבן זיי אמר: אפשר וועט אונדז
יוסף שטם, און שוב וועט ער אונדז שוב כל הרעה וואס מיר האבן אים גמל.
16 און זיי האבן געהייסן זאגן יוספן: אביך האט צוה פאר זיין מת, לאמור: 17
אזוי זאלט איר אמר צו יוספן: נשא, נא, דעם פשע [זען פשע, ישעיהו 53:5]
פון אחיך און זייער חטא, וואס זיי האבן דיר רעה גמל. און איצט, נשא, נא,
דעם פשע עבדי אלוקי אביך. און יוסף האט בכה אז מע האט צו אים דבר. 18
און אחיו זיינען גם הלך און זיינען נפל פאר אים, און האבן אמר: הננו, מיר
זיינען דיינע עבדים. 19 האט יוסף צו זיי אמר: איר זאלט נישט מורא האבן;
בין איך התחת אלוקים? 20 ווייל איר האט חשב רעה פאר מיר, אבער
אלוקים האט עס חשב פאר טובה, כדי צו עשה אזוי ווי יום הזה, צו להחיות
עם רב [זען ישעיהו 53:11-12]. 21 און איצט, זאלט איר נישט מורא האבן;
איך וועל כול אייך און אייערע טף. און ער האט זיי נחם, און זיי דבר צום לב.
22 און יוסף איז ישב אין מצרים, ער און זיין בית אביו; און יוסף האט חיה
110 שנה. 23 און יוסף האט ראה פון אפרימען בני שלשים גם בני-מכיר
בן-מנשה זיינען ילד געווארן אויף ברכי יוסף. 24 און יוסף האט אמר צו אחיו:
איך מות; אבער פקד וועט זיך אלוקים פקד אייך, און ער וועט אייך עלה פון
הארץ הזאת צו הארץ וואס ער האט צוגעשווארן אברהמען, יצחקן, און
יעקבן. 25 און יוסף האט באשווארן די בני-ישראלן, לאמור: פקד וועט זיך
אלוקים פקד אייך; זאלט איר עלה מיינע עצמות פון דאנען. 26 און יוסף איז
מות, 110 שנה. און מע האט אים חנט, און ער איז שום געווארן אין ארון אין
מצרים.